

CATALUNYA+ CRISTIANA

SETMANARI D'INFORMACIÓ I DE CULTURA RELIGIOSA

«L'home sense religió és una criatura
que navega a mercè de les
circumstàncies»
J. C. Hare

Any XXIV • Núm. 1.206 • 1,60 €

31 • octubre • 2002

L'Església celebra els 40 anys de l'inici del Concili

Els ressons del Vaticà II

40 anys després de la seva inauguració, el Vaticà II continua sent avui una ràfega d'aire fresc al si de l'Església. La posada al dia —l'*aggiornamento*— que va somiar Joan XXIII continua donant fruits i impregnant l'Església d'un tarannà nou i d'una vitalitat nova. El Concili Ecumènic Vaticà II va ser una aposta valenta a llarg termini que sense rebaijar gens l'essència del cristianisme volia renovar a fons l'Església perquè al seu rostre resplendís més clarament la llum de Crist. Per a molts, va significar l'esdeveniment més important de l'Església al segle XX, encara viu i ple d'actualitat, o com ha recordat també el papa Joan Pau II, pare conciliar llavors, «la veu de l'Esperit per al nostre segle».

Aquest gran esdeveniment eclesial ha deixat unes empremtes inesborrables. Així ho senten d'una manera especial les persones que van participar a l'assemblea conciliar. Malgrat que han passat 40 anys, els records i les emocions han quedat enregistrats en la memòria i continuen tan vius com llavors. Com a testimoni us oferim les vivències intenses de dues persones que van prendre part en aquest concili que ha canviat la història de l'Església: Mons. José María Cirarda, arquebisbe emèrit de Pamplona, i Ramon Sugranyes, que hi va participar com a auditor seglar.

Pàg. 8, 9, 20 i 21

El Concili Vaticà II va aplegar a Roma més de 2.500 pares conciliaris.

Mons. Xavier Salinas, cinc anys com a bisbe de Tortosa

El diumenge 26 d'octubre del 1997 Xavier Salinas i Viñals iniciava el seu ministeri episcopal com a bisbe de la diòcesi de Tortosa. Són cinc els anys transcorreguts des d'aquella data i ara sembla un bon moment per fer-ne un repàs. En una entrevista, el bisbe Xavier ens manifesta públicament els records d'un dia tan entranable, repassa aquests cinc anys i parla obertament dels reptes de futur: «Estem en un temps que demana, primerament, un enfortiment de la vida parroquial i de les comunitats, que no les porti a tancar-se en elles mateixes, sinó a intensificar la identitat del que és constitutiu de la vida comunitària: l'escolta de la Paraula de Déu i la celebració dels sagraments, però al mateix temps amb un gran sentit missioner, un gran sentit de presència, d'acollida de tots.»

Pàg. 17-18

CARTA APOSTÒLICA *Rosarium Virginis Mariae*

Joan Pau II revitalitza el Rosari

Amb data del 16 d'octubre d'aquest any 2002, el Sant Pare Joan Pau II signa la carta apostòlica *Rosarium Virginis Mariae*. Tots aquells que la llegeixin amb atenció experimentaran una joia profunda per la revalorització que el Papa fa d'aquesta pregària tan bonica i tradicional que és el Rosari. Els mitjans de comunicació han centrat la seva atenció en l'aportació de cinc misteris nous, anomenats «misteris de llum», però la riquesa del text pontifici és infinitament més gran. M'atreiria a dir que aquest document és com la carta magna del Rosari per al tercer mil·lenni. Podríem dir que és com la «reforma litúrgica» del Vaticà II aplicada al Rosari. El Papa recull la gran tradició bíblica i espiritual i l'aplica d'una manera renovada al Rosari, cridat a convertir-se en camí i escola de pregària per a tots els fidels. Crec que la lectura d'aquest text és imprescindible i superior a qualsevol resum o comentari que, amb tota seguretat, es publicarà. Estic convençut que aquesta carta amb la qual ens obsequia el Papa enriqueix els estudis de teologia i espiritualitat marianes i ajudarà moltes persones i comunitats a avançar en el camí de pregària i contemplació. El Sant Pare ens

insta a acollir la seva crida i a aplicar el Sant Rosari per la pau; també, a utilitzar el Rosari com a instrument de preservació de la família. Joan Pau II, que ha dit alguna vegada que la Pastoral Familiar és com la quinta essència de tota la pastoral, convida així els pastors de l'Església, els bisbes i els preveres, i tots aquells que col·laboren amb nosaltres, a revitalitzar la família mitjançant el Rosari, i tot regenerant-la, abastar tota l'Església i societat humana la base insubstituïble de la qual és la família.

Dr. Joan Antoni Mateo García
Delegat de Pastoral Familiar d'Urgell

en primer pla

Donar sentit a la vida

Déu convida la
humanitat a ser feliç

L'home i la dona han estat creats per Déu i per a Déu, cosa que suposa que «el desig de Déu es troba inscrit en el seu cor», assenyala el Catecisme de l'Església catòlica. Davant dels grans interrogants de la vida: qui sóc, d'on vinc, quin és el sentit de l'existència..., la persona sent una set de saber que va més enllà de la seva pròpia realitat. L'home i la dona experimenten una inquietud que els porta cap a la transcendència. Molt sovint no s'és conscient d'aquesta recerca, però cada cop hi ha més gent que intueix que hi ha alguna cosa més d'allò que es veu i que descobreix o redescobreix que només en Déu trobarà la felicitat.

A l'Església l'amoïna la trobada personal de cada home i dona amb Jesucrist viu. En aquest sentit impulsa diverses iniciatives, com la que engegarà la parròquia de Sant Ramon de Penyaforat de Barcelona, per ajudar aquestes persones que volen donar un sentit a les seves vides. Aquí també entra en joc la vocació missionera de tots els batejats, cridats a donar testimoni de la seva fe.

Pàg. 2, 3, 4 i 5

Sumari

Pàg. 7 Beatificacions en el dia del Domund

Pàg. 18 X Jornada de Pastoral Penitenciària de Catalunya

Pàg. 19 La Generalitat distingeix cinc personalitats d'Església

Pàg. 22 Tarragona: nou curs de l'Insf

Pàg. 33 Exposició sobre Gaudí al Museu Diocesà de Barcelona

Editorial

Conversions

Els cristians parlem amb freqüència de la paraula *conversió*, de forma especial en el temps de Quaresma, quan som cridats a allunyar-nos del pecat i acostar-nos a la vida segons els dissenys de Déu. Però tota la vida del cristià és una contínua conversió, no ens podem sentir mai satisfets amb el que som, sinó que hem d'aspirar a «ser perfectes com el Pare celestial és perfecte» (Mt 5,48):

Existeix una altra forma de conversió, que és la que té com a model sant Pau, que va passar de perseguidor de cristians a apòstol de Crist, és a dir, un canvi radical de vida i un ímpetu i una força per viure la fe de forma incomparable. La història de l'Església està plena de «conversions» extraordinàries, persones que han descobert la fe d'adults, després d'una vida que deixava molt a desitjar. Entre ells hem d'enumerar nombrosos sants com sant Francesc d'Assís o sant Agustí, que actualment estan considerats entre els més grans del santoral, sense desmereixen tots els altres. En els nostres temps també hi ha casos espectaculars de metges avortistes, dirigents comunistes que oprimien l'Església, negociants de la droga, etc. És emocionant sentir el testimoni d'aquestes persones i la història de la seva conversió, i arribar a la conclusió que Déu pot tocar el cor de qualsevol persona per molt allunyada que sembli.

A més de les conversions extraordinàries que poden omplir centenars de pàgines de llibres i revistes, també hem de tenir en compte els milers de conversions més normals i discretes que es produeixen cada dia a tots els racons de la catolicitat. Homes i dones que han descobert Crist ja adults i a qui el coneixement de l'Evangeli ha fet replantejar la vida fins al punt de canviar completament la seva escala de valors.

Aquests exemples de conversions sovint són ocultats pels mitjans de comunicació, especialment dels països occidentals, ja que els interessa presentar una societat que s'està descristianitzant i secularitzant progressivament, però són reals i

avui dia constitueixen una part important de l'Església, que sol ser molt dinàmica i compromesa. Curiosament on hi ha molta descristianització acaben havent-hi moltes conversions, perquè a la llarga una societat sense valors basada únicament en els béns materials i el consum, produeix milers de ciutadans que cerquen alguna cosa més enllà del que els ofereix la societat, i en molts casos aquesta recerca els condueix a Jesucrist, i quan el troben s'adonen que hi ha una vida molt més emocionant i intensa al seu costat.

L'Església en països occidentals com el nostre té una tasca d'evangelització important, hi ha moltes persones que esperen la Bona Notícia de l'Evangeli, però ningú no els la ofereix, mentre tant reben múltiples missatges de satisfaccions materials i humanes que acaben creant desengany i moltes vegades frustració. Per això, quan algú descobreix la profunditat de la fe, s'adona que ha descobert un tresor que no pot abandonar i llavors és capaç de renunciar a moltes de les comoditats i estructures de la seva vida passada per poder viure de manera millor el seu compromís creient a imatge de la paràbola de Jesús: «Amb el Regne del cel passa com amb un tresor amagat en un camp: l'home que el troba el torna a amagar i, ple de joia, se'n va a vendre tot el que té i compra aquell camp» (Mt 13,44).

Tots hauríem d'experimentar la força de la conversió i no deixar-la només per als que estan allunyats de la fe. Hi ha cristians amb una pràctica religiosa monòtona, freda i conformista que s'han adonat que també necessitaven conversió, perquè creien certament, però la seva fe no era capaç de transformar la seva vida ni donar-los motius per viure amb il·lusió i esperança. Per això l'Església ofereix catequesi, processos i camins de neocatecumenat o de formació cristiana perquè tots els cristians puguin tenir la seva experiència de conversió i el seu descobriment particular de la riquesa de la fe que en molts casos ha estat amagada als seus ulls i al seu cor.

CATALUNYA CRISTIANA

Director: Mn. R. Octavi Sánchez

Sotsdirectora: Gna. Gemma Morató

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Samuel Gutiérrez, Rosa M. Jané, Carme Munté, Rosa Peraire

Lingüista: Montserrat Pibernat

Arxiu i fotografia: Eulàlia Grandé

Corresponsals: Guillem Farré, GIRONA; Jordi Curcó, LLEIDA; Lluís Serra i Miriam Díez ROMA; Guillem Ferrer, ILLES BALEARS; Antoni Mirabet, SEU D'URGELL; Ramon Estany, SOLSONA; Joan Boronat, TARRAGONA; Joaquim Blànc i Roman Casanovà, TORTOSA; Fàtima Alemany, VIC

Col·laboradors externs: Gmà. Adrià, Pilarín Bayés, Joan Carrera, Francesc Gamissans, Enric Graupera, Joan Guiterras, Joan Antoni Mateo, Francesc Nicolau, Cristóbal Sàrrias, Pere Tena, Ferran L. Tognetta, P-J Ynaraja, Joan Manuel Gutiérrez

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Redacció, administració, publicitat i promoció:
C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 820
E-mail: catcris@ibernet.com

Pàgina web: www.catalunyacristiana.com

Gerent: Jaume Vinyals

Publicitat: Josep Harris

Promoció: Alfons Miralles

Secretaria i subscripcions: Victòria Camps, Antònia Canals

Administració i comptabilitat: Isabel Giralt i Montserrat Altamirano

Autoedició i compaginació: Carlos Aguado

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri. Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

Difusió controlada per.

Membre de la UCIP
International Catholic Union of Press

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions Periòdiques en català

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol, Andorra,
Gibraltar i Portugal: 80,60 €
Resta d'Europa: 146,74 €
Amèrica i Àfrica: 178,30 €
Àsia i Oceania: 243,82 €

LA TIRA

Per Pilarín

en primer pla

Desig de conversió

■ Trobar Déu està inscrit en el cor de cada home i cada dona

En ple segle XXI i quan per a molts la religió i Déu ja és una cosa superada, la humanitat continua tenint un seguit de neguits que la condueixen fins a la transcendència. Preguntes com què

és l'home, quin és el sentit del dolor o què hi ha més enllà de la vida terrenal provoquen una recerca de sentit que només obté resposta en Jesucrist.

L'home i la dona han estat creats per Déu i per a Déu, cosa que implica que «el desig de Déu es troba inscrit en el seu cor», recorda el Catecisme de l'Església catòlica. En el Concili Vaticà II es reafirmava que Jesús és el camí a seguir per arribar a la plena realització personal, que culmina en l'encontre definitiu i etern amb Déu.

Déu no desisteix de la voluntat de cridar les persones i de sortir al seu encontre, però no sempre la resposta que troba a la seva crida és positiva. Jesucrist, ahir, avui i sempre, es fa proper a l'home i la dona i esdevé company de camí. Així, el Papa, en el seu missatge en la II Assemblea especial per a Europa del Sínode dels Bisbes, deia: «Jesucrist és viu en la seva Església i, de generació en generació, continua "atansant-se" a l'home i "caminant" amb ell. Especialment en els moments de prova, quan les desil·lusions amenacen de fer

vacillar la confiança i l'esperança, el Ressuscitat surt al nostre encontre pels senders de la pèrdua humana, tot i que no el reconeguem.»

La persona, dins seu, intueix que està destinada a una vida superior. «L'Església creu fermament que Crist, mort i ressuscitat per tothom, ofereix a l'home, mitjançant el seu Esperit, llum i forces que permeten respondre a la seva altíssima vocació. (...) Creu, així mateix, que en el seu Senyor i Mestre hi ha la clau, el centre i el fi de tota la història humana», destaca la *Gaudium et spes*. Això no obstant, aquesta resposta a Déu és un acte lliure i Déu mai no forçarà aquesta llibertat, sempre respecta la decisió dels qui crida, tot i insistir i cercar continuament cada persona perquè visqui i trobi la felicitat. Déu és Pare misericordiós, sempre disposat a abraçar els seus fills i filles, com ens mostra la paràbo-

la del fill pròdig. És per això que convida la humanitat a convertir-se i a renovar les seves vides.

A l'Església l'amoïna l'encontre personal de cada home i dona amb Jesucrist viu. En aquest encontre amb el Senyor, ressuscitat es descobreix l'amor del Pare i es produeix una transformació interior. Això no obstant, hi ha casos en què l'home i la dona, en trobar-se amb Jesús, es tanquen al canvi de vida a què Ell els convida. Molts són els arguments que s'esgrimeixen per allunyar-se de Déu: el mal al món, la ignorància o indiferència religiosa, la preocupació per les realitats del món, l'afany de riquesa, el mal exemple dels creients, corrents de pensament hostils a l'Església, la por de dir «sí» a Déu... Amb tot, no hem d'oblidar que la fe és un don gratuït de Déu a la humanitat, i que creure només és possible amb la gràcia i l'ajuda

de l'Esperit Sant.

La gràcia divina prepara els cristians per ser transformadors del món. També és cert que moltes vegades els cristians no acaben de respondre a la vocació apostòlica i missionera rebuda en el Baptisme. És per això que Joan Pau II insta tothom a «dedicar el nostre cor i la nostra vida a l'empresa grandiosa i apassionant de col·laborar amb Crist per a la salvació, per a la llibertat, per a la felicitat de tots els nostres germans i germanes». En aquest sentit, el Concili Provincial Tarraconense llençava una crida: «El Concili convida cada cristià a comunicar el Crist ressuscitat als homes i les dones del seu entorn a través del testimoni i de la paraula; i encoratja tots els creients, grups eclesials i moviments especialitzats a continuar la tasca de l'evangelització al propi entorn. El cristià ha d'aportar a la nostra societat un estil de vida sobri, solidari, amb una visió positiva del nostre poble, d'alegria que es comunica, de gratuïtat, de compromís i de participació en la vida associativa i política, i també de llibertat davant dels nous ídols socials.» (R.M.J.)

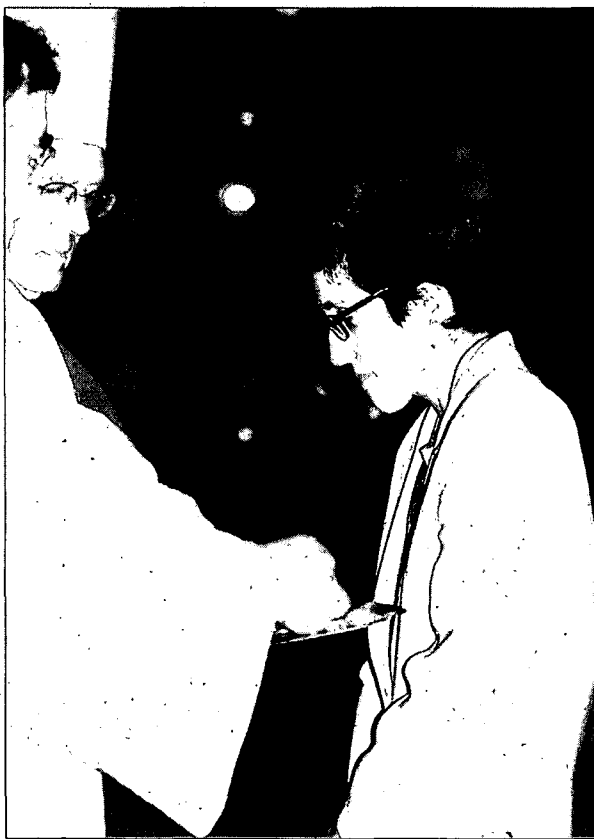
Compromís amb Jesús des de la Confirmació

El 17 de maig del 2001 és una data que Núria Adán no oblidarà mai. Aquest dia, als 33 anys, rebia la Confirmació i feia un pas que era el fruit d'un procés de diversos anys. Com passa en moltes persones, després de fer la Primera Comunió, Núria va deixar la catequesi i quan va tenir l'edat per rebre la Confirmació va dir que «no volia fer-la. En aquell moment jo no creia en els sagraments, no practicava, i per a mi no tenia sentit confirmar-me».

Mirant enrere, Núria reconeix que Déu l'ha «perseguida» al llarg de tota la seva vida: «M'adono que Déu no m'ha deixat mai, que sempre ha estat amb mi, encara que jo no en fos plenament conscient, especialment en els moments difícils, sense aclaparar-me. Sé que sempre m'ha guiat.» A aquesta jove, Déu se li ha fet trobadís en moltes ocasions. Gràcies a aquesta insistència ha experimentat amb força Déu Pare, Déu Fill i Déu Esperit Sant.

«La meua primera experiència de Déu Pare la vaig tenir arran d'un problema de salut, ja adulta. M'anaven a operar i humanament s'hi havien posat tots els mitjans. Però jo necessitava alguna cosa més. Volia estar en pau amb Déu, així que vaig anar a parlar amb un capellà que em va animar perquè jo necessitava saber que hi havia Algú amb mi, sentir-me acompanyada», recorda. Després de l'operació, Núria va començar a sovintejar la parròquia i a interessar-se per les coses de Déu. L'experiència de Jesús va ser a partir d'un tema que va escoltar a la parròquia sobre Jesucrist. Va ser un tema tan vivencial que ella es va plantejar de viure Crist a fons. «També vaig tenir una vivència forta de Jesucrist quan va morir el meu pare. Aleshores jo practicava, però tenia molts dubtes. Davant del sagrari li vaig demanar a Jesús que em donés suport en uns moments tan durs. Vaig obrir el meu cor i el Senyor em va respondre: em va donar pau, amor... aleshores vaig començar a comprometre'm amb Jesús.»

I la vivència de l'Esperit Sant la va sentir amb tota la seva força en la Confirmació. Temps enrere havia estudiat sobre l'Esperit Sant i va descobrir allò que s'estava perdent. A més, notava que Déu «em demanava aquest pas i em va fer desitjar-lo». Núria es va preparar a consciència per a aquest dia i no deixava de demanar-li al Senyor: «Dóna'm un cor ben obert per rebre el teu Esperit, que m'ompli completament de tu i omplis la meua vida.» En recordar aquell dia, se li posa la pell de

Núria va viure la seva Confirmació com un gran present de Déu.

gallina perquè el que va sentir aleshores va ser tan pregon que l'emociona sense poder-ho evitar: «Jo tenia molt clar el present que em feia Jesús: el seu Esperit. Em demanava que jo fos un altre Crist, que fos el seu rostre. Jo era molt conscient que Jesús em renovava i em revestia d'Ell d'una manera tan desbordant que és difícil d'explicar. Jesús es molestava a venir per omplir-me a mi, fins i tot sabent les vegades que li he fallat i que li fallaré... és meravellós!» Aquest amor tan personalitzat, de Jesús és una cosa que Núria ha sentit en moltes ocasions. Segons ella, és una de les moltes delicadeses que el Senyor li regala.

La Confirmació ha suposat per a Núria el fet de comprometre's a fons amb Jesús. Ella reconeix que no sabia ser feliç d'una altra manera. «Els valors que hi ha al meu voltant com la competitivitat, guanyar prestigi trepitjant els altres... no van amb mi. A la vida, hi ha d'haver alguna cosa més: donar felicitat als altres, compartir el que tens...» Aquest sentit Núria l'ha trobat en Jesucrist, per això el pas que ha fet, plenament conscient, és la seva resposta a aquesta invitació de Déu a ser feliç: «No hem de tenir por de dir "sí". Jesús és l'únic que dóna sentit a la vida i l'omple plenament. Jesús dóna el cent per u.» Després de la Confirmació, Núria explica com l'Esperit ha anat treballant en ella. «A poc a poc m'ha portat a un compromís d'estimar i de donar-me més als altres, especialment als necessitats, amb els malalts.» L'Esperit que ha rebut està donant fruits: «M'ha donat la fortalesa que em fa ser forta en situacions difícils; la meua pregària ha canviat, és més confiada, m'abandono als braços del Pare, el sento més a prop i el veig més en els altres; l'Esperit ha posat

paraules als meus llavis que mai no hauria sabut dir...»

Núria dóna gràcies a Déu perquè no s'ha cansat de cridar-la. Després d'anys de recerca, ara és feliç perquè sap on és la resposta als seus neguits. Per això, des de la seva experiència, repeteix un cop més que no hem de tenir por de dir «sí» a Déu: «Només cal obrir el cor i dir a Jesús: sóc aquí i vull que m'omplis. Jesús us farà plenament feliços tot i què es passin moments difícils... us puc assegurar que amb Déu al teu costat les situacions, fins i tot les més doloroses, es viuen de forma molt diferent. Déu no t'abandona mai i la veritat és que sentir que Déu t'estima a tu és una cosa realment fantàstica.» (R.M.J.)

«Tornar a creure»

BARCELONA.— És una realitat creixent el nombre de persones que senten la necessitat de Déu. Són persones que o bé s'han allunyat del camí de la fe i volen reincorporar-s'hi o bé mai no han fet aquest recorregut i volen introduir-s'hi. Des d'algunes parròquies es treballa en els acompanyaments individuals o grupals d'aquestes persones que tenen set de Déu.

La parròquia de Sant Ramon de Penyafor de Barcelona posa en marxa el 7 de novembre una iniciativa impulsada pel rector, Mn. Josep M. Turull, professor de Teologia. Aquesta iniciativa compta amb la col·laboració de Mn. Xavier Morlans, doctor en Teologia i comunicador cristià que incorpora recursos expressius com la cançó o el monòleg al servei de l'anunci de l'Evangeli. Sota el títol de *Tornar a creure* s'engloben quatre sessions adreçades principalment a persones de 35 a 50 anys que han deixat la pràctica o la vivència de la fe i que volen saber-ne més, i a qualsevol persona que mai no ha fet un camí de fe.

Mn. Turull assenyala que «ens trobem amb una realitat molt estesa: gent que ha anat deixant la pràctica i la fe i s'ha apartat de l'Església, i que en un cert moment experimenten una vivència que els impacta personalment i els fa tornar a la fe. Volem oferir una realitat perquè aquest desig d'aprofundir en la fe tingui una resposta específica. Els bisbes volen que dediquem una atenció especial a aquestes persones i també a les que han nascut "fora de l'Església" i que no han tingut la iniciació a cap sacrament ni una educació en la fe».

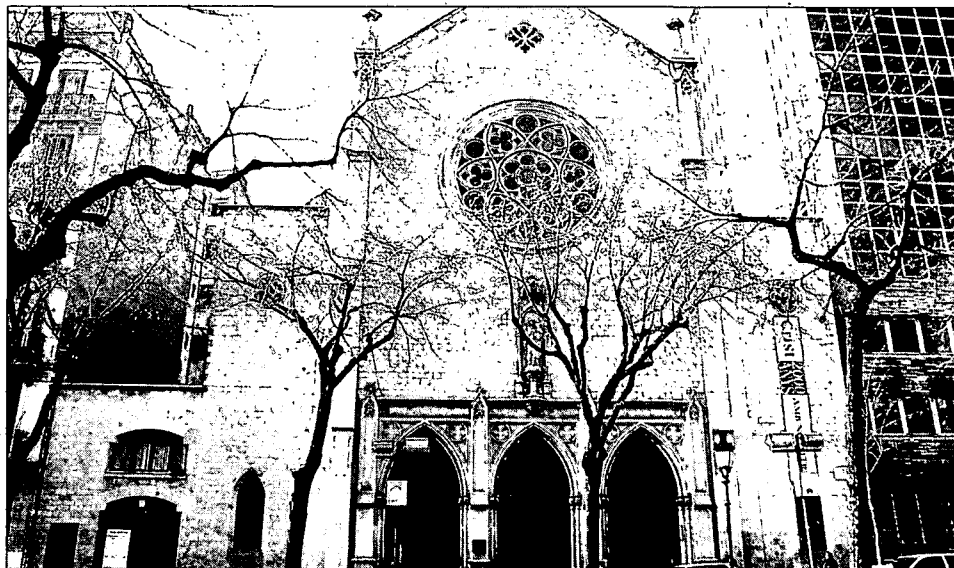
Aquestes sessions pretenen «escalfar

motors» per a una possible continuïtat en el que s'anomena «grups de reiniciació cristiana» o de «catecumenat d'adults», indica Mn. Turull.

Calendari de les sessions

- **7 de novembre:** Per què ens agrada tant que ens expliquin històries que acaben bé?
- **14 de novembre:** És possible conviure amb les ferides emocionals, personals i col·lectives, que tant ens condicionen?
- **21 de novembre:** Va tenir Jesús cap responsabilitat en la matança dels infants de Betlem? Per què Déu permet el mal i el sofriment de tants innocents?
- **28 de novembre:** La religió porta al fanatisme? Recórrer a Déu és signe de debilitat?

Les sessions, obertes a tothom, tindran lloc a les 20.30 a la parròquia de Sant Ramon de Penyafor, Rbla. de Catalunya, 115 - Barcelona, tel. 932 150 237, a/e: penyafor@teleline.es

La parròquia de Sant Ramon convida a «Tornar a creure».

Les sessions s'estructuren al voltant d'una presentació temàtica per part de Mn. Xavier Morlans. A partir d'aquí, aprofitant-ne la potencialitat com a cantautor, s'intenta arribar al nucli, al fonament de la fe cristiana: «Cal començar per la base —explica el rector de Sant Ramon—, després cal incorporar-hi moments de pregària, perquè la dimensió interpersonal també s'ha de cultivar. També volem ajudar a veure'n la dimensió operativa, és a dir, com aquesta experiència és capaç d'orientar la pròpia vida en els diferents àmbits.»

Per a Mn. Turull és molt important donar resposta a aquestes persones que han descobert la fe o que volen descobrir-la. «La fe és una dimensió interna i imprescindible de la persona humana que sorgeix tard o d'hora», indica. I afegeix: «Volem oferir aquest punt d'encontre, d'arrelament en la fe cristiana, com una fe que el que vol és que l'home doni el màxim d'ell

mateix i que pretén portar la persona a la màxima plenitud humana... fer-li veure que Déu no vol amargar-li la vida, sinó tot el contrari.»

Una de les qüestions que es planteja l'Església és com arribar a aquestes persones allunyades de la fe. En aquest sentit, Mn. Turull comenta que de vegades aquests homes i dones no saben on anar, amb qui compartir els seus dubtes, els seus neguits... Aquí hi tenen un paper molt important els cristians com a missioners i apòstols, amb el repte d'acompanyar els seus germans i germanes perquè descobrin Crist. «Per això convidem la gent que viu amb normalitat i amb fortaleza la seva fe que si coneixen persones que visquin aquesta situació de recerca de la fe, els ajudin a descobrir aquesta proposta que oferim en col·laboració amb la Delegació de Catequesi de l'arquebisbat de Barcelona.» (R.M.J.)

La ràdio amable

Freqüències

- 106.6** Barcelona
- 93.7** Catalunya central
- 103.4** Girona
- 105.0** La Seu d'Urgell
- 107.5** Andorra

www.radioestel.com

Mn. Joaquim Fluriach és rector de Santa Maria i de Sant Esteve de Palautordera

L'Església mira de conduir els homes i les dones a la fe i els mostra, en l'anunci de l'Evangeli i en la celebració dels sagraments, el camí de la salvació. Però aquest acompanyament moltes vegades no és gens fàcil. Això ho sap prou bé Mn. Joaquim

Fluriach, rector de Santa Maria i de Sant Esteve de Palautordera, des de la seva experiència en el camp del jovent i en el de la catequesi. Per a aquest jove mossèn, no s'ha d'oblidar que «per apropar algú a Déu cal que tu i jo hi estiguem molt a prop, de Déu».

—L'home i la dona del segle XXI, continuen tenint set de Déu?

—Tot home i tota dona de qualsevol època tenen el que podríem anomenar «l'esperit obert» al transcendent. Els homes de tots els temps i de tot arreu són de natural «religiosos» d'alguna manera, individualment i col·lectivament. Tan sols mirant al voltant, l'home es troba immers en el do de la Natura, i de seguida en descobreix la grandesa i la bellesa de Déu, el Creador. L'home es mira ell mateix i es pregunta: qui sóc?, d'on vinc?, on vaig? L'home sempre té set de Déu. Tal com diu clarament a les primeres frases del Catecisme de l'Església catòlica, el desig de Déu està inscrit en el cor de tots els homes.

—Com es manifesta aquesta set, aquest desig de Déu?

—L'home es mira al mirall i sap que és alguna cosa més que el que hi veu reflectit. Ho sap no en el sentit intel·lectual ordinari, sinó amb una certesa interior que és més que una intuïció. L'home sap que és més profund i més gran del que es veu: té dins seu una realitat espiritual, una grandesa, una dignitat... també sent un afany de millorar, de progressar, d'anar a més... Podríem dir que l'home és un inconformista nat.

De seguida que s'hi posa, s'adona que sol no pot, i que necessita els altres. Quan s'hi posen tots, experimenten que tampoc poden donar total satisfacció a aquesta set... I es troba com de cara a la paret. Com, per exemple, quan l'home fa projectes, té il·lusions, lluita, plora i s'alegra, i apareix

Evidentment que hi ha moltes respostes a les grans preguntes sobre el sentit de la vida. Individualment i socialment. Quan les respostes les fem vida és quan ens adonem si la resposta és adequada o no.

Si fem una mirada a com viuen els homes i les dones de la nostra societat, se'ns fa molt evident que, segons quines respostes, no funcionen gens. Els homes, per exemple, hem assajat darrerament respostes a l'existència humana en les quals Déu no hi és, no hi compta. Hem organitzat una societat sense Déu, i ja la tenim. Tenim una societat que resulta que és molt més deshumanitzadora que fa molts segles. Però no sabem com arreglar-ho: estem atrapats en una gran teranyina d'interessos polítics, econòmics... i en el nostre cap han crescut unes bardisses de prejudicis que no ens deixen anar ni endavant ni endarrere. Estem de cara a la paret. Què ens queda, aleshores? En el moment present, tothom practica el «campi qui pugui».

—Fa por creure, tornar a creure?

—Hi ha por i por. La font del «creure» no està en un convenciment teòric o intel·lectual, sinó en una «trobada» personal amb Déu. La nostra fe en Déu no es tracta en primer lloc de «dir que sí» a una sèrie de veritats, sinó d'una trobada amb Déu. No oblidem mai que Déu és «algú», personal, amb el qual puc tenir relació a la manera humana, perquè Déu s'ha fet home en Jesús. La persona que es troba amb Déu com a sentit de la seva vida, queda corprès, interrogat i atret per Déu. De seguida des-

Mn. Joaquim Fluriach.

abans que nosaltres, el lema sempre ha estat «tot allò que t'apropa a Déu, agafa-ho; tot allò que te n'allunya, rebutja-ho». Decididament, sense embuts ni mitges tintes. Quan es descobreix el camí autèntic, se sent la urgència de no perdre el temps. Com es lamentava sant Agustí quan es va

és el creient! Per poder apropar les persones del teu voltant a Déu, cal que tu i jo hi estiguem molt a prop, de Déu.

—És una assignatura pendent?

—Mentre el món sigui món, no només serà una assignatura pendent, sinó que és

precisament per això que Jesús ens vol «Església». Una altra cosa és que ara com ara, sigui especialment més urgent. Si som honrats, això vol dir que qui ha de redescobrir de debò la fe, qui ha de «tornar a creure», som els mateixos que diem que creiem: ser més sants, més com Déu vol per ser més transmissors transparents. Per això es va convocar el Concili Vaticà II, i per això cal que seguim esforçant-nos per aplicar-lo bé en la vida de l'Església.

—Cap a on apunten les noves formes d'evangelització?

—Hi ha hagut moltes maneres d'evangelitzar creativament. Amb el temps, hem sabut que n'hi ha que han resultat desastroses, tot i la bona voluntat. Les que han donat i donen resultat, són les que fan conèixer qui és Crist, mouen a un tracte personal amb el Jesús amic i Senyor, i ajuden a mantenir-lo amb fidelitat.

No pas amb imposició. Al costat de la catequesi, les noves formes d'evangelització porten la persona a la vivència dels sagraments i a trobar camins en el dia a dia de cadascú per respondre-hi amb fidelitat.

—Quines dificultats hi ha per apropar-se a aquestes persones allunyades?

—Bàsicament prejudicis, mentides i el mal exemple d'alguns fills de l'Església. És el que ha abonat aquest propagandisme contra l'Església, que mou una societat que pretén aprofitar-se del personal per fer diners i per tenir poder sobre les consciències, perquè facin tot el que diuen els qui manen.

Val a dir que avui la pressió ambiental esdevé a voltes brutal, cruel.

Han tingut molta traça també a posar en l'ànima del creient d'avui un complex de culpabilitat de la pròpia història de l'Església, com si l'Església tingués la culpa de tots els mals del món. Això només es cura estudiant seriosament una mica d'història, i no acceptant d'entrada com a veritables crítiques vagues sense fonament històric. Dèsmasquant simplement alguna d'aquestes mentides, els allunyats s'apropen. Proveu-ho, sinó.

—Aquesta situació, com interpel·la la comunitat cristiana? Quin testimoni se'ns demana?

—Se'ns demana tot allò que ens porti que els altres vegin en la comunitat i en la vida individual dels que la formem, més «Crist», amb més claredat i transparència. Cal retornar sobretot a la unitat i a la caritat en la veritable fe de l'Església. Són les dues paraules claus a redescobrir: unitat i caritat. Això portarà al nostre món la vella i nova esperança de saber-se estimats i propers a l'únic Déu que estima i salva.

Reportatge:

Rosa Maria Jané Chueca

«Quan es descobreix el camí autèntic, se sent la urgència de no perdre el temps»

de cop i volta la mort, que li ho arrabassa tot. Quin sentit té que jo senti dins meu necessitat i ganes de viure, i de cop i volta m'ho roben tot?

Aleshores sorgeix l'Altre, aquesta íntima necessitat, aquest Déu que m'estima i que s'ofereix com el qui pot complir les expectatives i els anhels que sent l'home més enllà de les possibilitats humanes. Sembla mentida com quan l'home accepta de debò Déu en la seva vida, moltes coses en l'home queden il·luminades, tenen un sentit nou i una força noves que l'aixequen de la seva experimentada petitesa.

—La nostra societat, troba respostes a les grans preguntes sobre el sentit de la vida?

—La resposta al sentit de la vida no és només teòrica, sinó pràctica: abasta totes les dimensions del home: la intel·ligència, la llibertat, la capacitat d'estimar. La persona humana no és exactament el que diu, sinó el que fa. Mentre l'home sigui home, la pregunta sobre el sentit resta en peu.

cobreix que en la pròpia vida hi ha d'haver algun canvi (el que en diem «conversió»).

De seguida s'adona que això afectarà el seu entorn, i rep una pressió ambiental per tal de no canviar, que no faci «rarses», que no es comporti de manera diferent dels altres (el «què diran i què pensaran de mi»). Però alhora vol canviar, sap que ho ha de fer, perquè no pot seguir com abans. Per això parlem de la valentia de creure, i crec que aquesta és una de les primeres pors del qui vol «tornar a creure». Després n'hi ha d'altres: no sé si seré capaç, qui m'ajudarà, val prou la pena, què hi podré... Quan ens posem a mesurar, malament: la «por» ens ha vençut.

—Quin camí ha de recórrer una persona que s'apropa novament a Déu?

—El camí d'aquesta persona té un únic «sol» que il·lumina el camí i el paisatge: cultivar un aprofundiment en l'amistat amb Déu (que em crida). Pregària, sagraments, acompanyament espiritual, lectures sanes... Per als qui han recorregut el camí de la fe

convertir: «Tard t'he estimat!»

—Com treballa l'Església el tema dels allunyats, els indiferents, els desil·lusionats? Com ha de ser l'atenció a aquestes persones?

—Si hi ha algú que té interès que l'home trobi de debò el sentit de la seva existència, és Déu mateix, que per això ens ha creat, ens dona Jesús, ens salva i ens procura tot l'ajut humà i diví que necessitem. L'Església no fa més que tractar de ser fidel a aquest voler de Déu, i cercar-hi camins. Com que som humans, ens podem equivocar, és clar! Però sempre, en la seva providència, ens procura algú que ens ajuda.

Déu ens estima d'un en un. Jesús crida d'un en un. El catòlic sap que pot organitzar moltes històries per als allunyats, els indiferents i els desil·lusionats: reunions, festivals, muntatges... Però el camí que ha donat més resultat és el del «tu a tu». Escoltar, estimar, acollir, pregar, aconsellar... i molta paciència; que si no la dona Déu, es perd de seguida, i qui es desanima

Amics de Catalunya Cristiana

*Amics, subscriptors,
lectors i pelegrins de*

CATALUNYA + CRISTIANA

TROBADA EXTRAORDINÀRIA A MONTSERRAT

Presidit pel bisbe Joan Carrera, auxiliar de Barcelona

amb motiu dels
20 anys de pelegrinatges

dissabte, 9 de novembre

Reserva de places d'autocar - tiquets per al dinar de germanor

Amics de Catalunya Cristiana (abans del 28 d'octubre)

Vaticà

església en el món

El Papa diu que la missió i la santedat són inseparables

■ Beatifica dos catequistes d'Uganda i quatre missioners en el dia del Domund

ROMA.— Joan Pau II va beatificar enmig de sons de tambors i cants africans dos adolescents catequistes d'Uganda i quatre missioners en la darrera de les beatificacions previstes per a aquest any. L'acte va tenir lloc coincidint amb el Domund, Dia Mundial de les Missions.

El Papa està al costat dels missioners. Aquesta va ser la consigna que Joan Pau II va voler aclarir en el seu missatge amb motiu de la beatificació de sis servents de Déu, ja beats, on també va recordar el vincle entre santedat i evangelització o missió.

Durant la cerimònia, que va tenir lloc fora de la basílica vaticana, va proclamar beats dos laics màrtirs ugandesos, un sacerdot fundador, una religiosa fundadora, una religiosa i un bisbe.

El coratge per viure la fe cristiana i testimoniar-la és, segons el Papa, el que distingeix el missioner. En aquest sentit, va glossar la vida i la mort dels dos joves d'Uganda, Daudi Okelo i Jildo Irwa, assassinats el 18 de octubre del 1918 quan tenien només 16 i 12 anys. En l'homilia, el Papa els va presentar com a exemple i intercessors per als catequistes de tot el món, especialment en zones de persecució. El panell amb la imatge dels dos joves va presidir l'acte, acompanyat per il·lus-

tracions dels altre quatre nou beats.

A part dels nois ugandesos, el Pontífex va beatificar quatre missioners. Entre ells, la italiana Liduina Meneguzzi, (1901-1941), que és des de diumenge passat la primera religiosa beatificada de l'orde de les Germanes de San Francesc de Sales, conegudes com a saleses.

També italians són els altres dos beats, Andrea Giacinto Longhin (1863-1936), caputxí i bisbe de la diòcesi nord-italiana de Treviso. Era conegut com el bisbe de les coses essencials.

Maria de la Passió (1839-1904), fundadora de les Franciscanes Missioneres de Maria, també va pujar a la glòria dels altars. Ella és l'exemple del «catolicisme en femení» segons l'historiador Claude Langlois. La seva missió va començar a França i a l'Índia i es va estendre per tots els continents, on va dur el misteri de la creu, l'anunci de l'Evangeli i la pobresa fraterna de Francesc d'Assís.

Finalment, el papa també va proclamar

Maria de la Passió, fundadora de les Franciscanes Missioneres de Maria va ser una de les beatificades.

beat a Marcantonio Durando (1801-1880), sacerdot de la Congregació de la Missió, i fundador de les Germanes Natzenes.

Per al Papa, el lligam comú entre els nous beats és «la recerca de la santedat, que és el primer servei que hem d'oferir a la missió». Segons el Papa, «no es pot testimoniar amb coherència l'Evangeli si abans no el vivim fidelment».

Després de recitar l'Angelus, el Papa va donar les gràcies als missioners —sacerdots, religiosos, religioses i laics— per la seva tasca, plena de coratge i perills, i també va esmentar tots aquells que col·laboren econòmicament i amb la pregària per al seu sosteniment.

Amb aquesta celebració, són ja 1.303 els beats que ha proclamat el Papa en els seus 24 anys de pontificat.

Miriam Díez

El sacerdot té una missió indispensable a la parròquia

ROMA.— Un nou document de la Santa Seu reforça el paper sacramental i insubstituïble del sacerdot. La nova instrucció pastoral, llarga, vol ajudar els preveres a viure plenament la seva identitat i missió. El títol del document, *El prevere, pastor i guia de la comunitat parroquial*, és una publicació de la Congregació per al Clergat i va ser presentat per Darío Castrillón Hoyos, prefecte d'aquesta congregació vaticana.

El sacerdot és insubstituïble i el seu paper a la parròquia s'ha de revaloritzar. Així es podria resumir el dens document dedicat a la figura del prevere recentment editat per la Santa Seu. En la primera part del text distingeix entre sacerdoti comú dels fidels i sacerdoti ordenat, i explica els elements que fonamenten el ministeri dels preveres. En aquesta part més doctrinal, segons va explicar a la roda de premsa de presentació el cardenal colombià Darío Castrillón, s'insisteix en el paper del prevere com a «home de comunió, guia d'ànimes i model d'adhesió al Magisteri de l'Església».

El cardenal Castrillón va dir que «ser sacerdot no es pot associar a un sociòleg, guaridor, obrer o jubilat. Hom és sacerdot, no només exerceix el sacerdoti», va aclarir.

Un segon bloc del text analitza la cultura secularitzada que dificulta la pastoral parroquial. El text, com ja és habitual en aquests casos, acaba amb una pregària del rector a Maria Santíssima.

Després de tants documents dedicats al sacerdoti, la justificació per a aquest nou text ve de la necessitat que des de la Santa Seu hi ha d'aclarir que res ni ningú pot ocupar el lloc del pastor: «L'objectiu d'aquesta instrucció pastoral és ressaltar davant la comunitat i el clergat el paper del pastor, líder sacramental, que des de la parròquia anima i condueix a Crist, camí vers el Pare.» (M.D.B.)

El Vaticà demana canvis a les normes dels bisbes dels EUA contra la pedofília

ROMA.— L'aplicació de les normes que els bisbes dels Estats Units han escrit per pal·liar el problema de la pedofília pot ser «font de confusió i ambigüitat», ha dit el Vaticà. Amb aquest no, la *recognitio* (el reconeixement per part de la Santa Seu per tal que el document pugui aplicar-se) pot dilatar l'entrada en vigor de les normes encara uns mesos.

Les normes que el Vaticà posa en qüestió van ser aprovades el mes de juny a Dallas (EUA), com a fruit de la reunió d'urgència dels prelats dels Estats Units per afrontar els casos dels sacerdots que han abusat sexualment de menors.

La Comissió mixta que ara millora el text per adaptar-lo als estàndards vaticans està formada per quatre bisbes dels EUA i per membres de diferents dicasteris vaticans (Doctrina de la Fe, Bisbes, Clergat i Pontifici Consell per a la Interpretació dels Textos Legislatius).

La negativa a reconèixer el document com a vàlid arriba de la mà del cardenal Giovanni Battista Re, prefecte de la Congregació vaticana pels Bisbes. La sala de premsa de la Santa Seu va publicar la seva carta i la resposta del president de la Conferència Episcopal dels Estats Units, monsenyor Wilton Daniel Gregory. Aquesta dilatació no afecta a la defensa de les

víctimes dels abusos.

El document pendent d'aprovació es titula *Normes essencials sobre les polítiques diocesanes i de les eparquies (diòcesis) en relació a les denúncies d'abús sexual de menor per part de sacerdots, diaques i altre personal eclesial*. Va acompanyar dels estatuts, que duen per nom *Estatuts per a la protecció de nens i joves*.

No s'han pogut aprovar perquè contenen «alguns aspectes difícils de reconciliar amb la jurisdicció universal de l'Església».

El que el Vaticà dona a entendre, i que el cardenal Darío Castrillón va aclarir en una roda de premsa, és que «la defensa de les víctimes no està oposada als drets més fonamentals del sacerdot».

La Santa Seu entén que el document va coix per tres motius. El primer d'ells afecta les mesures que cal emprendre contra els sacerdots acusats. Cal garantir la presumpció d'innocència, aspecte que les normes dels EUA sembla que no preveuen. El segon tema fa referència a la terminologia, concretament al terme «abús sexual». Finalment, la Comissió haurà d'harmonitzar tant les normes com els estatuts amb el Codi de Dret Canònic i especialment amb el *Motu proprio* del Papa *Sacramentorum sanctitatis tutela*. (M.D.B.)

III Mil.enni S.C.P.

"El Reducte dels Oficis" de Teresa Graupera

La primera neuleria de Casa Graupera a Barcelona

Neules, xocolates i torrons d'alta qualitat.
Alimentació selecta.
Artesania no alimentària.
Pintures, escultures, fusta, teixits, etc.

Qui presenti aquest anunci rebrà un obsequi

Zona: Sagrada Família, c/ Padilla, 289-293 - 08025 Barcelona
Tel. 934 361 327 - Fax 934 554 294 / info@IIImilenni.com

40 anys del Concili Vaticà II

«Encara estem orientant l'Església cap als nous rumbos que intuïa Joan XXIII»

■ Mons. José María Cirarda és arquebisbe emèrit de Pamplona

Mons. José María Cirarda, llicenciat en Filosofia i Sagrada Teologia, tenia 45 anys quan va participar al Concili Vaticà II. Dos anys abans havia estat consagrat bisbe, auxiliar del cardenal Bueno Monreal a Sevilla. El 15 d'octubre del 1963 va parlar davant l'assemblea conciliar sobre la sacramentalitat del bisbat. Quaranta anys més tard recorda les seves vivències del Concili Vaticà II.

—Amb quines expectatives anava al Concili Vaticà II?

—Tots els bisbes del món, també els espanyols, anàvem molt il·lusionats a Roma. Ens semblava molt oportú i necessari, però no podíem endevinar cap a on es podia dirigir. Tots ens adonàvem que era una època nova, que el món havia fet un gir enorme i que això també afectava l'Església. L'Església continuava aferrada al Concili de Trento i al Concili Vaticà I. Era evident que calia fer alguna cosa, encara que no sabíem què.

Quan el Concili es va reunir, es va adonar a poc a poc del que Déu volia. Joan XXIII va veure que havia convocat el Concili amb caràcter ecumenista i va comprendre que havia de tenir un horitzó més ampli. En un gran discurs en obrir el Concili, comentava que ens trobàvem davant d'una nova etapa en la història i que tota l'Església s'hi havia de preparar.

Entre el 4 i el 5 de desembre del 1962, durant la primera etapa del Concili, l'assemblea fa crisi: es redueixen tots els documents a 14, que després serien 15, i es dona un rumb nou a tot el que s'havia de fer.

—Com va viure aquesta assemblea conciliar?

—El Concili era un procés que, a parer meu, feia sensible la presència de l'Esperit. Naixia un món nou i el Concili no podia ser un resum del passat, sinó un dibuix del futur. De fet, quaranta anys més tard, encara estem orientant l'Església cap a aquells rumbos nous que Joan XXIII intuïa. Moltes de les coses que el Concili va determinar es van aconseguir amb acords gairebé unànims. Des de llavors, primer Pau VI i després Joan Pau II, han anat precisant les finalitats del Concili en una Església que intenta treure de la Revelació les respostes als problemes d'avui.

—A vostè li va impactar molt una expressió de Pau VI, «la nova psicologia de l'Església».

—És una frase de Pau VI, gairebé al final del Concili. L'Església és la mateixa sempre, però els problemes d'avui són molt diferents dels d'una altra època. Aquesta expressió em va fer revisar les meves idees sobre l'Església. A les meves classes de Teologia jo explicava allò clàssic: la fundació de l'Església per Crist, la seva constitució jeràrquica, etc. i que era el Cos Místic de Crist. El Concili diu: primer, que l'Església és un misteri; segon, que és Poble de Déu en marxa; tercer, parla de la jerarquia; quart, dels laics... l'Església era la mateixa, però calia posar-la al dia.

«Joan XXIII va veure que havia convocat el Concili amb caràcter ecumenista i va comprendre que havia de tenir un horitzó més ampli»

—Què li va ensenyar el Concili?

—Vaig aprendre moltes coses al Concili i també vaig haver d'ordenar de forma diferent altres que ja sabia.

Els bisbes espanyols vivíem en un règim franquista i anàvem al Concili amb un sistema sociopolític diferent del de la resta d'Esglésies europees. Assimilar moviments teològics, pastorals i litúrgics que no coneixíem, noves realitats... no era gens fàcil. Exigeix molta gràcia de Déu i molta feina. Ara crec que l'Església espa-

nyola està a l'alçada d'altres Esglésies europees i de la resta del món.

—Quines figures van impactar més l'assemblea?

—Al Concili vaig tractar amb molta gent. Jo era l'encarregat d'informació del Concili en castellà. Pau VI va voler que cada dia es fes una roda de premsa en els idiomes més usats i a dos quarts d'una, després de cada sessió, jo feia una roda de premsa diària en castellà.

Hi va haver moltes figures que van impactar bastant al Concili: el cardenal Bea, el cardenal Montini o el cardenal Suenens. També cal destacar la intervenció dels bisbes espanyols. Recordo el cardenal Bueno Monreal, que va parlar sobre la intervenció dels seglars a l'Església; el cardenal Marcelo González, que va tractar el tema del sacerdot; Guerra Campos, que va tractar sobre la relació entre doctrina cristiana i comunisme, i que va impactar força el Concili.

—Quina és la seva vivència de comunió eclesial?

—Bé, van ser uns anys molt intensos. És una vivència única trobar-se amb bisbes d'arreu del món. Hi va haver discussions molt dures, però també hi va haver una gran caritat. El fet que les votacions fossin gairebé unànimes és fruit de l'Esperit.

—Quins records té de Joan XXIII i de Pau VI?

—No vaig tenir un tracte directe amb Joan XXIII, tot i que és un Papa a qui sempre he admirat. Ell em va cridar a l'Episcopat. He llegit la seva vida, he seguit la seva història... va ser director de les Obres Missionals Pontificies a Itàlia; va tenir missions diplomàtiques a Bulgària i Turquia complicades durant la II Guerra Mundial; va ser nunci a París... crec que és un home preparat per Déu per al Concili Vaticà II, per a aquesta missió en concret. Admiro sobretot la seva fe en Déu. És un home que es fica en el Concili gairebé sense consultar ningú; als pocs mesos de ser escollit Papa, sense saber ben bé cap a on anar... És una figura que subjuga. Em vaig alegrar molt quan va ser proclamat beat i crec que no trigarà gaire a ser proclamat sant.

Pau VI el vaig tractar força. Per a mi, va ser un pare. Admiro molt la profunditat del seu pensament, com ho plasmava per escrit... els seus discursos resultaven molt millor llegits que sentits perquè la seva

veu era una mica freda i metàl·lica. Va tenir una gran comprensió paternal amb mi, sobretot en el meu servei episcopal a Bilbao.

Crec que tant Joan XXIII com Pau VI són irrepetibles.

—Un cop acabat el Concili, com s'intenten plasmar totes les experiències viscudes?

—A punt d'acabar el Concili, els bisbes espanyols vam escriure una carta conjunta, la primera com a Episcopat espanyol. És una carta pastoral que analitza el

Concili i que planteja els problemes que ha d'afrontar l'Església espanyola a la llum del Concili. Jo vaig fer la primera redacció d'aquell document.

El 8 de desembre del 1965, quan es clausurava el Concili, sortia a la llum aquest text en què es veuen les coses fonamentals que poden afectar l'Església espanyola i es dibuixen les línies a seguir.

Després, la Comissió Permanent de l'Episcopat espanyol publica un document i diu que algunes coses

del Concili no es poden aplicar a Espanya. Van ser 6 o 7 anys difícils, perquè hi havia coses del Concili que no eren senzilles d'entendre per a la nostra realitat.

El 1972, els bisbes ja elaboren un document en què de forma clara i rotunda l'Episcopat diu el que cal fer.

—Com es van seguir al nostre país les diferents sessions del Concili?

—A Espanya es va seguir el Concili amb interès. En aquest sentit, cal assenyalar la informació que li dedicaven els diaris, les cròniques de José Luis Martín Descalzo... també molts teòlegs van començar a treballar seriosament en l'aplicació del Concili.

—Quina visió creu que tenen els cristians nascuts fa menys de 40 anys d'aquesta assemblea conciliar?

—Bé, crec que es troben amb una sorpresa. Es troben amb una Església amb els seus defectes, però orientada per allò que va marcar el Concili Vaticà II. Es troben amb una concepció moderna del cristianisme. Es troben que cal portar el cristianisme cap endavant i que han nascut en una societat descristianitzada. Aquests joves cristians han d'acceptar la seva vocació en una Església orientada des del Concili Vaticà II.

Rosa María Jané Chueca

Mons. Cirarda va ser un dels bisbes espanyols que van participar en el Concili Vaticà II.

PUBLICITAT A:

CATALUNYA CRISTIANA
(edició setmanal)

BUTLLETÍ DE L'ARQUEBISBAT
DE BARCELONA
(edició mensual)

GUIA DE L'ESGLÉSIA DE
L'ARXIDIÒCESI DE BARCELONA
(edició anual)

RÀDIO ESTEL
FM 106.6

Informe-vos al telèfon: 934 092 810 — Fax: 934 092 820
c/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 — 08014 Barcelona
e-mail: publicitat@catcrist.com

40 anys del Concili Vaticà II

Concili d'obertura, d'esperança, i d'alegria

Ramon Sugranyes (Capellades, 1911) és laic i escriptor. És llicenciat en Dret i en Lletres Clàssiques per la Universitat de Barcelona. El 1936 es va exiliar a Suïssa i des d'aleshores hi resideix. Això no obstant, la seva vinculació amb Catalunya continua. S'ha distingit com a prestigiós intel·lectual en el món catòlic. Ha estat secretari de la Federació Catalana d'Estudiants Catòlics i president de Pax Romana, entre d'altres càrrecs. També va participar en el Concili Vaticà II, com a auditor seglar.

Per a Ramon Sugranyes no representa cap esforç retrocedir quaranta anys i situar-se en el Concili Vaticà II. Ell va tenir la possibilitat de viure aquest esdeveniment eclesial des de dins, com a auditor seglar, i reconeix que aquesta assemblea continua sent una cosa molt important per a l'Església: «El Concili Vaticà II va ser un moment històric per a la vida de l'Església. Ha estat el primer concili que s'ha preguntat què és l'Església. I l'ha definida com la comunitat de tots els homes salvats per Crist. Per tant, tots els homes poden rebre la Gràcia si no s'hi oposen.»

Aquells anys, el món experimentava un canvi, bufaven vents nous davant dels quals l'Església no podia romandre aliena. En aquest sentit, Sugranyes és conscient que aleshores es vivia un moment històric. A l'hora de repassar els seus records, afirma amb rotunditat: «Puc dir que l'Esperit plane-

java sobre l'aula dels pares conciliars.»

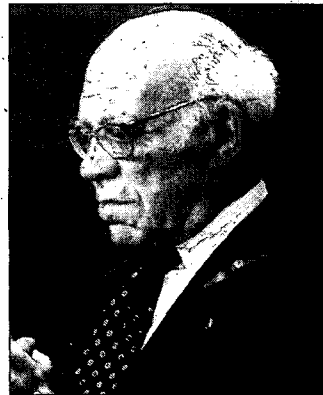
Per a Ramon Sugranyes hi ha moltes paraules que defineixen el que va ser el Concili Vaticà II. Això no obstant, ell posa èmfasi en tres de molt concretes: obertura, esperança i alegria. Especialment subratlla aquesta darrera: «L'assemblea conciliar va significar obertura; era ple d'esperança i sobretot d'alegria. El discurs d'obertura de Joan XXIII deia "alegra't, Església". La raó d'aquesta alegria era que l'Església estava reunida i per treballar tots plegats en una cosa gran. També és significatiu que el darrer document del Concili sigui el *Gaudium et spes*, joia i esperança.»

El Concili Vaticà II va suposar una posada al dia de l'Església per respondre als reptes del moment històric. Era el terme *aggiornamento* encunyat per Joan XXIII, que buscava aquesta renovació de l'Església. «Una de les novetats es troba en el text

final *Gaudium et spes*, que tracta sobre l'Església al món d'avui. No és una Església oposada al món, sinó que viu en el món i n'ha de ser llevat. No es pot tornar enre, cap a una Església piramidal», considera Ramon Sugranyes. Per a ell, una altra novetat que va introduir el Concili es refereix als laics: «En el Concili va haver-hi un reconeixement oficial dels laics. Era la primera vegada que l'Església posava en relleu els laics. El Concili deia que l'Església és Poble de Déu i allí hi havia els laics.»

Al llarg de l'assemblea conciliar, moltes figures van brillar amb nom propi: els cardenals Agustín Bea, Leon-Joseph Suenens, Giovanni Batista Montini, teòlegs com Karl Rahner... de tots ells se'n recorda Ramon Sugranyes. Però potser qui més el va impactar va ser el dominic Yves Congar. «Va ser un gran pensador, un gran teòleg. Moltes coses del Concili porten la marca de la seva redacció.»

Durant el Concili, Ramon Sugranyes va tenir molta feina i la possibilitat de conèixer moltes persones. Per a ell, aquesta vivència és una gràcia que Déu li ha concedit: «Al llarg de

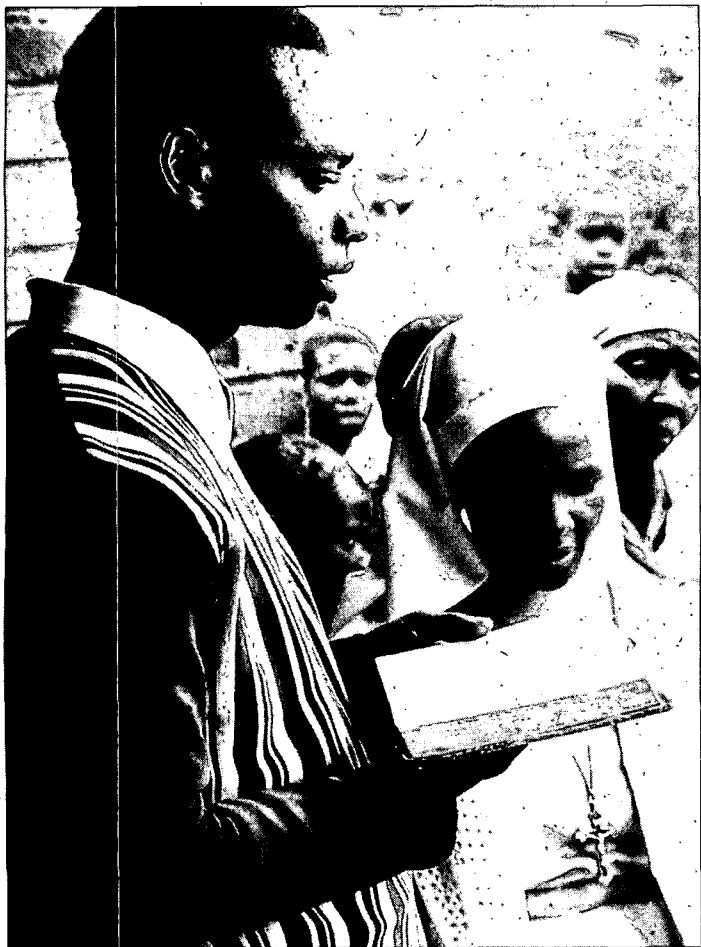
Ramon Sugranyes.

la meua vida, Déu m'ha regalat dues gràcies que no tenen preu. Una és la meua família i l'altra és haver viscut el Concili des de dins. És una experiència que mai no oblidaré.» Tot i que han transcorregut quaranta anys, «em sembla que encara l'estic vivint. En tinc les imatges molt fresques. El record és tan fort i emocionant que no es pot

oblidar».

Segons moltes persones, el Concili Vaticà II encara ha de donar molt de fruit. En canvi, per a d'altres sectors, caldria pensar en la possibilitat de convocar una nova assemblea conciliar. En aquesta posició se situen cardenals com Carlo Maria Martini o Karl Lehmann. A la pregunta de si cal fixar data per a un Concili Vaticà III, Ramon Sugranyes contesta: «Per què no s'ha de fer un nou concili? Crec que s'haurà de fer, però no ara. Crec que ara no és el moment. Encara és molt aviat i encara cal madurar molt. Però estic convençut que hi ha d'haver un Concili Vaticà III.» (R.M.J.)

EL CLERGAT NADIU PROMOU LA IMPLANTACIÓ DE L'ESGLÉSIA ALS PAÏSOS DE MISSIÓ

AJUDEM ELS SEMINARISTES NADIUS I DIGUEM BEN ALT QUE...

...la llavor ha arrelat i el clergat nadiu és el fruit d'unes terres que necessiten l'ajut de l'Església.

...els missioners passen el testimoni a mans de bisbes i sacerdots nadius.

...el clergat nadiu és el futur de la nostra Església i ara més que mai aconseguirem que les vocacions no es perdin per manca de mitjans.

...100.000 seminaristes joves es preparen per servir els seus pobles ajudats per les OBRES MISSIONALS PONTIFICIES. També ajudem els noviciats femenins i masculins de Missions.

Enguany aquests quatre Seminaris majors depenen especialment de la nostra col·laboració per garantir el futur de l'Església en aquests països.

St. Joseph's Seminary Aboke	Lira (Uganda)	180 alumnes
Seminario Mayor Cristo Sacerdote	La Ceja (Colòmbia)	170 alumnes
Seminari Major Morning Star	Calcuta (Índia)	186 alumnes
Queen of Apostles College Seminary	Tagum (Filipines)	113 alumnes

Constatem que l'ajuda als Seminaris és la millor inversió en favor de les Esglésies joves de Missions

☐ UNA BECA de 2.000 € facilita 6 anys d'estudi

☐ MITJA BECA de 1.000 € facilita 3 anys d'estudi

☐ UN CURS SENCER per 350 €

PER A INFORMACIÓ I DONATIUS adreceu-vos a les Delegacions Diocesanes de Missions de Catalunya:

08002 BARCELONA
C/ Bisbe, 5
Tel. 932 701 014

43003 TARRAGONA
Pla de Palau, 2
Tel. 977 233 412

25003 LLEIDA
C/ Canonge Brugulat, 11
Tel. 973 267 639

17004 GIRONA
C/ Albareda, 15
Tel. 972 203 297

25700 SEU D'URGELL
Bisbat
Tel. 973 350 054

25280 SOLSONA
Bisbat
Tel. 973 480 619

43500 TORTOSA
C/ Cruera, 5
Tel. 977 440 700

08500 VIC
C/ Santa Maria, 1
Tel. 938 832 655

Vaticà

La Comissió Teològica Internacional veta el diaconat femení

ROMA.— Per segona vegada en pocs mesos, la Santa Seu es pronuncia contra la possibilitat d'ordenar dones al diaconat. En aquesta ocasió, la prohibició arriba de la Comissió Teològica Internacional. Ara és competència del Magisteri pronunciar-se de manera autoritzada sobre el tema.

La comissió, formada per teòlegs d'arreu del món que col·laboren amb la Congregació per a la Doctrina de la Fe, presidida pel cardenal Joseph Ratzinger, ha aprovat el text per majoria absoluta durant la darrera assemblea plenària, celebrada a Roma del 30 de setembre al 4 d'octubre, que s'oposa a l'ordenació de dones diaques.

El secretari de la Comissió, Georges Cottier, dominic i teòleg de la Casa Pontificia (el teòleg del Papa), puntualitza que les diaconesses, tal com s'esmenta en textos de la tradició de l'Església dels primers segles, «no poden ser simple-

ment assimilades als diaques». Per corroborar aquesta afirmació, el pare Cottier explica que el ritual d'institució de les funcions de les diaconesses no era el mateix que el dels diaques ordenats.

El document de la Comissió Teològica Internacional reprèn novament el tema que semblava tancat definitivament amb l'amonestació que el Papa va fer el 22 de maig del 1994 a la carta *Ordinatio sacerdotalis*, en la qual declarava que l'Església no té de cap manera la facultat de conferir l'ordenació sacerdotal a les dones. El Papa deixava clar que aquest dictamen havia de ser considerat defini-

tiu per tots els fidels de l'Església. Les continuades reivindicacions per part de fidels que demanen la revisió d'aquest dictamen sobre l'accés de la dona als ministeris ordenats han obligat la Comissió Teològica Internacional a intervenir per recordar el «no» de l'Església catòlica a la polèmica qüestió.

Amb tot, el pes de les declaracions de la Comissió Teològica Internacional no és equiparable al Magisteri. Segons el mateix pare Cottier, «ara és competència del Magisteri pronunciar-se de manera autoritzada al respecte, a la llum de les investigacions historicoteològiques que la Comissió Teològica Internacional ha posat de manifest». El text sobre el diaconat femení ha estat en discussió durant cinc anys.

Miriam Díez

Una delegació vaticana visita Vietnam

ROMA.— Mons. Celestino Migliore, sotssecretari per a les Relacions amb els Estats, i Mons. Barnaba Nguyễn Van Phu-ong, cap de l'oficina de la Congregació per a l'Evangelització dels Pobles, han fet una visita de set dies al Vietnam. Els dos representants vaticans s'han reunit amb els bisbes vietnamites i amb les autoritats del govern, amb qui «es va discutir sobre la presència i la vida de l'Església catòlica al país», diu una nota de

la Santa Seu. També es van discutir els nomenaments de possibles bisbes; alguns es publicaran d'aquí a poc temps i altres hauran d'esperar una resposta per part vietnamita. La delegació va visitar les diòcesis de Da Nang i de Bui Chu. «Durant les concelebracions eucarístiques a les dues seus episcopals els nombrosos fidels presents han mostrat la seva comunió profunda amb el Papa», conclou la nota vaticana. (Zenit)

BRASIL

La Conferència Episcopal celebra vint anys

RIODE JANEIRO.— El 14 d'octubre del 1952 començava el seu camí la Conferència Episcopal Brasileira, amb la missió de ser instrument d'unitat entre tots els bisbes del país. Ara acaba de fer cinquanta anys. L'efemèride es va celebrar amb tres dies de festes litúrgiques i culturals. El president de l'episcopat, Mons. Chemello, va celebrar una solemne eucaristia amb un nombre important de cardenals, bisbes i preveres. Mons. Helder Câmara, com a primer secretari general de la Conferència Episcopal, en va ser un gran impulsor des dels inicis. En aquest aniversari els bisbes brasilers de la regió nord-est V han estat a Roma amb motiu de la visita *ad limina*. Joan Pau II ha animat els prelats a no reduir la pastoral al servei social i a prioritzar l'anunci de

Els bisbes brasilers, amb Joan Pau II.

l'Evangeli. El Bisbe de Roma els ha recordat que el deure del prelat és convidar els fidels a acceptar plenament l'ensenyament de l'Església sobre qüestions de fe i de moral i que «no s'han de desanimar si, a vegades, l'anunci de la Paraula és acollit només en part». Especialment ha demanat una atenció concreta per als joves. També s'ha referit a la necessitat del retorn al sagrament de la reconciliació i a l'impuls de dos sagraments fonamentals: Baptisme i Eucaristia. El Papa ha destacat la manca de sacerdots i ha demanat pregàries per les vocacions. En aquest sentit, ha remarcat que s'ha de vetllar pels preveres, «és un servei molt exigent, sobretot quan els fruits del treball pastoral triguen, amb la possible temptació de desànim i tristesa». (C.C.)

ANGOLA

Els jesuïtes treballen en la reintegració dels refugiats

LUANDA.— Reintegrar els refugiats que tornen a casa seva, acompanyar els qui necessiten ajuda: són els objectius simples, però de grans repercussions socials, del pla d'acció del Servei Jesuïta a Refugiats d'Angola per al 2003. El pla d'acció ha estat elaborat en la reunió celebrada a principis d'octubre. A Angola

el procés de pau en curs comporta canvis enormes en un país que ha viscut gairebé trenta anys de guerra civil. L'objectiu principal és la reinserció dels qui retornen, l'acompanyament dels necessitats, la defensa dels vulnerables, la promoció de la instrucció i dels joves, i d'iniciatives comunitàries i activitats pastorals. (VID)

FRANÇA

Cuixà recupera l'aplec de Sant Miquel

CODALET.— Coincidint amb la festa dels Sants Arcàngels, el 29 de setembre passat l'abadia de Sant Miquel de Cuixà va recuperar l'aplec en honor del seu patró. Daniel Codina, prior de la comunitat de benedictins que forma part del cenobi montserratí, va declarar que «no hi havia la pretensió de fer un gran festival, sinó d'oferir una possibilitat de trobada a Cuixà en un ambient distès i de festa». La resposta va ser d'unes 400 persones, que segons el bisbe de Perpinyà, Mons. André Fort, manifesten un sentiment de catalanitat de la gent de la regió. La trobada va permetre una versió dels goigs de Sant Miquel musicada pel mateix Codina, i també es van recollir 700 euros que es destinaran a un orfenat de Betlem dirigit per una comunitat de païlles. Els actes van consistir en una processó seguida de la missa solemne, presidida per Mons. Fort. Després de l'aperitiu i del dinar fraterno es va oferir una visita guiada del monument. Amb motiu de l'aplec, es van anul·lar totes les misses dominicals dels pobles del voltant per facilitar l'assistència a Cuixà. (G.F.)

COLÒMBIA

Assassinats dos sacerdots

BOGOTÀ.— El 17 d'octubre van ser assassinats dos sacerdots colombians en menys de dotze hores. El P. José Luis Cárdenas Hernández, de 30 anys, rector de Chalan (Sucre), va ser assassinat per uns homes armats a la porta de casa seva. Segons la policia, el crim és obra de les Forces Revolucionàries de Colòmbia, que han negat haver mort el sacerdot. L'altra víctima és el vicari de la diòcesi d'Armènia, Gabriel Arias Posada. Joan Pau II ha fet arribar dos missatges per mostrar el seu dolor per la mort dels sacerdots. (Zenit)

ESPANYA

Trobada mundial de conversos

ÀVILA.— Del 8 al 10 de novembre Àvila serà la seu del VII Congrés Internacional Camí a Roma, que aplega persones famoses d'arreu del món que s'han convertit al catolicisme. Enguany la trobada comptarà amb la presència entre d'altres del doctor Bernard Nathanson, promotor de la legalització de l'avortament als Estats Units, convers de la fe jueva al catolicisme. Ara es dedica a la defensa de la vida humana. També hi intervindrà el cardenal Darío Castrillón Hoyos, prefecte de la Congregació per al Clergat; el cardenal Alfonso López Trujillo, president del Consell Pontifici per a la Família, i Mons. Graham Leonard, antic-bisbe anglicà de Londres. (C.C.)

Carta Dominical

La concepció cristiana de l'amor i la gràcia

Les dificultats amb què es topa avui la fe cristiana, la relació amb Déu, consisteixen fonamentalment, em sembla, en el fet que l'amor més que demostrar-se només pot mostrar-se, testificar-se i creure's per fe. Els enamorats tot sovint es pregunten: «M'estimes?» I testifiquen: «T'estimo»; més encara, «T'estimaré sempre», i contínuament es mostren el seu amor. Aquesta és l'única prova que poden adduir. No n'hi ha una altra. Tampoc podem oblidar, parlant de tot això, els falsos amors que hi ha ara i les expressions equivocades, i els amors autèntics. Perquè tots som conscients de la dràstica devaluació que avui sofreix la realitat de l'amor. El tret més destacat consisteix que ha deixat de donar-se per sobreentès que l'amor inclou la voluntat de definitivitat, la fidelitat a ultrança.

«El nostre amor ha acabat» és el leitmotiv de l'amor filmat, modelat i ballat dels nostres dies. I, no obstant això, és lícit preguntar-se si un amor que ha acabat havia començat de debò alguna vegada; almenys la pregunta és pertinent per a qui es pren seriosament el que la Bíblia

entén per amor. Déu estima l'home: tota la teologia cristiana no és sinó una explicació d'aquesta afirmació, que és el més obvi per al creient; el més insensat i vacu per a l'increient; el més banal per a l'escèptic o l'agnòstic.

L'amor de Déu, com afirma Ruiz de la Peña, hi és al començament (Déu crea per amor), al final (Déu plenifica la seva creatura per amor) i durant tota l'existència de cada persona (a qui Déu tracta permanentment amb amorosa benevolència).

Sigui quina sigui l'actitud humana o la resposta de l'home a Déu, l'afirmació que Déu estima l'home té una validesa absoluta; continuarà sent veritat que Déu l'estima amb un amor no vel·leïtós, sinó eficaç. Siguin les que siguin les vicissituds perquè travessa la relació home-Déu, aquest se situa davant de l'home sempre com a amor.

L'amor de què parlem implica una promesa de perennitat que tendeix a la definitivitat. Perquè així és l'amor de Déu, sobre el qual es desplega la doctrina cristiana de

la gràcia. Perquè hi ha aquest amor diví, o millor, perquè Déu és aquest amor, pot existir un amor humà semblant. L'elecció d'Israel per Yahvé i la predilecció de Jesús pels petits mostren fins a quin punt la lògica de l'agape divina inverteix la lògica darwiniana de la selecció dels aptes, els més eficaços, els més forts, per preferir els ineptes, els indefensos i els febles. A partir d'aquí, són ja factibles un amor i una gratuïtat anàlegs en les relacions interhumanes.

Si bé es mira, l'Evangeli —la Bona Notícia— no és, al cap i a la fi, sinó la proclamació d'aquest amor gratuït i comunicatiu del que «ni la mort, ni la vida, ni criatura alguna podrà separar-nos» (Rm 8,38).

La concepció cristiana de l'amor i la gràcia ha d'afrontar una altra dificultat afegida: l'home de la nostra civilització tecnicocientífica i de la competitiva cultura consumista és el self-made man; professa cegament la ideologia de l'eficàcia, aposta pel poder en totes les seves formes, es vanta que tot s'ho ha guanyat ell mateix, aspira a l'autosuficiència. Però qui no és sensible a la gratitud —i l'autosuficient no ho és— no té el sentit de la gratuïtat; la idea d'una realització del que és humà només possible mitjançant el pur do de deu sonar-li a escàndol i bogeria.

Paraula i vida

Una espiritualitat sòlida

En el fons de tota actuació eclesial realitzada pels cristians cal que hi hagi una espiritualitat ben sòlida. Jesús, veritable cep, ha dit que «així com les sarments, si no estan en el cep, no poden donar fruit, tampoc vosaltres no en podeu donar si no esteu en mi».

En aquestes paraules del Senyor apareix un programa per als cristians que és el de sempre, recollit en l'evangeli i en la fe de l'Església. Com recorda Joan Pau II, «consisteix, en definitiva, en Crist mateix, el qual cal conèixer, estimar i imitar, per viure en ell la vida trinitària i transformar amb ell la història fins al seu compliment a la Jerusalem celestial». Conèixer, estimar i imitar Jesucrist, aquí rau l'essència de la vida cristiana i d'aquí sorgeix el dinamisme que empeny els cristians a donar testimoniatge de les meravelles que Déu realitza en la seva vida al servei de l'Església i del món.

Tanmateix, aquest programa de sempre cal concretar-lo a cada indret per tal d'ajudar a cada lloc i a cada moment els membres de l'Església a viure més intensament la seva vida cristiana enmig del món. Això és el que hem fet a la nostra arxidiòcesi amb un nou Pla pastoral.

La consciència cada dia més viva de ser fills de Déu,

germans de Jesucrist, temples de l'Esperit Sant i membres de l'Església omple de goig el cor i dona un sentit més ple a la vida quotidiana. És el goig i la pau que es van assolint més i més quan es realitza aquell programa abans esmentat de conèixer, estimar i imitar Crist. És una opció que es fa en el baptisme, que es renova en la confirmació i que s'enriqueix constantment en l'eucaristia i en els altres sagraments.

La fe comporta un canvi de vida, una metanoia, que es manifesta en tots els àmbits de l'existència del cristià: en la seva vida interior de pregària i d'acolliment de la voluntat de Déu; en la seva participació activa en la vida i en l'activitat de l'Església; en la seva vida matrimonial i familiar; en l'exercici de la seva professió; en l'acompliment de les activitats econòmiques i socials...

Assolir la iniciació cristiana com una adhesió personal, generosa i joiosa a Jesucrist fa que els cristians lliurin més i més la seva vida, el seu temps, els seus béns materials i espirituals a l'Església i a la societat. Així es va prenent més consciència de la pròpia vocació evangelitzadora i missionera, no pas per imposició, sinó per convenciment i per desig, puix els cristians se senten molt

units a l'obra salvadora de Jesucrist. D'aquesta manera s'entenen millor les paraules que el Senyor adreça a tots els cristians: «No m'heu escollit vosaltres a mi; sóc jo qui us he escollit a vosaltres i us he confiat la missió d'anar pertot arreu i donar fruit, i un fruit que duri per sempre».

El seguiment de Jesús comporta una exigència de radicalitat. La crida del Senyor a seguir-lo demana plena disponibilitat. Aquest seguir el Senyor està impregnat de l'Esperit de les benaurances, que contrasta permanentment amb els valors dominants en la nostra societat. Això comporta en la vida del cristià ajuntar mística i compromís, contemplació i acció.

Per als cristians la santedat és la primera i fonamental vocació. El sant és el testimoni més esplèndid de la dignitat conferida al deixeble de Crist. Els sants han estat sempre font i origen de renovació en les circumstàncies més difícils de la història de l'Església. De la santedat és d'on neix l'autèntica renovació eclesial, l'enriquiment de la intel·ligència de la fe, la fecunda reactualització vital del cristianisme a l'encontre de les necessitats dels homes i una renovada forma de presència en el cor de l'existència humana.

Ricard M. Carles
Cardenal, arquebisbe de Barcelona

Lluís Martínez Sistach
Arquebisbe de Tarragona i Primat

La pàgina

del nostre setmanari

www.catalunyacristiana.com

opinió

Punt de vista

Pedro Larrad Pérez
Díaca permanent

El liderat dels sants

Entre els ensenyaments que sant Tomàs d'Aquino recull de la tradició peripatètica (Aristòtil, Boeci, etc.) trobem dues proposicions o dues lleis que reelabora amb particular insistència i malbaratament d'enginy i que podríem considerar com les grans claus de la Filosofia —i la Teologia— de la Història.

Primera de les dues lleis: la que sosté que «els homes en el seu comportament segueixen moltes vegades les inclinacions dels sentits». És a dir, *ut in pluribus* —aquesta és l'expressió tècnica aristotèlica difícil de substituir— no obeeixen pas al reclam de la intel·ligència, sinó als impulsos immediats de les apetències sensibles o de les passions. No hi pot haver una apreciació més pessimista perquè significa que els homes no es comporten generalment com a tals, o d'acord amb la seva naturalesa específica, que es defineix per la intel·ligència o raó, sinó en funció de les apetències sensorials, que té en comú amb els animals, i que l'arrosseguen fins a nivells de conducta degradants o infrahumans. I això ho deia l'angèlic mestre de l'edat mitjana, quan les possibilitats d'obtenir gratificacions sensorials eren molt menors que al nostre temps.

Segona de les dues lleis. L'altra sentència aristotèlica i boeciana que «l'home està per naturalesa inclinat a la virtut». És aquesta proposició evident, perquè per virtut entén l'angèlic «un hàbit moral pel qual l'home s'ordena al bé que li dicta la raó», la qual cosa el competeix per la seva naturalesa racional. I és obvi que cada cosa per ella mateixa tendeix al bé que li correspon segons la seva naturalesa específica.

Totes dues lleis són d'indole ben diferent. La primera és una llei estadística o de fet, mentre que la segona és una llei constitutiva o de dret. Però totes dues es conjunquen en la pràctica. Perquè no n'hi ha prou que per ella mateixa la

naturalesa racional de l'home s'ordeni a la virtut, si de fet —com que està dotada de lliure albir— sucumbeix moltes vegades a les apetències sensibles. La qual cosa significa, en el propi llenguatge tomasià que, tot i la seva condició racional, els homes només es comporten virtuosament *ut in paucioribus* o ben poques vegades. És l'antagonisme que, sense entrar en la seva avaluació, ja havia denunciat vigorosament sant

Pau: «Trobo en els meus membres una llei que contradiu la llei de la meua ment.»

Funció de les virtuts: tot això vol dir que l'única manera d'aturar l'allau de la corrupció i degradació humanes és aixecar-hi baluards sòlids de virtuts individuals, dotades de poder contagiós que les converteixin en virtuts col·lectives o socials i, fins i tot, polítiques. En aquest camí, de moment, hi ha les virtuts anomenades intel·lectuals, com ara la Ciència, l'Art i la Prudència política. Ara bé, ser un savi, ser un artista, ser un polític excel·lent és una cosa molt bona. Però no és el millor. Fa bons professionals, però no fa bones persones. Tan sols els sants es fan creditors del qualificatiu de «bons» en sentit absolut, perquè només ells responen a la

invitació del Senyor: «Sigueu perfectes com ho és el vostre Pare celestial» (Mt 5,48).

Ser sant constitueix, per tant, l'ideal humà suprem segons els dissenys de Déu, Creador i Redemptor. Només els sants són capaços de formar un dic davant de l'embranchada de la massa humana que es deixa arrossegar *ut in pluribus* per les baixes passions. Ells són el Noè nou que pot salvar la família humana de negar-se en el diluvi de la immoralitat. Per això, també són els models que a l'Església li agrada exhibir als retaules dels seus temples perquè, a força de contemplar-los, evitin que aquells que xipolleguen en l'endormiscat pantà del que costa menys, del que distreu o diverteix més s'enfonsin.

Sant Domènec i sant Nicolau de Bari, de fra Angèlic.

Saber escoltar

Joan Guiteras i Vilanova

L'estrès

He trobat recentment a Internet un article molt interessant sobre l'estrès. N'és autora M. del Rosario G. Prieto. Es titula: *Com enfrontar-se a l'estrès*.

L'escriptora es pregunta, en primer lloc, què és l'estrès. «És un fenomen que es presenta quan les demandes de la vida apareixen massa difícils. La persona se sent ansiosa i tensa i, en ocasions, hi ha una major rapidesa dels batecs del cor.» És normal —inevitable— un xic d'estrès en determinades actuacions. Fins i tot, pot ajudar a obrar com cal. Però passa, en certes ocasions, que l'estrès esdevé molt fort. La persona té la sensació —realitat?— que està com acorralada en una situació insuperable. Aquí hi ha el veritable problema. La persona emmalalteix per determinades reaccions dels òrgans. Fins al punt, de sentir-se més vulnerables, de viure una forta angouxa, de reaccionar amb pessimisme, de tenir una fixació mental que no la deixa pensar en altra cosa que no sigui el problema que l'ha deixada espiritualment estabornida... Aquests malalts arriben a sentir-se insegurs en prendre determinades postures corporals, poden fer certes úlceres, etc. Cal advertir que un dels primers símptomes de l'estrès ve definit pel que diu qui el pateix: «No sé què em passa.»

Com es combat aquesta malaltia molt corrent en els nostres dies? Són necessàries diverses accions coordinades

per tal que tinguin com a finalitat reduir la sobrecàrrega que hom experimenta. Cal reposar, relaxar-se, preguntar-se si cal posar-se tan nerviós... Per encarar-se a aquest estat els metges solen recomanar un llistat de coses possibles a fer. Diuen que un ha de mirar de no apuntar a metes gaire altes, que cal establir la regularitat del descans, que ha de controlar les emocions, que no recorri a l'alcohol ni a les drogues ni a l'automedicació... I també que la persona no resti tancada en ella mateixa, sinó que es comuniqui amb algun amic, que desvetlli el sentit de l'humor, que la dieta sigui equilibrada, que es procuri la dedicació a la lectura o al passeig, etc.

Però l'autora de l'article fa encara una assenyada recomanació: cal «abandonar-se a les mans de Déu». En efecte, els cristians no podem oblidar mai aquesta referència. Déu és provident envers nosaltres. Ens ha creat i ens estima com ningú ens pot estimar. El seu amor ha tingut el seu punt àlgid en l'encarnació del seu Fill. En la creu on el Fill fet home va lliurar la seva vida per a la nostra redempció. Recordem que Déu no ens acorrala mai en un carreró sense sortida. El Déu de la revelació és el Déu de la vida i del consol. Res no podem témer si sabem posar-nos a les seves mans. Ell coneix prou bé les coses que necessitem.

Vaig sentir l'afirmació d'un psicòleg en un programa radiofònic: assegurava que la gent de fe eren més forts per no caure en l'estrès. El Senyor, al cap i a la fi, és la roca ferma que manté la nostra personalitat. També quan se'ns apropa el dolor i la tristesa.

A propòsit de...

P-J Ynaraja
Capellà del Montanyà (ynaraja@eresmas.net)

Bali

Aquests dies, malauradament, es parla molt de Bali. Sense haver-hi estat, tinc el seu nom associat a aquest fragment de Guy de Larigaudie, místic francès dels nostres temps, sense cap regust jansenista, una cosa freqüent en qualsevol autor d'aquest país. Ell va estar a Bali el 1938. Cal tenir en compte que en els seus viatges per aquestes illes alternava el descobriment i el reportatge periodístic, amb la missa i la comunió diària. Un altre dia en parlaré amb més deteniment.

«Les balineses tenen un bust esplèndid, habitualment són molt boniques, però no tenen l'encant animal de les filles del Sud... L'illa és asiàtica, no polinèsica. No té aquella atmosfera de rialles, de cants i dansa que hi ha a Tahití. Tot té un gust religiós. Les danses són orientals, sàvies, incomprendibles...

»A Bali vam conèixer un pintor que té una casa a la platja de Senoer. Així ens vam lliurar d'anar al gran hotel. I hem pogut gaudir d'un deliciós bungalou de bambú d'un lord anglès absent, a la riba de la platja magnífica que desconeixen els turistes i estem sols, meravellosament sols. Mengem a casa del pintor, a dos quilòmetres d'aquí. El meu amic i jo hi anem nedant a braçades o a crol, en l'aigua tèbia que em recorda els llacs admirables del Sud. El nostre hoste viu en una casa del més pur estil balinès amb portes de fusta daurada, esculpides com retaules, tapisseries teixides d'or, làmpades cremaperfums i un petit temple de coral al jardí. Viu amb la seva model, Polok, una bellesa de l'illa, a la qual va rescatat del temple on ballava, i dues balineses meitat models, meitat serventes, adornades amb *sampots* brodats d'or molt luxosos. Totes tres, flors resplendents de bellesa, ens serveixen la taula. Fulles d'or guarneixen la cabellera de Polok. Els seus vestits són d'un estil balinès molt luxós. Cadascuna de les seves postures és un goig per als ulls i hom lamenta no ser pintor per poder plasmar tota aquesta harmonia i encant. A la tarda Polok diposita davant del temple de coral, davant del mar i la porta de la mansió, l'ofrena d'uns grans d'arròs, pètals de flors i grans d'encens. Cada gest és una dansa.

»Després de sopar, al compàs del *gamelang*, Polok balla per a nosaltres sols. Balla sense cap significació precisa, un senzill homenatge de bellesa a la divinitat. Molt a prop, el mar rugeix dolçament, i afegeix la seva monotonia ensordida a les notes alegres del *gamelang*. Anem en *sampot*, el tors nu, cremat pel sol i la sal. El que lògicament hauria de ser més que equívoc és perfectament pur, sense cap nota discordant, encara que no s'entengui. Polok, sempre somrient, amb una gran rialla que recorda un lament d'ocell, amb el seu bust de bronze, els seus gestos sobirans, és una imatge radiant de bellesa i, per tant, una lloança al Creador. Hem tingut el cor prou elevat per no veure-hi cap altra cosa. Per això, els pocs dies passats en aquella platja aïllada d'un extrem d'Àsia, seran un record incomparable de llum, de música i de bellesa.» (*Etoile au grand large* E. du Seuil. París).

Notes insignificants

Germà Adrià

Tornar bé per mal

Durant tots aquests anys d'estar al costat dels pobres i dels marginals m'han passat moltes coses estranyes.

I jo creia que ja no em podia passar res de nou.

M'han enganyat moltes vegades. (Jo també enganyaria.)

M'han atacat quatre vegades amb una navalla, però les dues que em van impressionar més van ser quan un noi d'11 anys em va posar la navalla al coll, i quan un drogoaddicte que havia estat molt amic meu també em va posar una navalla al ventre, molta estona.

M'han robat. Quan un estiu anava de viatge a les presons, em van prendre la cartera i vaig haver de demanar diners prestats quan vaig arribar a la meva destinació. Em van prendre la cartera en un bar i me la van tornar quan van saber que era meua; em van robar la bossa, etc.

M'han amenaçat. L'última vegada, fa pòc, en una presó. També he rebut cartes amenaçadores. M'han proposat participar en el tràfic de drogues, etc. Però abans-d'ahir, per primera vegada, vaig haver d'anar a la comissaria perquè m'havien denunciat.

Sí. Una bona dona a qui ajudo fa més de dos anys a poder sobreviure; a qui visito als hospitals quan està ingressada a causa de la sida; a qui he visitat a les clíniques psiquiàtriques; a la qual he pagat la pensió més de dos mesos, i li he donat diners molt sovint, m'havia denunciat.

No em va estranyar.

Va explicar a la policia que m'havia vingut a veure al meu despatx i que jo l'havia forçat, li havia trencat el vestit i que l'havia intentat violar. I citava un

senyor com a testimoni, que no la va voler ajudar i que, per tant, també era culpable.

Tot havia passat al matí.

I resulta que sí, que jo havia tingut un problema seriós amb ella, però a la tarda.

Al matí em va venir a demanar diners per dinar. I li vaig donar 10 euros perquè pogués menjar.

I després va tornar a la tarda i em va demanar, més ben dit, exigir, que li donés 50 euros més perquè havia d'ingressar en una clínica. I no li vaig voler donar res. I es va posar furiosa. I a crits em va començar a amenaçar, perquè sap tota la meua vida, totes les trampes i estafes i robatoris que he fet (almenys ho pregonava davant de la gent) i ho denunciarà tot, perquè tothom sàpiga amb qui tracta.

Em van llegir l'acusació. Vaig fer la meua declaració. I em van deixar anar. No he tornat a veure més la meua acusadora.

Què he de fer?

Ho he d'oblidar tot i si alguna vegada ho necessita tornar-la a ajudar?

L'he de tornar a visitar si la tornen a internar a causa de la sida?

L'he de deixar d'ajudar com a càstig?

He de desconfiar-ne, ja que sé que em tornarà a acusar?

És clar que penso en el Senyor Jesús, acusat falsament i dient que no sabien què feien. Està clar que si vull ser deixeble del Mestre l'he d'imitar i, com Ell, tornar bé per mal.

D'altra banda, què passaria si el Senyor desvetllés tots els meus pecats, totes les meves infidelitats, tots els meus errors, totes les meves traïcions?

Potser, l'única solució consistiria a deixar d'atendre els marginats.

Zoom

Eduard Brufau

Barcelona va acollir a mitjans d'octubre el Congrés Mundial Sefarad 2002, l'últim s'havia celebrat a Viena el 1932. En aquesta trobada s'han reunit uns 600 descendents dels jueus expulsats dels regnes hispànics el 1492 —els sefardites— i entre altres qüestions s'hi ha defensat la possibilitat de recuperar la nacionalitat espanyola i l'impuls del l'ensenyament en judeocastellà. Deixant de banda les conclusions del congrés, una cosa és segura: més de 500 anys després els fills dels jueus expulsats han trobat un país molt més tolerant que aquell que els seus pares van haver d'abandonar.

Signes d'avui

Lluís Serra Llansana (lluis.serra@fms.it)

Llàgrimes

Vaig agafar el metro de la línia B a l'estació Laurentina, situada a la zona EUR de Roma. Em vaig asseure i em vaig posar a llegir un d'aquests diaris gratuïts que fan els trajectes més breus. A l'estació següent, una senyora es va asseure a la meua esquerra i, quan va passar, em va donar un copet al diari que tenia obert. La vaig mirar de reüll i vaig observar que estava plorant. El color blau clar dels seus ulls i la seva fesomia em feien pensar en algú de l'Europa de l'Est. Les seves pupil·les estaven humides i unes quantes llàgrimes s'agafaven a la pell situada sota els ulls. De tant en tant, amb la mà s'eixugava les gotetes minúscules que semblaven perles, però d'altres llàgrimes noves que fluïen silenciosament les substituïen. La seva mirada es perdia en un punt indefinit. L'impuls de dialogar-hi per interessar-me per la seva situació va ser frenat pel respecte a la seva intimitat, més dramàtica en un vagó ple de gent. Les seves llàgrimes transmetien dolor, tristesa, pena, incertesa... Semblava que liquaven tot un món de sentiments ben complex.

Recordo haver visitat dos santuaris marians a Itàlia on es veneren estàtues de la Mare de Déu amb llàgrimes. A Bagni di san Agostino, a prop de Civitavecchia, s'alça un temple dedicat a la Reina de la Pau. A dins hi ha una estàtua de la Mare de Déu de Medjugorje i unes fotografies recullen unes llàgrimes de sang que es desprenen dels seus ulls. Als afores, hi ha una placa que commemora el moment en el qual sant Agustí, interessat a comprendre el misteri de la Trinitat, troba un nen que vol posar tota l'aigua del mar en un forat fet a la sorra, ja que en aquella platja és on es creu que va passar aquest fet. Un altre santuari marià, molt més conegut, es troba a Siracusa, Sicília. Es tracta de la Senyora de les llàgrimes. Un temple modern i d'arquitectura atractiva acull el quadre que va plorar. Hi ha una gran devoció popular.

He trobat estàtues doloroses, ploroses... en moltes esglésies llatinoamericanes que he visitat. Em crida l'atenció i em fa pensar en tant sofriment de la gent d'aquests països. Fins i tot, a la Salve Regina, una de les pregàries marianes més significatives, resem: «Gemint i plorant en aquesta vall de llàgrimes.» Aquesta visió reduccionista del món al dolor vol ser corregida per una visió engrescadora nova d'aquest. Certament, no és aquella però tampoc no és aquesta la visió més objectiva. La gent continua plorant. El dolor, la decepció, el patiment, la desesperació... continuen visitant el cor de les persones. En la pregària, en les representacions religioses, subjau l'intent de trobar un sentit a la vida i a tot el que passa al voltant nostre.

Les llàgrimes, d'altra banda, acostumen a ser una reacció psicossomàtica a la sintonia de sentiments que s'interpreta en el nostre cor. Expressen no tan sols dolor, sinó també alegria, satisfacció, rialles. Constitueixen una riquesa i serveixen per comunicar-se o per reflectir uns estats anímics intensos. Poden, fins i tot, reflectir debilitat quan una persona s'abandona al plor fàcil a través de les anomenades llàgrimes de cocodril.

Una vegada més em vénen a la memòria aquelles paraules de Pierre Teilhard de Chardin: «No hi ha cap progrés en l'ésser sense algun misteriós tribut de sang, de llàgrimes o de pecat.» En moltes persones, les llàgrimes acompanyen moments singulars del seu procés de maduresa, de canvis substancials a la seva vida, de l'esforç per la superació de dificultats, de la conversió personal cap a uns valors nous. El plor en els nounats és com el tret de sortida per iniciar la carrera de la vida de manera individual. El cordó umbilical queda enrere. Gràcies al fet que es perd un món, en neix un altre més d'acord amb les noves possibilitats de l'ésser que estrena el seu itinerari.

Quan vaig baixar a l'estació EUR Magliana, la senyora continuava absorta en el seu món interior i les llàgrimes no l'havien abandonada. L'amor de compassió, sense les connotacions negatives que se li acostumen a atribuir, permet no veure amb indiferència el dolor dels altres, encara que siguin éssers anònims que es creuen pels camins de l'existència. Sentir amb els altres, solidaritzar-s'hi, ser potser qui els eixuga el plor. Maria de Natzaret resulta ben propera quan plora en les seves estàtues i quadres.

GESMOR
DES DE 1950

Servei permanent
24 hores
Ens desplaçem a domicili

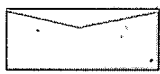
**Tramitació
d'enterraments**

**En cas de defunció,
què s'ha de fer?**

Truqueu al 902 11 65 93

Descomptes especials per a subscriptors,
parròquies i comunitats religioses

Cartes del lector

□ Sobre el sisè manament

Acabo de llegir en el número 1.203 de *Catalunya Cristiana*, corresponent al 10 d'octubre, a la secció «El Consultori» del Dr. Joan Antoni Mateo, que l'Església ha entès el sisè manament com englobant el conjunt de la sexualitat humana. Em sembla molt bé, però a causa de la gran ignorància i pèrdua de consciència que hi ha actualment —ja que alguns mitjans de comunicació transformen el bo en dolent i el dolent en bo—, caldria aclarir-ho així: sisè manament: no cometràs adulteri ni accions impures.

MARIA TORREGUITART
Barcelona

□ Crítiques a la canonització de sant Josepmaria Escrivà

El diumenge 6 d'octubre, en l'homília de la celebració eucarística, hi va haver en certes parròquies crítiques sobre la canonització del beat Josepmaria Escrivà de Balaguer. En primer lloc, particularment, no m'acaba de satisfer espiritualment alguna de les exhortacions que fan membres de l'Opus Dei. Dit això, reconec, això no obstant, el bé immens que ha fet en l'Església i la proclamació del nou sant hauria de fer exultar les nostres ànimes. Penso que no ajudem gaire l'Església amb aquestes crítiques per molt ben intencionades que siguin. La pluralitat de criteris no significa uniformitat. Això ens hauria de portar a una unitat eclesial.

RAMON COMPTE i NAVARRO
Sant Martí de Tous

□ Primeres Comunions diferents

A la parròquia d'Avinyó, al Bages, han substituït la generalment sorollosa festa de la Primera Comunió per la presentació del nen o de la nena a la

comunitat. En la missa major els pares o —en absència seva— els catequistes acompanyen l'infant al presbiteri, on l'espera el celebrant que, adreçant-li unes paraules d'acolliment, el presenta a l'assemblea.

El celebrant fa saber al nen o la nena el desig que tenen els fidels de tenir-lo entre ells, diumenge rere diumenge. Aleshores, el nen o la nena és acompanyat al seu lloc entre els assistents i, arribat el moment de la comunió, combraga com tothom. Ni la nena ni el nen no van disfressats. No hi ha flaixos ni vídeos, ni xerrameca ni corredisses de canalla... Tot es fa amb senzillesa i naturalitat.

JORDI PONSA
Premià de Mar

□ Joia i esperança

Sovint, els creients, tot i la immensa joia que hauria de suposar saber-nos fills de Déu, anem pel món mancats d'optimisme, confiança i alegria. Professem una fe apagada, esmoreïda i grisa. Molt allunyada, per tant, de les paraules de sant Pau: «Viviu sempre contents... Això és el que Déu vol de vosaltres» (1Te 5,16-18). I diu «sempre», no sols quan les coses ens van bé.

Nosaltres hauríem de ser portadors d'alegria i esperança en un món ple de tristesa i desesperació. I aquesta alegria no és que provingui de ser uns il·lusos, o de tancar els ulls a la crua realitat que ens envolta o de no tenir problemes personals. No. Hem de tenir alegria perquè som fills de Déu i confiem en Ell. I «confiar» suposa buidar-nos de nosaltres mateixos, del nostre orgull, de la nostra autosuficiència, de les nostres pors, per fer-li un petit espai al nostre Pare Déu. És l'actitud que el mateix Jesús reclama de nosaltres: «Si no us torneu com els nens, no entrareu al Regne del cel» (Mt 18,3).

L'infant, perquè se sent i se sap

feble i dependent, ho espera tot dels seus pares. Hi confia incondicionalment. Accepta confiadament i amb alegria allò que li és ofert. Només així podrem acceptar nosaltres el do del Regne que Déu ens fa. I només amb aquesta actitud vital, tindrem prou credibilitat per poder proclamar la Bona Nova de Jesús.

JOAN GASULL i CASTELLS
La Garriga

□ Informar i divulgar

La clonació terapèutica farà que les cèl·lules mares derivades de clons humans guareixin milions de pacients. Si suposa una millora per a milions d'éssers humans, si es guareixen diverses malalties, ens hem de preguntar si arribarà a tothom. També si és creïble el resultat o darrere hi ha interessos socials i econòmics, empreses que es proposen explotar-los i obtenir-ne guanys.

Fins aquí podríem parlar de la divulgació que se n'ha fet a través dels mitjans de comunicació. Però també s'hauria de demanar una informació més íntegra adreçada als que no podem aprofundir més. I aquí hi ha la funció de les universitats a través dels seus departaments d'humanitats biomèdiques, de bioètica, de bioquímica i de biologia molecular.

Volem la informació de científics que estimen l'ésser humà com a portador d'uns altres valors. A tots els que responen i asseguren que primer de tot la persona ha de ser preuada, tractada amb dignitat. A tots aquells professionals que defensen l'atenció primària especialitzada i no volen jugar amb l'esperança que puguin tenir els malalts. Als que ens asseguren que en un futur les mateixes cèl·lules podran ser utilitzades per regenerar teixits danyats i no el seu clon.

Aquesta sí que és una altra visió de l'ésser humà, perquè no tot el que és tècnicament possible és moralment lícit.

MARIA LANFRANC
Castellcir

EL CONSULTORI

PREGUNTES I RESPOSTES
SOBRE DOCTRINA I MORAL,
pel Dr. Joan
Antoni Mateo

Qüestions de moral sexual (II)

—Ja fa un temps que surto amb una noia i hem començat a mantenir relacions sexuals. No veiem que sigui tan dolent, ja que ens estimem...

—La setmana passada rebia una consulta teòrica sobre el tema. Aquesta setmana he rebut des d'Argentina una consulta molt vivencial encapçalada per les paraules que introdueixen la consulta d'avui. D'entrada, he dit als que em consulten que alguna cosa els alerta en la seva consciència quan em fan aquesta pregunta. La relació sexual té conseqüències molt fortes. Molts només s'amoïnen pel «sexe segur» i n'ignoren les tremendes conseqüències psicològiques. L'activitat sexual, observen els psicòlegs, abraça tot el nostre ésser i té conseqüències molt profundes en l'afectivitat. La relació sexual que no es plantegi en un nivell de pura animalitat provoca un gran lligam afectiu entre les persones. És una afecció emocional molt poderosa que no té explicació racional possible. Déu ha previst aquest fort lligam fruit de la unió sexual per un motiu evident: per ajudar les parelles a romandre unides. Què passa aleshores si no estan casats? Es dona aquesta mateixa unió afectiva? Es pot donar però portarà més inconvenients que beneficis.

Curiosament, les estadístiques proven que la majoria de fracassos matrimonials es donen en parelles que han tingut abans de casar-se relacions sexuals habituals. Això demostra que la relació sexual prematrimonial pot ser un greu obstacle a la llibertat i lucidesa amb què s'hauria de contreure el matrimoni i sol portar a un matrimoni sense futur. Una vegada que els afectes dominen, el cap ja no té res a dir-hi. Són els sentiments els que manen, deixant la lògica per a una altra ocasió. I això és molt perillós perquè, sovint, els nuvis s'adonen que la persona amb qui surten no és la més convenient i, si la relació sexual s'ha establert, la cosa es fa molt difícil de solucionar. Els nuvis s'han de preguntar si tenen la certesa absoluta que es casaran amb plena llibertat i lucidesa. El llenguatge de l'acte sexual és «em dono per sempre» i, si no es fa en el context del compromís del matrimoni ja activat, no deixa de ser una mentida i un engany per a la persona amb qui tard o d'hora es contraurà matrimoni. Conec centenars de parelles que s'estimaven molt, però que pel que sigui no s'han casat. Aleshores el mal ja s'ha fet. Hi ha moltes dones casades que no es poden treure del cap aquell noi amb qui van tenir relacions per primera vegada... L'Església exhorta els nuvis a lluitar, a esforçar-se per no viciar la seva relació amb el sexe per ser molt lliures a l'hora de contreure matrimoni, a tenir la il·lusió d'oferir al seu futur cònjuge un cor pur i un cos verge. Si hi cauen per feblesa, que se'n penedeixin i continuïn lluitant. Val la pena. Infinitament més que la visió hedonista i materialista que sovint se'ls ofereix.

• Si voleu enviar les vostres consultes al Dr. Mateo, podeu adreçar-vos a:
elconsultori@hotmail.com -
catcris@ibernet.com - www.balmesiana.org -
apartat de correus 121 - 25620 Tremp (Lleida).
Cal indicar sempre «Consultori».

Diàleg obert

Per tal d'augmentar la participació i el debat entre els nostres lectors, us oferim aquesta secció dins de «Cartes del lector», on els temes d'actualitat són els protagonistes. D'aquesta manera, esperem afavorir el diàleg obert en el nostre setmanari.

□ Pregària per la pau a Costa d'Ivori

Senyor, Déu omnipotent, tota la família estem molt amoïnats, espantats, tristos i afligits pel que passa i pot passar, de dolent, a tots/es els/les missioners/es i a tota la població pobre del país de Costa d'Ivori. Les darreres notícies que sabem del nostre P. Rafel Sabé són gràcies a *Catalunya Cristiana* del 10 d'octubre passat. Agraïm molt sincerament l'extensa explicació que s'hi va exposar.

Senyor, tu saps que en les maleïdes guerres mai no s'hi guanya res, sinó que fins i tot hi ha més pobresa... per tant,

per què esclaten?

Tu, que vas dir: «i a la terra pau als homes i les dones que estima el Senyor», paralitza i fes esfumar aquesta catastròfica guerra, sabent que allà hi ha tantes persones que fan tant de bé i t'estimen. Escolta les múltiples pregàries de totes les famílies i amistats que tenim els/les missioners/es allà. Que els plors sovintejats dels pares... siguin el clam que arribi a Vós, i amb la Verge Maria, la nostra guia, concediu-los protecció de nit i de dia, i aspergiu aviat la vostra gran pau beneïda. Amén.

FAMÍLIA SABÉ COLOM
Banyoles

Tots Sants a la llum del Concili Vaticà II

Pere Tena, bisbe auxiliar de Barcelona

Aquell octubre memorable

El mes d'octubre que acabem ens ha portat el record del començament del Concili Vaticà II. Fa ara quaranta anys. La data de l'11 d'octubre del 1963 ha quedat inscrita en la història, en la memòria de la nostra generació, i d'una manera esplèndida en el paviment de l'atri de Sant Pere del Vaticà. Tothom qui entra a la basílica vaticana pot preguntar-se què significa aquell dibuix que formen els marbres, amb l'escut del papa Joan XXIII, i la referència cronològica. En realitat, no és pas l'única evocació del Concili que trobem en el mateix lloc. A la porta anomenada del Bé i del Mal, del temps de Pau VI, hi ha unes figures en relleu que representen els papes Joan XXIII i Pau VI, juntament amb tres dels cardenals moderadors: Lercaro, Agagianian i Suenens. Encara, a la porta veïna de l'anterior, la darrera a l'esquerra de l'entrada, anomenada la porta de la Mort, hi ha la figura de Joan XXIII en memòria de la seva santa mort, mentre al darrere s'hi troba un relleu amb l'escena de la

recepció per part de Joan XXIII dels bisbes que participaren en el Concili.

Certament, la presència del Concili Vaticà II és notable en l'entrada a Sant Pere del Vaticà. Per als qui visqueren aquell temps, és un record intens. Tanmateix, en celebrar-ne aquest any el quarantè aniversari, hom s'adona que el que podrien anomenar la generació del Concili va deixant pas clarament a una generació que només n'ha sentit parlar. Quaranta anys és, en la Bíblia, una xifra simbòlica que designa una quantitat gran de temps. I si tenim en compte que en els quaranta anys que ens separen del Concili han passat moltes més coses de les que en altres segles passaven amb la mateixa duració, hem de concloure que l'aniversari celebrat aquest octubre necessita un subratllat fort perquè no es perdi el caràcter memorable de l'esdeveniment eclesial de primer ordre que fou el Concili Vaticà II.

El Concili. Per què?

Quan recordo la inauguració del Con-

cili, amb aquella filera impressionant dels bisbes que precedien el papa Joan XXIII en la processó d'entrada a través de la plaça de sant Pere, tinc sempre present el comentari que feia pocs dies després un periodista. Deia, més o menys, adreçant-se imaginativament als pares conciliars: gràcies al treball que vosaltres fareu en aquest Concili, els infants que neixen avui podran ésser més sants!

En l'avinentsa de la solemnitat de Tots Sants, i en la commemoració del Concili, aquesta frase adquireix un relleu particular. Es tracta, sens dubte, d'una frase retòrica, però tanmateix no tan llunyana del que, durant la preparació del Vaticà II, deia Joan XXIII: «Treballem perquè l'Església sigui tan bonica que tothom tingui ganes de venir-hi!» La bellesa de l'Església és la manifestació de la seva santedat, que és la seva més profunda veritat, a causa de l'Esperit Sant que l'anima i de Jesucrist que l'ha embellida com a Esposa.

El periodista no anava, doncs, desenant en la seva exclamació. Quan en

els nostres dies es va dient que el Concili va ésser convocat per tal o tal altra finalitat, no podem oblidar la finalitat que les engloba totes: servir a la santedat de l'Església, és a dir, fer el que calgui perquè l'Església sigui més i més el que Jesucrist vol d'ella.

«Els infants que neixen avui...», deia el periodista. Aquests infants compleixen enguany els quaranta anys, i són la generació que assumeix les responsabilitats socials, educatives i culturals, polítiques i econòmiques, i també progressivament les eclesials. La vida cristiana que ells viuen, com la nostra, porta el segell del Concili Vaticà II, encara que d'una manera diversa. És normal que sigui així. Cada fidel aporta a la comunitat cristiana la seva pròpia experiència, els dons que ha rebut de Déu en l'Església. Les fonts de la vida cristiana no són pas diverses per a uns i per als altres. I la història de la santedat, així com no va començar amb el Concili Vaticà II, tampoc ha acabat amb la seva celebració. És important adonar-se d'una cosa i de l'altra.

El sant de la setmana

- ☐ Va néixer a Aitona, Lleida, el 1811
- ☐ Fundador de les Carmelites Missioneres terciàries descalces
- ☐ Formador i missioner entre els pobres
- ☐ Va morir a Tarragona el 1872

La dimensió missionera és tan fonamental en l'Església com ho és la comunió amb el bon Déu, la pregària. Per aquest motiu la missió fou fonamental en l'existència de Francesc Palau. És cert que la comunió amb Déu va ser la font d'on agafà vida la seva missió, però també ho és que, a través de la missió, la comunió d'aquest home amb Déu arribà al cor dels qui l'envolten.

Francesc Palau fou un reconegut missioner. Tot i que la seva vocació religiosa inicial era netament contemplativa i fins i tot eremítica, les circumstàncies li marcaren nou camí de vida. I ell el recorregué perquè estava convençut que Déu parla a través de les circumstàncies.

Jove encara, els bisbes li concediren el títol de missioner apostòlic. Mentrestant, Palau vivia la comunió amb Déu i era testimoni expressiu de la seva presència en la història humana. Tant si dedicava espais considerables a la pregària, com si orientava i acompanyava seminaristes o religioses, com si formava laics — implicats en el món laboral —, com si missionava a la perifèria o a les classes distingides de les grans ciutats o del món rural o si projectava la formació de joves, uns i altres buscaven en ell orientació i suport. I ell estava convençut que, amb l'Evangeli en la vida, oferia al poble una aportació valuosa. A les seves missions es proposava no només fites evangèliques sinó

Beat Francesc Palau i Quer

també socials. Aconseguí modificar antics costums, origen de discòrdies que degradaven la societat del seu moment. Procurà eradicar l'analfabetisme, promocionar la cultura i l'atenció sanitària dels pobles. Perquè aquests projectes fossin efectius, ell mateix s'hi implicava.

Encara que la dimensió missionera de Palau feia anys que beneficiava el seu entorn, en la maduresa de la seva vida, es qualificà significativament. La millora es devia a un esdeveniment ocorregut en la seva interioritat: va percebre, amb profunditat nova, el misteri de l'Església, a la recerca del qual havia esmerçat la seva existència. Ara, el seu ésser se li impregnava de solidaritat, de servei, de comunió. La qual cosa era font generadora d'esperança per al seu entorn. Per tant, la missió expressava i perllongava la seva experiència de plenitud. Palau es percebia ministre de la paraula i del perdó, herald de l'Evangeli.

I és ara, més que mai, que es reconeix cridat a la missió: servidor de la Paraula, solidari amb tots. En les seves missions passava de la trona al confessional perquè eren molts els qui volien obrir la consciència a aquest home d'Església. Finalitzades aquestes, havia de perllongar l'estada, a fi i efecte de dedicar-se a l'atenció personal.

La missió arribà a ser, per a ell, urgència imperiosa. Així, Palau esdevé profeta. Els últims anys s'incardinà en el món dels més pobres, dels marginats. Entre ells proclamà, sobretot amb el testimoni, que Déu ens estima, que ens ha cridat a ser feliços i que tots som germans.

Ester Díaz, carmelita missionera

CALENDARI DE LA SETMANA

Lectures de la missa, santoral
i altres celebracions

(Cicle litúrgic A; ferial II)

Temps de durant l'any

(Salteri: setmana 3)

NOVEMBRE

3. Diumenge

XXXI de durant l'any, Verd. Lectures: Malaquies 1,14b-2,2b.8-10 / Salm 130 / 1 Tessalonicencs 2,7b-9.13 / Mateu 23,1-12

ALTRES CELEBRACIONS: Sants, Martí de Porres, rel.; Ermengol, b.; Pere Almató, prev. i mr.; Malaquies, b.; els innombrables màrtirs de Saragossa; Santes, Sílvia.

Festa Major: a Torre-serona.

4. Dilluns

Sant Carles Borromeu (MO), Blanc. Lectures: Filipencs 2,1-4 / Salm 130 / Lluc 14,12-14

ALTRES CELEBRACIONS: Sants, Vidal i Agrícola, mrs.; Fèlix de Valois, prev. i cofund.; Santes, Modesta, vg.

5. Dimarts

Fèria. Verd. Lectures: Filipencs 2,5-11 / Salm 21 / Lluc 14,15-24

ALTRES CELEBRACIONS: Sants, Zacaries i Elisabet, pares de Joan Baptista; Magne, b.; Santes, Bertil·la, ab.; beata Àngela de la Creu, rel. i fund.

6. Dimecres

Fèria. Verd. Lectures: Filipencs 2,12-18 / Salm 26 / Lluc 14,25-33. BARCELONA: *Sant Sever (MO), Vermell.*

ALTRES CELEBRACIONS: Sants, Lleonard, anacoreta; Santes, beata Beatriu, vg.; beata Josepa Naval i Girbés, vg.

7. Dijous

Fèria. Verd. Lectures: Filipencs 3,3-8a / Salm 104 / Lluc 15,1-10. LLEIDA: *Beat Francesc Palau Quer (MLI), Blanc.*

ALTRES CELEBRACIONS: Sants, Ernest, mr.; Florenci, b.; Severí, mr.; beat Jacint-Maria Castañeda, prev. i mr.; Santes, Carina, vg. i mr.

8. Divendres

Fèria. Verd. Lectures: Filipencs 3,17-4,1 / Salm 121 / Lluc 16,1-8

ALTRES CELEBRACIONS: Sants, Sever, Severià, Carpòfor i Victorià, mrs.; Deodat I, p.; Santes, beata Isabel de la Trinitat; rel.

9. Dissabte

La Dedicació de la basílica del Laterà (F), Blanc. Lectures: Ezequiel 47,1-2.8-9.12 (o bé: 1 Corintis 3,9c-11.16-17) / Salm 45 / Joan 2,13-22

ALTRES CELEBRACIONS: Festa del Santcrist de Balaguer. Sants, Teodor, mr.

Festa Major: a l'Aleixar, Balaguer, el Far d'Empordà i Sant Martí de Tous.

Lectures bíbliques

Diumenge XXXI de
durant l'any

Lectura primera

Ml 1,14b-2,2b.8-10

*Heu abandonat el camí dret i, en veure com
jutjàveu,
molts s'han allunyat*

Lectura de la profecia de Malaquies:

Jo sóc el rei dels reis, diu el Senyor de l'univers, i tots els pobles reverencien el meu nom. I ara, sacerdots, us adverteixo que si no feu cas de mi, si no esteu atents a honorar el meu nom us trauré el poder de beneir. Vosaltres heu abandonat el camí dret i, en veure com jutjàveu, molts s'han allunyat. Heu violat l'aliança que jo havia fet amb Leví, diu el Senyor de l'univers. Per això, jo faré que tot el poble perdi l'estima i el respecte que us tenia, tal com vosaltres ho heu fet amb mi, per no haver seguit els meus camins i haver jutjat amb parcialitat.

¿No tenim tots un mateix pare? ¿No ens ha creat el mateix Déu? ¿Per què som deslleials els uns amb els altres i violem així l'aliança dels nostres pares?

Salm responsorial

130

El meu cor no és ambiciós, Senyor,
no són altius els meus ulls;
visc sense pretensions de grandeses,
o de coses massa altes per a mi.

*R. Guardeu-me en pau als vostres braços,
Senyor.*

Em mantinc en una pau tranquil·la,
com un nen a la falda de la mare,
tot esperant els vostres dons. *R.*

Israel espera en el Senyor
ara i per tots els segles. *R.*

Lectura segona

1Te 2,7b-9.13

*No solament us volíem fer participar
de la Bona Nova de Déu,
sinó que us hauríem donat fins i tot
les nostres pròpies vides.*

Lectura de la primera carta de sant Pau als cristians de Tessalònica:

Germans, entre vosaltres ens férem amables com les mares quan acaronen els seus fills. Així, amb el desig de guanyar-vos, no solament us volíem fer participar de la Bona Nova de Déu, sinó que us hauríem donat fins i tot les nostres pròpies vides, de tant que us vau fer estimar. Ja recordeu, germans, com era el nostre esforç i el nostre cansament: per no ser una càrrega a ningú, treballàvem nit i dia, mentre us anunciàvem la Bona Nova de Déu. I ara no deixem mai de donar gràcies a Déu, recordant que, quan rebéreu de nosaltres la paraula de Déu, l'acollíreu com allò que és de veritat: no paraula d'homes, sinó paraula de Déu, que treballa eficaçment en vosaltres, els que heu cregut.

Al·leluia

Mt 23,9a,10b

*De Pare, només en tenim un, que és el del cel;
de Guia, només en tenim un, que és el
Crist.*

Evangeli

Mt 23,1-12

Diuen i no fan

Lectura de l'evangeli segons sant Mateu:

En aquell temps, Jesús digué a la gent i als deixebles: «Els mestres de la Llei i els fariseus us parlen des de la càtedra de Moisés: compliu i observeu tot el que us manen, però no feu com ells, perquè diuen i no fan. Preparen farcells pesadíssims i els carreguen a les espatlles dels altres, però ells no volen ni moure'ls amb el dit. En tot obren per fer-se veure de la gent. Per això es fan ben grosses les filacteries, i les borles, ben llargues; els agrada d'ocupar els primers llocs a taula i els primers seients a les sinagogues, i que la gent els saludi a les places i els doni el nom de "rabí", o sigui "mestre". Però vosaltres no us heu de fer dir mestres, perquè, de mestre, només en teniu un, i tots vosaltres sou germans; ni heu de donar a ningú el nom de "pare" aquí a la terra, perquè, de Pare, només en teniu un; que és el del cel; ni us heu de fer dir "guies", perquè, de Guia, només en teniu un que és el Crist. El més important de vosaltres ha de ser servidor vostre. Tothom qui s'enaltirà serà humiliat, però tothom qui s'humiliàrà serà enaltit.»

Tortosa

diòcesis

«Necessitem una doctrina que es pugui fer vida»

■ Mons. Xavier Salinas ha fet cinc anys com a bisbe de Tortosa

TORTOSA.— El diumenge 26 d'octubre del 1997 Xavier Salinas i Viñals iniciava el seu ministeri episcopal com a bisbe de la diòcesi de Tortosa. Són cinc els anys transcorreguts des d'aquella data. Des d'aquest setmanari nostre hem cregut convenient de fer-li una entrevista a la qual ell ha accedit amb tota confiança i amabilitat. Ens rep

al Palau Episcopal de Tortosa, edifici auster i preciós en la seva arquitectura gòtica. Les paraules del bisbe Xavier brollen amb la facilitat d'aquell que és un mestre en la qüestió sobre la qual és interrogat; però sobretot amb la paraula del qui és pare i pastor d'una diòcesi. Són cinc els anys viscuts a Tortosa. Són moltes les hores viscu-

des amb els seus diocesans, amb tota mena de realitats pastorals. Són moltes les paraules que ha dit i que ha sentit. Són molts els rostres que ha anat descobrint i les expressions d'afecte que ha trobat. Però de ben segur que també s'ha trobat amb realitats que l'han preocupat i d'altres que l'han encoratjat i alegrat en el Senyor.

—Quin record guarda del dia que va iniciar el ministeri episcopal?

—Possiblement, el record més fort que tinc és el del moment de l'entrada meua a la catedral de Tortosa: trobar-me, a la dreta, amb la capella de la Cinta, amb la gent que omplia la catedral, amb el seu cant i la seva acollida... Tota aquesta manifestació va ser un moment intens, que et marca i et fa sentir a casa. I en aquest sentit, sí que m'he trobat així, humanament i cristianament, sempre i des d'aquell dia, en família.

—Cinc anys de ministeri episcopal són ja una bona talaia per conèixer ben bé la realitat. Quins són els trets que defineixen la diòcesi de Tortosa?

—Jo en parlo com un pare parla dels seus fills. Parlaré d'aquelles coses que em criden més l'atenció, les més positives, o d'aquells punts que m'han ajudat en la meua vida espiritual i de cristià. Destacaria una comunitat amb fortes arrels, gran tradició i apreci per tot el que ha estat durant tants anys un camí de fe. És a dir, trobar-te dins d'una Església diocesana que ja fa molt de temps que camina. L'altre aspecte important és el sentit d'unitat i de germanor en el presbiteri, manifestat de moltes formes. Tot i haver-hi tantes sensibilitats i, de vegades, alguna confrontació,

Quins són els reptes més difícils i les realitats més esperançadores?

—El futur? Sempre se'n poden fer anàlisis en blanc i en negre. Jo no en sóc partidari, perquè la vida és més cafa amb llet que cap altra cosa, i en aquesta mescla sempre es presenten moments molt negatius i també moments d'esplendor i de santedat, d'una vida molt conformada en la voluntat del Senyor. Avui ens trobem en un canvi. Això és innegable. I ens trobem en una situació que demanarà de nosaltres capacitat de respondre a la novetat. El papa Joan Pau II ens parla d'una nova evangelització. I, realment, és nova la situació que ens trobem i són també noves les respostes que hem d'oferir al nostre món. Des d'aquest punt de vista estem en un temps que demana, primerament, un enfortiment de la vida parroquial i de les comunitats, que no les porti a tancar-se en elles mateixes, sinó a intensificar la identitat del que és constitutiu de la vida comunitària: l'escolta de la Paraula de Déu i la celebració dels sacraments, però al mateix temps amb un gran sentit missioner, un gran sentit de presència, d'acollida de tots. És aquest un aspecte importantíssim. Un segon aspecte és tenir molta cura de la formació del laïcat, no solament la formació intel·lectual sinó també l'acompanyament espiritual personal, perquè la fe no sigui només un conjunt de sabers, que porti a una fe molt il·lustrada, sinó a una fe viscuda, una fe que realment orienta i sosté la pròpia vida. Un altre aspecte substantiu, finalment, és el tema de les vocacions, com una dimensió que abasta el conjunt de l'Església. Tots tenim una vocació. Tots hem de respondre-hi. Tots hem de presentar-nos davant el Senyor i demanar-li que ens il·lumini a fi de respondre-li el que ell espera de nosaltres. Des d'aquesta perspectiva cal viure tota vocació: a la vida consagrada, al ministeri sacerdotal i també la vocació a la vida matrimonial. Jo dic moltes vegades que el més important en les vocacions no és esperar una il·luminació interior o un signe extraordinari, sinó veure el que diu Jesús en l'Evangeli, veure el món en què vivim, ja que d'aquest diàleg surt una proposta i una resposta.

—Si m'ho permet, li vull preguntar sobre algunes qüestions concretes: primer, sobre el Seminari diocesà i el futur de les vocacions sacerdotals.

—El nostre Seminari és un edifici molt gran. Avui s'utilitza per a activitats diverses, moltes d'elles en la línia del desvetllament vocacional. Però tenir un Seminari a casa nostra és un repte, un record permanent que ens qüestiona què fem per les vocacions, un tema que no podem obviar. Un altre àmbit que ens qüestiona és la manca de sacerdots. Primer que tot, hem

per ensenyar a llegir els seus, perquè poguessin conèixer la Sagrada Escripura i poguessin dialogar des de la seva fe amb la cultura, i també des del convenciment que l'ésser humà ha de créixer en totes les seves dimensions i és dins d'aquest creixement on es fa present la fe com a llavor en una vida renovada. En aquest sentit, l'educació catòlica és un tema fonamental en tota proposta pastoral.

Si en aquest moment tenim l'oportunitat de tenir un col·legi diocesà i altres col·legis que no són de titularitat diocesana però que tenen també el sentit diocesà, és un tema de primer ordre per a nosaltres el fet de valorar-los i impulsar-los. A més, un altre camp del qual hem de tenir cura és la presència dels cristians a l'escola pública o bé, com a professionals, a través del seu testimoni. En el procés de creixement de la persona i de la cultura, la dimensió religiosa forma part de la vida veritablement humana.

—La catequesi és també, en aquesta mateixa línia, un gran tema. Encara

més quan vostè presideix la Subcomissió de Catequesi de la Conferència Episcopal Espanyola i és el bisbe encarregat de la Catequesi de la Tarraconense. Per on camina la catequesi en aquest moment eclesial?

—Cal dir que camina com pot en aquesta situació present. Sí que hi ha, d'una banda, una fidelitat: hem de catequitzar, hem d'evangelitzar i, de fet, ho fem. Però també hi ha, de l'altra, una constatació: la nostra proposta d'avui no produeix el fruit que esperàvem, no arrela en les persones. De vegades, sentim a dir: la culpa és dels catequistes i de la catequesi. És massa fàcil dir això. Hi ha molts catequistes que han donat el millor d'ells mateixos durant molts anys i després el fruit no és sempre el que esperàvem. També hi ha el tema de la llibertat. La catequesi és anunciar, proposar, i Déu dirà. Però també és veritat que necessitem una catequesi que estigui dirigida més al conjunt de la vida, no simplement una catequesi que sigui l'aprenentatge d'un saber, d'una doctrina. Necessitem una doctrina que es pugui fer vida i aquí rau la qüestió. Per això s'ha retrobat un nou concepte que, d'altra banda, és molt antic en la vida de l'Església. És el concep-

El bisbe, en l'ordenació de diaca permanent de Llorenç Callau.

de donar gràcies per tenir el Seminari, per tots els seminaristes que hi han passat i pels que tenim ara. Després, ens hem de comprometre tots en la preocupació pel desvetllament de les vocacions sacerdotals. Tots sabem que això no és possible si no hi ha una pastoral juvenil, una atenció als joves, una atenció a les famílies. Déu pot fer sorgir-ne d'on vulgui, però nosaltres hem de treballar en aquestes realitats. Un altre punt cabdal és la pròpia aportació i convenciment dels mossens. Si els mossens estan vivint el seu ministeri amb pau i alegria i també tenen aquesta preocupació, faran una aportació decisiva en el desvetllament de les vocacions.

L'EDUCACIÓ CATÒLICA

—Vostè ha fet una clara opció per l'educació catòlica en donar un gran suport al col·legi diocesà Sagrada Família i a altres realitats d'ensenyament catòlic. Per què aquesta opció?

—El tema és fonamental. Per exemple, el Seminari diocesà ha cultivat les vocacions sacerdotals des de la formació de la persona i n'ha desvetllat totes les qualitats. En aquest sentit, cal la cura de la persona en tot el seu conjunt. L'Església antiga, des del principi, va començar a fer escoles

«En la catequesi tenim un nou concepte: la iniciació cristiana»

es manté esperit de família, amb un tarannà comunitari, fratern. Cal destacar també la col·laboració de tants laics d'arreu de la diòcesi; tanta gent que en el meu recorregut pel bisbat vaig veient amb un esperit d'alegria i d'entusiasme que contrasta amb la percepció que tenim, de vegades, que les coses no van tan bé com voldríem. Però notes en ells ganes de tirar endavant la vida de l'Església, això sí, sempre reconeixent amb realisme que hi ha un trencament en la transmissió i en la vida de la fe, en molts joves, no en tots, gràcies a Déu, però sí en molts. Tot i això, es veuen més les possibilitats que tenim de tirar endavant que no les dificultats. I, finalment, un altre aspecte és el món dels religiosos, tan fort i tan present en la vida de la nostra diòcesi, tant en els monestirs de vida contemplativa, com també en la vida activa, en les obres educatives i socials, que a través del que són i viuen ens encoratgen i animen.

—Com veu el futur de l'Església, i en concret el de la diòcesi de Tortosa?

Continua a la pàg. següent

Ve de la pàg. anterior

te de «la iniciació cristiana». Iniciar-se és respondre a la qüestió de què cal fer per ser cristià. Per ser cristià cal fer tot un camí d'escolta de la Paraula; un exercici d'actituds; una sèrie d'experiències, com per exemple la pregària i la celebració dels sacraments, principalment del Baptisme, la Confirmació i l'Eucaristia, com a sacraments de la iniciació cristiana. També cal aprofundir en el sentit de pertinença a una comunitat i, des d'allí, viure l'exercici de solidaritat, de servei als altres. Cal recuperar un concepte de catequesi que la converteixi no només en la transmissió d'un llibre, sinó sobretot en la incorporació a una vida de comunitat des de la qual escolto la paraula, la faig meua, la celebri, la comparteixo i la testimonio.

—Les parròquies són les «cèl·lules mare» de la diòcesi, on hi ha el Poble de Déu sense cap etiqueta concreta. Com valora la vida i el futur de les parròquies? Quina relació hi ha entre el bisbe i les comunitats parroquials? Com van les visites pastorals?

—Això és veritat. La parròquia és l'Església més pròxima, més real, més immediata a la gent. I en aquest sentit és important l'aspecte territorial. Tots els que estan en el territori de la parròquia estan convocats a viure la fe cristiana, dins d'aquella comunitat concreta de fidels presidida pel seu rector. Ningú no en queda exclòs per principi. Així, doncs, es remarca la dimensió universal i missionera de la parròquia.

Mons. Salinas té una especial preocupació per la vida dels sacerdots.

A més, cal dir que el futur de les parròquies no és l'aïllament sinó la intercomunicació, fent una xarxa. Hi ha parròquies que poden col·laborar més directament per proximitat, però mai no han de viure en l'autosuficiència, sinó dins d'un arxiprestat. Si l'arxiprestat és massa gran la intercomunicació es pot fer entre parròquies pròximes. L'escassetat actual de sacerdots ho farà necessari, i la intercomunicació pot afavorir l'acció pastoral. Després de les visites pastorals, veig cada vegada més clar que en aquest temps de missió necessitem més que mai unitat, col·laboració i integració de tots els elements que tenim. I en parlar de la parròquia no podem pensar només en el mossèn, que n'és el pal de paller, també cal pensar en

els que col·laboren immediatament en la missió pastoral. Responsables de la fe som tots els batejats, però alguns són escollits per al ministeri pastoral, primer els bisbes, els preveres i els diaques i després tots els laics i religiosos que tenen una missió pastoral, com els catequistes, els col·laboradors de Càritas o altres serveis que en el futur puguin donar-se en la comunitat.

—El tema de les missions sempre ha ocupat un lloc important en el seu ministeri, i sembla que darrerament li vol donar un nou impuls.

—A part dels missioners diocesans, tenim ara un sacerdot jove que anirà al Perú. També he nomenat un nou delegat de Missions, un laic. El més important és obrir la nostra Església a altres Esglésies,

desenvolupar el sentit universal. Joan Pau II ha mostrat aquest sentit universal de l'Església com un tret fonamental del seu pontificat amb els seus documents i viatges apostòlics. Això ens aniria molt bé, perquè de vegades ens mirem massa a nosaltres mateixos i podem caure en la temptació de tenir-nos una mica de llàstima en veure que no tenim vocacions, que les coses no van bé. Ens hem d'obrir en la nostra perspectiva de la realitat i veure'ns en aquest món més gran que ens enriqueix.

—Voldria afegir alguna cosa?

—Una cosa que em preocupa molt és la vida dels sacerdots; qüestió que té molt a veure amb la pastoral vocacional. Segons la vida que mostrem podem atreure més o menys els joves. En el futur, els sacerdots han d'intensificar més la vida comunitària. No és que vulguem convertir-los en religiosos, però sí que cal posar uns moments de vida comunitària durant el dia que estructurin el seu temps i ajudin a compartir més la seva vida. Hi hauria d'haver al cap de cada arxiprestat o lloc significatiu unes cases on això es pugui expressar: una casa de trobada on es pugui dinar, on hi hagi un petit oratori per fer pregària, on el capellà, si està malalt, s'hi pugui estar uns dies, on es pugui fer una reunió. De fet, això ja es fa, en certa mesura, en les reunions d'arxiprestat, els recessos, les reunions de formació..., però caldria caminar en aquesta línia de més vida comunitària entre els sacerdots.

Roman Casanova

LLEIDA

X Jornada de Pastoral Penitenciària

LLEIDA.— Un total de 114 agents de Pastoral Penitenciària dels bisbats amb seu a Catalunya, entre capellans de presons, voluntaris en la seva majoria i també funcionaris, es van aplegar a Lleida en la celebració de la X Jornada de Pastoral Penitenciària.

Convocats el 5 d'octubre per la Delegació diocesana de Pastoral Penitenciària de Lleida, conjuntament amb la resta de delegacions dels diversos bisbats i les capellanies dels centres penitenciaris de Catalunya, els assistents a la trobada van viure una jornada de reflexió i de diàleg a l'entorn de la seva tasca pastoral en el món penitenciari. El lema de la trobada va ser «Era a la presó, i vinguéreu a veure'm».

El marc de l'encontre va ser el col·legi Claver dels Jesuïtes de Raïmat, on els participants van arribar cap a les deu del matí per formalitzar la seva inscripció. D'entre els assistents va destacar el nombrós grup, 55 persones, arribat de la diòcesi de Barcelona, així com els 32 representants de la delegació amfitriona.

També va ser significativa la presència de preveres que s'ocupen de les diverses capellanies de presons com les de Quatre Camins, Can Brians, Tarragona o Ponent; així com la dels delegats diocesans: el mercedari Josep M. Carod, delegat de la diòcesi de Barcelona, el P. Jesús Roy, delegat de Catalunya de la Pastoral Penitenciària, o el també mercedari Joaquim Pina, delegat lleidatà. També hi va assistir el cap de Règim Intern d'Institucions Penitenciàries de la Generalitat de Catalunya, Jesús Martínez.

Després de la pregària, que marcava l'inici de la jornada, el mercedari Florencio Roselló, delegat diocesà de Pastoral Penitenciària de la diòcesi d'Oriola-Alacant, va parlar sobre *L'espiritualitat del voluntari de presons*, en una ponència que va tractar sobre el que implica ser voluntari en el món

penitenciari. El P. Roselló va dir que «per damunt de tot ser voluntari és una resposta a una crida i alhora una vocació, un compromís generós i gratuït i una acció silenciosa i anònima». El ponent va dir als voluntaris que havien de saber conviure amb el desànim, però alhora procurar ser uns bons missatgers d'esperança enmig de la desesperança i tenir clara l'opció pels pobres.

A la ponència va seguir una taula rodona sobre *Presó i immigració*, en la qual es va abordar aquesta problemàtica des de diversos punts de vista i la resposta que cal donar des de la fe i la Pastoral Penitenciària. En una cosa van estar tots d'acord: que no és just afirmar que delinqüència és igual a immigració, si bé és cert que s'està creant un nou estil d'intern i de presó, amb nous reptes des de la fe i el compromís cristià. La jornada, abans del dinar de germanor, va tenir com a colofó de vivència de fe la celebració de l'Eucaristia, presidida pel vicari general de la diòcesi de Lleida, Mn. Joan Ezquerri, i concelebrada pels delegats diocesans.

El P. Nacho Blasco, jove mercedari de la comunitat de Lleida i capellà dels mòduls 7 i 11 de la presó de Ponent, ànima de la jornada, ha valorat molt positivament aquest encontre: «La gent s'ha sentit aïllada i se l'ha vist molt contenta. Durant la trobada s'ha compartit molt i això és important. L'experiència ha estat també de fe, amb un bon clima de pregària i d'Església viva i sensible.» En paraules del P. Nacho, l'objectiu d'aquestes trobades, que cada any se celebren en una diòcesi diferent de Catalunya (l'any vinent tindrà lloc a la diòcesi de Tarragona), és la d'obrir a les Esglésies diocesanes i a la societat en general la participació en la pastoral i en la vida de les presons. (J.C.)

El lema de la jornada donava la benvinguda als participants en la taula d'inscripcions.

Foto: Nacho Blasco

GIRONA

L'Institut de Ciències Religioses reforça l'oferta espiritual

GIRONA.— La principal novetat d'aquest curs a l'Institut Superior de Ciències Religioses de Girona (ISCRGi) és que la missa que fins ara se celebrava dos dies la setmana es farà cada dia lectiu abans de començar les classes. Segons el director, Mn. Joan Baburés, aquest canvi respon a «la voluntat que la fe no sigui només teòrica, sinó també viscuda a nivell espiritual i litúrgic».

Tot i que aquest desig és present des de sempre, enguany ha estat possible portar-lo a la pràctica gràcies a la presència de Mn. Jordi Font, nou director del Seminari, que assegura les celebracions. Una altra raó és el trasllat de la capella del quart pis al tercer, seu de l'ISCRGi, en previsió de les obres que es faran al Seminari de Sant Martí. Per vestir l'oratori, s'han recuperat diversos elements de les antigues capelles de l'edifici, com el sagrari de les monges que administraven el centre o una columna, una marededéu i un crist de l'antiga capella dels filòsofs, és a dir, els seminaristes que es trobaven en el cicle de filosofia.

El repte que encara queda és aconseguir que hi hagi una bona resposta per part dels alumnes. Mn. Baburés assegura que no falta vivència de la fe, però que així i tot cal promoure aquesta dimensió perquè «la fe té vocació totalitzant, i encara que la celebració de l'Eucaristia no sigui un acte estrictament acadèmic val més potenciar-la».

La inauguració del curs va ser el 2 d'octubre, ocasió en què es lliuren els títols de l'any anterior. Es van concedir les tres primeres llicències en Ciències Religioses, aconseguides per tres dones: Gemma Curós, Encarna Sánchez i la superiora de les clarisses de Vilobí, la germana Clara Fernández. Pel que fa a les diplomatures, se'n van concedir dinou i vuit declaracions eclesiàstiques d'idoneïtat de secundària. (G.F.)

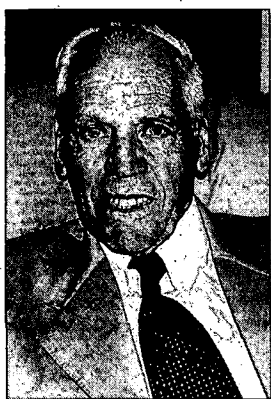
Barcelona

La Generalitat distingeix cinc personalitats d'Església

■ Creu de Sant Jordi per a Jordi Cervós, Antoni Deig, Núria Gispert, Joan Herrero i Teresa Losada

BARCELONA.— La Generalitat de Catalunya, a proposta de la Conselleria de Cultura, ha atorgat la Creu de Sant Jordi a 38 personalitats dels àmbits cultural, econòmic i social del país, entre les quals destaquen el Dr. Jordi Cervós, neuropatòleg i rector emèrit de la Universitat Internacional de Catalunya; Mons. Antoni Deig, bisbe emèrit de Solsona; Núria Gispert, delegada de Càritas diocesana de Barcelona i vicepresidenta de Càritas espanyola; el P. Joan Herrero, sacerdot escolapi, i la Gna. Teresa Losada, franciscana missionera de Maria.

A banda de les personalitats, un total de 17 entitats o empreses han estat distingides amb el guardó, entre les quals destaquen l'Associació La Passió d'Olesa de Montserrat, el Col·legi Major Universitari La Salle Barcelona o la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist, entre d'altres. Les distincions s'entregaran el 3 de desembre al Museu Nacional d'Art de Catalunya. (C.C.)

Dr. JORDI CERVÓS NAVARRO. Neuropatòleg i numerari de l'Opus Dei. Va ser un dels impulsors de l'Obra a Alemanya, on va arribar a ser vicepresident de la Universitat Lliure de Berlín. El 1997, quan va arribar a l'edat de jubilar-se, va tornar a Barcelona per posar en marxa com a rector la Universitat Internacional de Catalunya, de la qual és ara rector emèrit.

NÚRIA GISPERT FELIU. Directora de Càritas diocesana de Barcelona des del 1998. Tres anys més tard, el 2001, assumiria també la vicepresidència de Càritas espanyola. Gispert ha desenvolupat una intensa activitat de compromís polític i social, sobretot des de l'àrea de Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona, on ha desenvolupat diversos càrrecs de màxima responsabilitat.

MONS. ANTONI DEIG CLOTET. Nascut a Navàs l'11 de març del 1926, ha estat bisbe de Menorca i, des del 1990 i fins a la seva jubilació, de Solsona. S'ha distingit per una posició netament conciliar i de defensa de Catalunya i de la identitat de l'Església catalana. En aquest sentit, en el marc de la Universitat Catalana d'Estiu, a Prada de Conflent, el 1991 va defensar la conveniència d'una conferència episcopal catalana.

JOAN HERRERO MANICH. Sacerdot i escolapi, quan tenia 22 anys va començar a donar classes a l'escola pia Santa Anna de Mataró. És tanta l'estimació que els mataronins senten pel P. Herrero, que l'any 1998 va ser nomenat fill adoptiu de Mataró per la seva contribució a la «ciutat educativa».

TERESA LOSADA CAMPO. Franciscana missionera de Maria, treballava com a professora de Llengua i Literatura Àrabs a la Universitat de Barcelona quan, l'any 1974 i coincidint amb l'arribada dels primers immigrants a Barcelona, ho va deixar tot per dedicar-se a la seva atenció. Va ser així com va crear el centre d'acollida Bayt Al-Thaqafa («Casa de la Cultura»).

Declaració del Consell de l'Escola Cristiana de Catalunya sobre el projecte de Llei de Qualitat de l'Educació

Havent-se iniciat la tramitació parlamentària del projecte de Llei de Qualitat de l'Educació, el Consell de l'Escola Cristiana de Catalunya, que representa les comunitats educatives de 450 escoles amb més de 250.000 alumnes del nostre país, manifesta a l'opinió pública el següent:

- 1.— Per al conjunt del sistema educatiu, podrà ser positiva una nova llei orgànica sobre l'educació que superi les deficiències que els darrers anys s'han posat de manifest en el conjunt del sistema educatiu, tant en els centres docents públics com en els centres privats que han accedit al règim de concerts.
- 2.— Cal reconèixer, però, que el conjunt del projecte de llei no és prou coherent amb els principis de qualitat que s'hi proclamen. En particular, tant l'organització dels ensenyaments i el govern dels centres, com el sistema d'avaluació i de promoció dels alumnes de tots els nivells i etapes, han d'estar en funció del ple desenvolupament de la personalitat de tots i cadascun dels alumnes i d'acord amb les seves capacitats. Sembla que el projecte de llei sovint se n'oblida.
- 3.— Igualment, el Govern de l'Estat té massa desconfiança en les administracions educatives de les comunitats autònomes i en els equips directius dels centres escolars. Segons la redacció actual, el projecte de llei limita la capacitat dels propis centres d'adoptar decisions innovadores que afavoreixen l'adequació de l'oferta educativa a les necessitats dels alumnes i de les famílies i al ritme de canvi a què està sotmesa la nostra societat. Per què tanta por a l'autonomia dels centres escolars?
- 4.— Iniciat el procés d'anàlisi i discussió del projecte de llei en el Congrés dels Diputats, només les aportacions dels diferents grups parlamentaris podran millorar-ne el contingut. És necessari que ho facin, pel bé del conjunt del sistema educatiu, dels professors i de tots els alumnes.
- 5.— Lamentem que alguns sectors socials no valorin prou l'oportunitat de superar alguns defectes greus del sistema educatiu i es proposin d'utilitzar el projecte de llei com un instrument més de confrontació política i ideològica. Cal crear un clima de diàleg que afavoreixi el consens social i polític en els aspectes més importants de l'educació. Tot el que es faci en aquesta direcció tindrà el nostre suport.

Commemoració del trasllat del cos del Dr. Tarrés

BARCELONA.— La parròquia barcelonina de Sant Vicenç de Sarrià acollirà el dimecres 6 de novembre, a partir de les 19.30 h, una celebració commemorativa del 27è aniversari del trasllat del cos del Dr. Pere Tarrés a aquest temple. A més de l'habitual participació del grup de música del Seminari de Barcelona, aquest any hi actuarà la coral L'Espigó, de Sant Pol de Mar.

Aquesta cita, que és anual, evidència la presència en el record dels cristians del Dr. Pere Tarrés, que es troba en procés de beatificació. Des de l'any 1975, i per a les devocions privades, el seu cos reposa en un senzill sepulcre a la nau lateral de la

parròquia de Sant Vicenç de Sarrià, on sempre hi ha petites llànties i flors que es renoven constantment. Moltes persones li pregunten i li demanen que compleixi les paraules que va pronunciar quan estava a punt de morir: «Des del cel podré fer més, perquè no tindrè les impossibilitats humanes.»

La celebració, com altres anys, començarà amb l'explicació d'un dels organitzadors, en aquest cas representant de l'entitat E-Cristians, sobre els vincles amb la figura de Tarrés. Francesc Raventós, vicepostulador de la causa de beatificació del Dr. Pere Tarrés, el defineix com «un testimoni de l'amor a Déu i als germans». (C.C.)

COSM PRIMERA AGÈNCIA MATRIMONIAL DE CATALUNYA

La cerca de parella requereix les màximes garanties.
Més de 25 anys d'experiència.
Dirigida per Psicòloga col·legiada.
Garantia JAC Generalitat de Catalunya.
Informi-se'n gratuïtament i sense compromís, el nostre equip de psicòlegs li dirà si pot ajudar-lo/la.

COSM, c/ Balmes, 64, 3r 2a (xamfrà c/ Aragó)
08007 Barcelona
Tel. 934 877 180 - Fax 934 877 148
<http://www.agenciamatrimonial.com>

Bon dia!

Compren materials d'enderroc (teules, radiadors, fàbriques en desús, reixes, portals, etc.) i material antic (llibres, biblioteques, botigues velles, etc.).

Truqueu a en Raimon o en Pau al
972 645 262

L'Església celebra els 40 anys de l'inici del Va

El Concili de l'«aggiornam

Un Concili com el Vaticà II no és una cosa que es pugui «dur a la pràctica» en tres dies. Ni tan sols en 40 anys. Aquella va ser una aposta de l'Església a llarg termini, l'opció valenta d'un Papa com Joan XXIII el desig del qual era donar entrada d'aire fresc al si de l'Església. El Papa bo somiava amb una «Pentecosta nova» i certament alguns dels efectes ja s'han produït o es comencen a albirar. El Concili Vaticà II va plantar unes llavors que 40 anys després, com llevat enmig d'una gran massa, reneixen amb força i prenen la paraula.

Tan sols tres mesos després de l'elecció com a Papa, Joan XXIII, als 77 anys d'edat, va sorprendre el món amb un anunci que canviaria el curs de la història de l'Església catòlica. El 25 de gener del 1959 el papa Roncalli anunciava la convocatòria d'un nou concili, el Concili Ecumènic Vaticà II, un concili que havia de ser «de diàleg, d'obertura, de reconciliació i d'unitat». Un concili per obrir les portes i donar entrada d'aire fresc en una Església i un món afligit per un hivern fred.

Ara es compleixen 40 anys des de l'inici d'aquell gran esdeveniment, l'11 d'octubre del 1962, i, malgrat això, encara continua de plena actualitat. Els tres anys que va durar la gran assemblea conciliar —des de l'octubre del 1962 fins al desembre del 1965— han deixat i continuen deixant empremtes profundes en molts camps de la vida cristiana. El Concili de l'*aggiornamento*, de la posada al dia, continua avui impregnant la vida de l'Església d'un tarannà nou i d'una vitalitat nova, alhora que encara s'auguren molts fruits per recollir. Com ha dit en nombroses ocasions Joan Pau II —pare conciliar al Vaticà II—, el Concili va ser «la veu de l'esperit per al nostre segle».

El Concili convocat pel ja beat Joan XXIII no estava pensat per combatre errors doctrinals o alguna ideologia anticristiana, com havia passat en gairebé tots els concilis anteriors, sinó per renovar la vida de l'Església, perquè al seu rostre resplendís més clarament la llum de Crist. Les grans preguntes a reformular eren: què és l'Església? i, què fa l'Església? Aquests ideals eren tan «ambiciosos» que no tothom, sobretot a la

Joan XXIII va ser l'ànima del Vaticà II.

Cúria, acabava llavors de veure amb bons ulls la realització d'un nou concili. Van sorgir pors, dubtes, recels... una cosa que el mateix Joan XXIII es va encarregar de dissipar en el discurs inaugural: «En els actuals esdeveniments humans, mitjançant els quals la humanitat sembla entrar en un ordre nou, cal reconèixer més aviat un pla ocult de la providència divina.» Aquell mateix 11 d'octubre, al final del gran discurs inaugural i després d'una cerimònia de més de cinc hores, més de 100.000 persones, la majoria joves, es van trobar de manera improvisada a la plaça de Sant Pere amb torxes a les mans per felicitar el Pontífex pel començament feliç del Concili. Aquest, molt en la seva línia, es va adreçar a la multitud i va pronunciar també de manera improvisada un

El Concili va aplegar a Roma més de 2.500 pares conciliaris.

dels discursos més emotius que se li recorden: «Ja és l'hora de sopar. També jo he de sopar. Quan arribeu a casa vostra feu un petó als vostres fills de part del Papa.»

ELS SIGNES DELS TEMPS

Les propostes de Joan XXIII van anar penetrant a poc a poc, tot i que no sense algunes dificultats, en l'Episcopat. El papa Roncalli, amb la gran senzillesa i força d'ànim que el caracteritzava, va saber conduir la gran assemblea conciliar cap a un punt de mira nou, fidel a la seva essència i a una tradició de gairebé 2.000 anys, però oberta alhora als signes dels temps i disposada a aplicar la veritat eterna de Crist als problemes del món actual.

Les expectatives del Concili eren tan elevades que aviat es va veure que allò no seria cosa de dos dies. Van començar els debats i les diferents formulacions de nombrosos documents. Joan XXIII es va preocupar molt per la llibertat dels bisbes

davant de la pressió de la Cúria, una cosa que ja a la primera sessió del Concili —de les quatre que el van formar—, va permetre advertir el gran pluralisme d'opinions davant dels diferents temes a tractar. Això alenava els debats i l'aprovació de documents, però alhora els feia molt més fructífers i enriquidors.

Engelat ja el concili, després de la primera sessió, Joan XXIII moria el dilluns de Pentecosta del 1963. Malgrat això, el Concili no va restar orfe, perquè el seu successor, Pau VI —el cardenal Montini—, no només li va prendre el relleu sinó que hi va imprimir el seu esperit i va saber respondre a la idea original del papa Roncalli.

ELS GRANS TEMES DEL CONCILI

Tres anys de debat i de treball donen per a molt. La posada al dia afectava molts aspectes de l'Església i això es va notar en el gran nombre de temes a abordar per part de l'assemblea conciliar. Un dels primers en els quals es va treballar a consciència va ser

Van ser quatre llargues sessions de debats al llarg de tres anys.

Documents del Vaticà II

CONSTITUCIONS

Lumen gentium, sobre l'Església.
Dei verbum, sobre la revelació divina.
Sacrosanctum concilium, sobre la Sagrada Litúrgia.
Gaudium et spes, sobre l'Església en el món actual.

DECRETS

Christus Dominus, sobre el ministeri pastoral dels bisbes.
Presbyterorum ordinis, sobre el ministeri i la vida dels preveres.
Optatam totius, sobre la formació sacerdotal.
Perfectae caritatis, sobre la renovació adequada de la vida religiosa.
Apostolicam actuositatem, sobre l'apostolat dels seglars.
Orientalium ecclesiarum, sobre les Esglésies orientals catòliques.
Ad gentes divinitus, sobre l'activitat missionera de l'Església.
Unitatis redintegratio, sobre l'ecumenisme.
Inter mirifica, sobre els mitjans de comunicació social.

DECLARACIONS

Dignitatis humanae, sobre la llibertat religiosa.
Gravissimum educationis, sobre l'educació cristiana.
Nostra aetate, sobre la relació de l'Església amb les religions no cristianes.

icà II

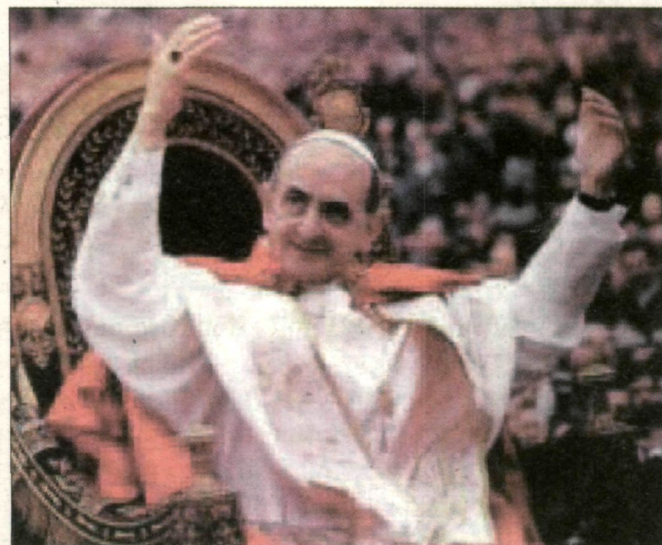
ento»

El cardenal Bea, un dels noms propis del Concili, als peus de Joan XXIII, el seu impulsor.

Els noms del Concili

El Concili té molts noms propis, sobretot de cardenals i bisbes que com a pares conciliaris, van participar activament al llarg de tres anys durs de treball. La mitjana va ser altíssima, per sobre de 2.000, sumada als nombrosos teòlegs que també hi assistien i treballaven en els documents. El gran nom propi, però, del Concili és Joan XXIII, el seu gran impulsor. El Papa bo, com se'l coneixia, va ser l'ànima del Concili, qui el va posar en marxa i qui va contagiar a l'Episcopat els somnis i il·lusions sobre allò que havia de significar aquella gran assemblea conciliar. Després de la seva mort, l'altre gran nom propi va ser Pau VI, que va saber reprendre amb fidelitat i entusiasme la torxa cedida per Joan XXIII. A aquests dos grans noms se'ls uneixen el de cardenals com Lièmnart, Suenens, Lercaro, Marty, Alfrink, Döpfner, Bea o el mateix Wojtyła. No s'ha d'oblidar tampoc la presència dels grans teòlegs de finals del segle xx com Rahner, Congar, De Lubac, Chenu o Schillebeeckx, entre molts altres.

Pau VI va prendre fidelment el relleu del Concili Vaticà II.

Roma va acollir un esdeveniment històric per a l'Església.

la litúrgia. Semblava clara la necessitat d'una reforma a fons, tot i que no se sabia com es podria dur a terme. La *Sacrosanctum concilium*, doncs, obria les portes de la reforma, tot i que sense delimitar la manera de fer-la. Allò va suposar no gaire més tard el pas de la llengua llatina a les llengües vernacles, un canvi que abans del Concili ningú no es podia imaginar. També es va subratllar la importància de l'Església local, de les parròquies, i de la litúrgia de la Paraula.

Un altre dels temes a tractar en les primeres sessions va ser el dels mitjans de comunicació, cap als quals dins l'Església hi havia un cert recel. Es va proclamar el dret a la informació, que haurà de sorgir de la ve-

ritat, de la justícia i de l'amor, i també es va subratllar la importància de l'opinió pública.

El tercer document a ser aprovat va ser probablement el més important de tots. Es tracta de la constitució conciliar *Lumen gentium*. Després de sessions de debat llarguíssimes, els bisbes gairebé per unanimitat aconseguiren una síntesi clara d'allò que re-

presenta el misteri de l'Església: «L'Església és el signe ("sagrament") de la unitat del gènere humà.» L'Església, presentada a la Bíblia amb moltes imatges, es basa en la Paraula i en l'obra de Crist, el Regne del qual representa el començament a la terra. El Concili va començar a parlar de l'Església com a Poble de Déu, que tots els éssers

humans estan cridats a integrar.

Entre el 1964 i el 1965 es van aprovar nombrosos decrets, sobre ecumenisme —un altre dels temes clau per a Joan XXIII—, sobre els bisbes, sobre els preveres, sobre la vida religiosa, sobre la formació sacerdotal... Completaran els treballs del Concili dues constitucions: la *Dei Verbum* i la *Gaudium et spes*. Aquest darrer document sobre l'Església en el món actual representa el fruit més madur del Concili, encara viu i punt de referència per a tota l'Església en els nostres dies. S'hi reflecteix l'esperit que va voler imprimir Joan XXIII a aquesta gran trobada conciliar i els desitjos profunds de l'Església respecte del món d'avui: «Les alegries i les esperances, les tristesses i les angoixes dels homes del nostre temps, sobretot dels pobres i de tots els qui pateixen, són alhora alegries i esperances, tristesses i angoixes dels deixebles de Crist. No hi ha res veritablement humà que no trobi ressò en el seu cor.»

Samuel Gutiérrez

EL DR. JOSEP M. ROVIRA BELLOSO, TEÒLEG, ÉS L'AUTOR DE «VATICANO II: UN CONCILIO PARA EL TERCER MILENIO» (1997)

«El Vaticà II va ser un esdeveniment espiritual»

—Per què el Concili Vaticà II ha estat considerat per molts com un dels esdeveniments principals del segle xx?

—Perquè ha estat una fita molt important en la vida de l'Església i del món. Va despertar grans expectatives, fins i tot en la societat civil. Per què? Perquè la gent desitjava una Església propera, comprensiva dels valors positius de l'home i de la societat que emergia després de la Segona Guerra Mundial.

Joan XXIII no fou aliè al despertar d'aquestes expectatives, quan va comparar l'Església a la font d'aigua fresca que brollava al mig de la plaça del poble. O quan, en el discurs d'obertura del Concili va dir que ell no compartia el punt de vista catastrofista dels «profetes de calamitats». I, entre els teòlegs, quan va voler expressar la fe de sempre d'una manera que fos comprensible a la gent.

—A grans trets, què va representar, i què representa encara avui, per a la vida de l'Església?

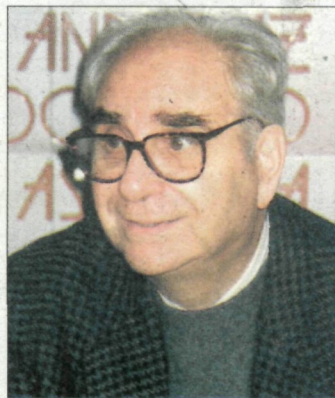
—El cardenal Ratzinger va dir que el Concili Vaticà II va representar el tractat de pau entre l'Església catòlica i les adquisicions humanistes positives de la

modernitat, que sovint tenien arrels cristianes, però envers les quals hi havia «massa distàncies i massa ruptures» (Pau VI). En efecte, després de la desqualificació global del món modern continguda en el *Syllabus* del 1864 (gairebé un segle abans del Concili), la constitució *Gaudium et spes*, acceptava els drets humans, la democràcia, els partits polítics, els sindicats, el dret de vaga, la causa de la pau i la lluita contra tot allò que desfigura la persona.

—Com a teòleg i estudiós d'aquest Concili, què és el que més li va impressionar?

—Per a l'Església va representar un gir molt fort pel que fa a la manera de comprendre's ella mateixa. El Vaticà II comprèn l'Església no pas com una pura societat visible i d'aquest món, sinó com el Poble de Déu que, realment, guarda un secret diví. És a dir, que la part visible de l'Església —constituïda pels homes i dones creients en Crist— té un rerefons

invisible i diví, que és Crist en nosaltres. Crist és el Cap, nosaltres som el Cos vivificat per l'Esperit, tot i que som pecadors. Per això es pot dir que l'Església és Cos de Crist i Temple de l'Esperit. D'aquí arrenca la cèlebre fórmula conciliar: l'Església és el sagrament de la salvació de Crist. És sagrament perquè és una «gràcia invisible» (Crist i l'Esperit en nosaltres) manifestada en una multitud visible (nosaltres en Crist).

El Concili va passar de considerar l'Església com a «societat perfecta» (la qual assolía les seves finalitats amb l'ajut dels estats confessionals) fins a considerar-la com «la multitud reunida en la unitat del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant», és a dir, com el llevat religiós posat al bell mig de les societats humanes. Així ella pot mostrar el camí vers Déu Pare per mitjà del rostre de Crist i en l'impuls de l'Esperit. Aquest canvi de mentalitat és molt important.

—Quaranta anys després, en quin punt ens trobem de l'aplica-

ció del Concili?

—No sé si la paraula «aplicació» és la més adequada perquè suggereix que el Concili és una mena de llei que s'aplica al nostre gust. El Vaticà II no és exactament una llei sinó un esdeveniment espiritual i aquesta «ànima» és l'esperit de comunió, de col·legialitat i de sinodalitat (que aquí solem dir «corresponsabilitat»). L'assignatura pendent del Concili consisteix precisament a articular l'esperit de comunió amb la pràctica de la corresponsabilitat sinodal, plasmada fins i tot jurídicament: «posant normes precises per a la participació», com diu la carta apostòlica *Novo millennio ineunte* de Joan Pau II (n. 45). La «pràctica sinodal» comporta les actituds de saber-nos escoltar recíprocament, saber consultar i preguntar, saber precisar i sintetitzar els objectius, saber consensuar en la mesura que sigui possible les voluntats en un diàleg sincer, per tal de crear «un camí entre tots» (*synodos*). Amb la finalitat suprema —que va ser la del Concili— d'ofereir el camí de Jesucrist a la gent: la lloança a Déu inseparablement unida a l'amor fratern i al servei als germans, sobretot als pobres que s'han de sentir —i ens hem de sentir— «com a casa».

Tarragona

Nou curs de l'Insf

■ En l'acte, en què Mn. Barbarà va pronunciar la lliçó inaugural, es va homenatjar el P. Lluís Duch

TARRAGONA.— El 13 d'octubre es va inaugurar oficialment el curs 2002-2003 de l'Institut Superior de Ciències Religioses Sant Fructuós (Insf) de Tarragona. L'acte va començar amb la celebració de l'Eucaristia a la capella del Seminari, per accedir després al paranimf i assistir al pronunciament de la lliçó inaugural del curs, a càrrec del Dr. Miquel Barbarà, professor de Sociologia de la Religió a l'Insf i vicari general de l'arquebisbat, sobre *El procés de socialització i la formació religiosa en la societat i en l'Església*.

Mn. Miquel Barbarà, en una brillant exposició sobre el contingut del volum que es va distribuir entre els assistents, va dir: «Cada persona està marcada per les maneres de pensar, de sentir, de valorar i d'actuar que ha après sobretot en els primers anys de la vida. Però el procés de socialització, de fet, no acaba mai; i cada persona hi està implicada en sentit actiu —del que dona— i en sentit passiu —del que rep. Des del punt de vista de l'Església, el procés de socialització ha d'incloure valors i creences religioses. Per això és molt important que a la família se'n transmetin realment. I també és molt important com es tracta el fet religiós

a les escoles i als mitjans de comunicació social. A més, la formació religiosa és de cabdal importància per als creients.»

Acabada la intervenció de Mn. Barbarà, Montserrat Coll, professora de l'Insf, va presentar l'homenatge al P. Lluís Duch, monjo de Montserrat i professor des de fa deu anys de l'Insf, en un acte presidit per Mons. Lluís Martínez Sistach, arquebisbe de Tarragona, i el P. Josep M. Soler, abat de Montserrat. Montserrat Coll va qualificar el P. Duch de «gran estudiós i treballador, autor de molts llibres i considerat un teòleg de la religió. Els seus darrers llibres s'entronquen en el camp de l'antropologia quo-

La presidència aplaudeix l'actuació de la Schola Cantorum dels Amics de la Catedral.

tidiana». Per acabar l'acte d'homenatge, Montserrat Coll va afirmar que «els qui hem tractat Lluís Duch podem dir que es tracta d'una persona amb gran capacitat d'escoltar, amb empremta de savi i d'home de fe».

A continuació es va procedir a lliurar els títols als diplomats i llicenciats de l'anterior curs. L'arquebisbe de Tarragona va declarar inaugurat el curs acadèmic de l'Insf i va fer esment de la lliçó magistral pronunciada per Mn. Barbarà, «ben encarnada en el sistema i la societat actual. Sens dubte, és una matèria digna de ser aprofundida en el nostre institut i en altres centres. «Cal dedi-

car temps a la formació religiosa», ha dit el ponent, i en el Pla Pastoral del trienni apostem per formar els joves i vetllar pel seu acompanyament. Ens calen persones ben preparades i plantejar la formació permanent de la fe». «L'Insf contribueix a formar homes i dones de fe preparats per escampar la llavor de Déu», va concloure el prelat.

La Schola Cantorum dels Amics de la Catedral, en aquesta ocasió dirigida per Francesca Mayor, amb Miquel Castillejo al pianó, va ser l'encarregada de tancar l'acte amb la interpretació d'unes peces musicals.

Text i foto: Joan Boronat

BARCELONA

El bisbe Guix pronuncia la lliçó inaugural al CEP

BARCELONA.— La contribució de Mn. Jacint Verdaguer a la pastoral de l'Església, a Catalunya va ser el títol de la lliçó inaugural que Mons. Josep M. Guix, bisbe de Vic, va pronunciar el 21 d'octubre en la inauguració del curs 2002-2003 al Centre d'Estudis Pastorals (CEP) de les diòcesis catalanes. L'acte va ser presidit per l'arquebisbe de Tarragona, Mons. Lluís Martínez Sistach, president de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET) i del CEP, acompanyat de Mons. Guix, del bisbe coadjutor d'Urgell i secretari de la CET, Mons. Joan Enric Vives, i del bisbe auxiliar de Barcelona Mons. Joan Carrera, que representava el cardenal Carles. S'adheriren també a l'acte els altres bisbes de les diòcesis catalanes.

El Dr. Guix va agrair als responsables del centre la possibilitat de pronunciar aquesta lliçó en homenatge al gran poeta i sacerdot que va ser del bisbat de Vic, Mn. Jacint Verdaguer, el qual va saber evangelitzar i catequitzar el poble de Catalunya gràcies al seu carisma, la poesia, mogut pel seu zel pastoral que va ser una constant de la seva vida sacerdotal. Mons. Guix va anar detallant, amb exemples de la poesia verdagueriana, la seva devoció al Sagrat Cor de Jesús, a l'Eucaristia —el va qualificar de «foll enamorat i veritable joglar de l'Eucaristia»—, i a Maria, la Mare de Déu. I va subratllar la influència de Verdaguer en la pastoral musical, en dir que els seus versos van ser font inexhaustible d'inspiració per als músics, que les poesi-

es musicals de Verdaguer —més de cinquanta compositors n'han musicat més de 1.200— van entrar a totes les parròquies de Catalunya i que el poeta de Folgueroles va ensenyar a pregar, cantant.

Mn. Francesc Pardo, director del CEP, va agrair als bisbes de la CET el seu suport constant i va dir que aquest any el centre renovaria el plantejament del Curs Bàsic de Pastoral. Tot seguit, el P. Antoni Serramona, secretari del CEP, va llegir la memòria del curs 2001-2002 i va subratllar la fase de consolidació en què es troba el centre en el seu servei de formació de tots els agents de la pastoral, tal com demana el Concili Provincial Tarraconense en catorze de les seves resolucions. Va especi-

ficar el desenvolupament dels diferents cursos realitzats, així com el treball dels diversos departaments (pastoral urbana, pastoral de joventut i d'evangelització, animació bíblica i sociologia de la pastoral), tot subratllant també la participació del CEP en l'Eurocongrés 2000. Pel que fa a les publicacions, es continua editant la revista del CEP, *Quaderns de pastoral*, de la qual es prepara l'índex temàtic dels seus primers dos-cents números. Així mateix, el CEP disposa ja d'una web per difondre les seves publicacions (<http://web.lesrevistes.com/>). Després de la lectura de la memòria, Mons. Martínez Sistach va lliurar els diplomes als alumnes que havien acabat els estudis institucionals del centre. (C.C.)

Pregària en l'inici de curs de catequistes de Tarragona Centre

Gràcies a Déu!

Gràcies per Mn. Joan Àguila, el qual, mitjançant l'evangeli de Mc 3,13-19, ens ajudà a descobrir que nosaltres som un ressò d'aquella elecció dels dotze: «Jesús pujà a la muntanya, va cridar els qui va voler, i ells anaren cap a Jesús.» Nosaltres, amb la vocació de catequistes, ens sentim cridats com cadascun dels dotze. Per això prengué sentit el fet de presentar-nos aquell matí: qui sou? Com diu l'apòstol en la seva presentació —«Pau, servent de Jesucrist, cridat a ser apòstol, escollit per anunciar l'evangeli de Déu» (Rm 1)—, ens sentim transmissors d'allò que hem rebut amb gratitud, i també: «La nostra carta sou vosaltres: la portem escrita en els nostres cors, i tothom la pot conèixer i la pot llegir» (2Co 3,2). Aquesta és la nostra responsabilitat: ser transmissors amb alegria de la salvació i de la vida en Crist.

Gràcies pel Sr. arquebisbe. Ens agrada tenir-lo al costat nostre, animant-nos a fer una tasca que a vegades ens supera. Vostè, amb les seves paraules,

ens recordà la nostra fidelitat a l'Evangeli i a l'Església, i que a través d'ella la força ens ve de la Paraula i es reflecteix en el nostre testimoniatge.

Gràcies pels catequistes. Avui comença la nostra tasca a la catequesi parroquial. Hem rebut una bona empenta, sortim amb el suport de les nostres comunitats, amb la convicció de fer de «l'Església la casa i l'escola de la comunió». Com? Per damunt de tot ens cal dirigir una mirada al cor, sobretot contemplant el misteri de la Trinitat que habita en nosaltres; ens cal una capacitat de veure, primordialment, allò que hi ha de positiu en l'altre per acollir-lo i valorar-lo, com un regal de Déu. Sense aquest camí espiritual en comunió de poca cosa servirien els instruments externs de la missió. La comunió és per a la missió. Ho recorden les paraules de Jesús: «Que tots siguin u, com tu, Pare, estàs en mi i jo en tu. Que també ells estiguin en nosaltres, perquè el món cregui que tu m'has enviat» (Jn 17,21-22).

Ana González, catequista

(Reflexió feta amb motiu de la trobada de catequistes al Seminari de Tarragona, el dia 28 de setembre del 2002)

«El voluntariat cohesiona la societat»

■ Josep Lluís Cleries, vicepresident de l'Incavol, parla del 2n Congrés Català de l'Associacionisme i el Voluntariat

Els dies 15 i 16 de novembre, convocat per la Generalitat de Catalunya, tindrà lloc a Barcelona (Palau de Congressos de Catalunya) el 2n Congrés Català de l'Associacionisme i el Voluntariat. Tal com s'ha destacat des de l'Incavol (Institut Català del Voluntariat), aquest congrés es produeix en un moment especialment impor-

tant per al sector associatiu, en un context de creixement del tercer sector, i amb tot un seguit de reptes que la societat planteja i als quals el món associatiu dona respostes. Josep Lluís Cleries i González és vicepresident de l'Incavol i director general d'Acció Cívica del Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya.

—Aquest congrés s'emmarca en les activitats encetades l'any passat amb motiu de l'Any Internacional del Voluntariat?

—Quan preparàvem la celebració del 2001 a Catalunya precisament dèiem que no volíem que l'Any Internacional del Voluntariat s'esgotés en celebracions festives, volíem que fos l'inici d'un procés de debat per encarar el futur. Aquest congrés suposa el moment més important dins d'aquest procés que s'ha engegat en el període 2001-2003, i que va iniciar-se coincidint amb la celebració de l'Any Internacional del Voluntariat, promoguda per les Nacions Unides.

—El primer congrés es va fer l'any 1995 i es va centrar molt en el voluntariat en tant que persona concreta. Com s'hi entronca aquest segon congrés i en quins aspectes se centrarà?

—Una de les idees força que va sortir del primer congrés va ser la necessària vinculació del voluntariat amb el món associatiu, amb les entitats, com una manera de reforçar-ne el seu caràcter autònom respecte dels poders públics. Així vam anar generant grans línies d'acord amb aspectes fonamentals per al sector basant-nos en un determinat model català de voluntariat i associacionisme. Aquest congrés suposa un pas més. Ens centrarem amb més força en la vinculació del voluntariat amb les organitzacions, i les maneres de funcionar de les entitats, així com en els reptes als quals el món associatiu ha de fer front. Vivim en un entorn canviant i les entitats fan un gran esforç d'adequació per continuar fent que el seu missatge i els valors que comporta arribin al seu destí i hi arrelin.

—En quin sentit l'associacionisme i el voluntariat poden ser motors de canvi i facilitadors de la convivència?

—Des de sempre, les entitats han estat un punt de trobada, d'integració, un espai on compartir projectes a partir de les inquietuds de cadascú, i d'aprenentatge de va-

lors com la solidaritat, el respecte i l'estimació. Durant molt de temps hem agraït la gran aportació que el món associatiu ha fet a la història d'aquest país i mai no hi ha deixat d'aportar un gran espai de convivència. Però ara Catalunya torna a tenir la necessitat que el món associatiu actuï amb fermesa i convicció davant dels fenòmens de tota índole que poden suposar una dificultat per garantir la cohesió social. Fenòmens com el canvi tecnològic, els nous valors socials de sostenibilitat, la immigració, la globalització... suposen reptes importants per a la societat i per a la humanitat i més enllà de les responsabilitats que cadascú hi ha de tenir, començant per l'administració, les entitats i el voluntariat poden aportar-hi unes qualitats lligades a la vivència col·lectiva, l'actitud de servei i acompanyament a les persones, l'humanisme, que difícilment ningú més no podria fer amb tanta raó de ser.

—A Catalunya, el fenomen del voluntariat té una importància cabdal, fins al punt que s'hi poden comptar unes 20.000 associacions i unes 670.000 persones que fan voluntariat. Actualment, parlariem d'estancament?

—Ben al contrari, el voluntariat i les entitats creixen a un ritme constant, i amb una rotació que no és altra cosa que símptoma de vitalitat. Hi ha moltes persones disposades a brindar-se a col·laborar en accions i missions que valguin la pena, que despertin el sentit d'altruisme i generositat. Però davant la proliferació d'entitats, i per la mateixa evolució social, es detecta una tendència, que ja comença a ser significativa, a ser més selectius, de manera que el

ciudadà que opta pel voluntariat vol seleccionar bé quin és el projecte on col·laborar segons la qualitat que incorpora, el marc de prestació, etc. Això obliga les entitats a estructurar més bé els seus projectes i a saber-los oferir com una oportunitat a les persones. El voluntari continua actuant per altruisme però sembla com si cada cop més volgués estar convençut que el seu esforç val la pena.

—Com afecta al voluntariat la desaparició de la prestació social substitutòria i com s'afronta aquesta reducció de dispositius?

—Les entitats han sabut superar bé la situació que es va originar amb la fi de la PSS, d'una banda, perquè era un fet que ja se sabia que tard o d'hora acabaria passant i, de l'al-

tra, perquè van saber actuar amb previsió per tal que no afectés excessivament l'estructura de funcionament de l'organització. Això no treu que alguna entitat hagi quedat en una situació més difícil, però en general les entitats han sabut recuperar l'esperit de voluntariat previ a la PSS. Des de la Generalitat de Catalunya es van preveure un seguit de mesures per tal de donar facilitats a les entitats que havien disposat d'objectors de consciència, com són formació, assessorament, campanyes de captació i plans d'ocupació, i de fet, vam ser l'única administració pública que va preveure un pla d'acció per fer-hi front.

—El dia que no hi hagi voluntariat voldrà dir que la societat funciona molt més bé?

—En absolut, perquè el voluntariat és consubstancial a una societat ben estructurada i a un país de qualitat on els valors humans prevalen per davant de considera-

cions materials. El voluntariat cohesiona la societat, canalitza la participació ciutadana i aporta democràcia, fa possible que les persones desenvolupin projectes d'acord amb inquietuds compartides... Més aviat hauríem de considerar que una societat sense voluntariat seria una societat malalta.

—El món associatiu ha de buscar nous camins i nous suports més enllà de l'administratiu? Quina importància prenen en aquest sentit el món empresarial o l'universitari?

—Un dels reptes és precisament el d'obrir el marc de relacions a tota la societat, cosa que no vol dir desentendre's de ningú sinó entendre's amb molts altres. Les entitats no han de tenir por de trobar objectius compartits amb empreses o universitats i viceversa, perquè aquest espai d'entesa i de col·laboració pot ser altament enriquidor per a totes les parts. En el futur seran moltes les entitats que treballaran en xarxa cercant objectius comuns i sumant diferents actors i això els donarà més capacitat d'incidència social, fins i tot en el cas d'entitats petites.

—La darrera etapa d'aquest procés 2001-2003 vindrà marcada per l'elaboració del Pla Nacional de l'Associacionisme i el Voluntariat. En què consistirà i quins fruits donarà?

—Voldrà recollir aquells aspectes més operatius de tot el que s'ha anat treballant al llarg d'aquest procés i convertir-ho en accions i compromisos, tant de la mateixa Generalitat de Catalunya com dels altres agents que s'hi vulguin sumar, universitats, empreses, etc., i per descomptat, del mateix sector associatiu. Volem que el pla sigui un instrument de consens de cara a traçar les grans línies d'acció que permetin que el món associatiu cada cop prengui més dinamisme i aportï molt més a la societat.

Carme Munté

José Lluís Cleries i González.

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social
Institut Català del Voluntariat

1995-
I CONGRÉS CATALÀ
DEL VOLUNTARIAT

1998
CONGRÉS EUROPEU
DEL VOLUNTARIAT

2001
ANY INTERNACIONAL
DEL VOLUNTARIAT

2002 CONGRÉS CATALÀ
DE L'ASSOCIACIONISME
I EL VOLUNTARIAT

incaVol

On ens podeu trobar

Diputació, 92-94
08015 Barcelona

incavol@correu.gencat.es

93 228 73 05

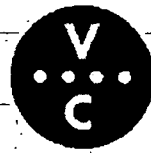
www.voluntariat.org

0124 atenció
ciutadana

BARCELONA, 15 I 16 DE NOVEMBRE
Palau de Congressos de Catalunya

Per a preinscripcions cal omplir el formulari que trobareu a la pàgina web del 2n Congrés, www.voluntariat.org/2ncongres, o la butlleta que us donaran a les Oficines de Benestar Social. Per a més informació, Incavol: tel. 932 287 316

Vida Creixent

El consiliari diu...

Responsabilitat joiosa

Ja hem començat el curs i el nostre treball de grup. Jo us voldria animar perquè tinguéssim en el nostre treball una responsabilitat joiosa.

Som una colla de gent gran que no ens acontentem de fer «la viu-viu» i d'«anar tirant». En el grup hauríem de crear un «clima», que volem que ens envolti. El fet de ser grans no ens ha de portar a dir «no hi ha res a fer», això és una fal·làcia. L'altra qüestió és que a la vida hi trobem dificultats. Jo dic que ens falta clima respirable d'esperança i d'engrescament.

Només hi pot haver «esperança», si hi ha objectius clars i ens esforcem per assolir-los. El grup és un mitjà per animar-nos i estimar-nos. Per fer això cal que preparem les nostres trobades, i hi aportem concretament la nostra vida i les nostres il·lusions.

Aquest clima d'esperança, malgrat les dificultats, ens fa desembocar en obres concretes i ens poden dir: «Per les obres ens coneixeran.»

I obrar d'aquesta manera provoca engrescament, entusiasme i joia. Amb cares alegres, malgrat les dificultats i els problemes reals i possibles. Per tenir aquesta responsabilitat joiosa calen aquestes característiques:

- actitud de fe: sentir-se coautor amb Déu, car l'home és col·laborador de Déu.
- sentit comunitari: fer-ho juntament amb els germans, que són imatge de Déu. Cal compartir.
- sentit realista: saber en quina realitat estem submergits i lluitar contra la nostra manera desordenada de ser.
- sentit d'eficàcia: cal planejar, sabent si puc o no puc realitzar-ho i fer una jerarquia de valors.
- cal la constància: cal la lluita constant. D'aquesta manera, de mica en mica, les nostres obres ressonaran i la resposta joiosa serà una realitat.

Jaume Serrano i Vidal

Consiliari diocesà de Barcelona i interdiocesà de Catalunya, Balears i Andorra

TARRAGONA

La nostra manera de viure la fe

Un nou curs. Noves fites a assolir. Noves il·lusions a fer realitat. El dia 14 de juny passat vam dur a terme la cloenda del curs i ens vam reunir unes 180 persones de Vida Creixent de la diòcesi de Tarragona al Pla de Santa Maria. Presidits per l'arquebisbe Mons. Lluís Martínez Sistach, hi van participar els animadors de tots els grups de cadascun dels pobles assistents i van informar de les activitats que duen a terme en les seves trobades de reflexió i pregària.

Es va fer un recorregut per l'obra de mossèn Cinto Verdager a qui es va dedicar una placa record a la plaça que la vila li té reservada. La companyia de les autoritats locals i la presència de la presidenta de Benestar Social, Carme Borbonés, van donar caliu a la festa que va ser coronada amb unes peces de cant interpretades per la coral del Pla i van posar una diadema d'or i pedreria a la diada.

Aquest curs volem continuar, amb san-

ta tossuderia, visitant els pobles que ja ens han obert les portes i oferirem el nostre suport a aquells altres que ens demanin informació sobre Vida Creixent i quin paper ha de desenvolupar en la vida de l'Església tenint molt present el que ens diu «el repte cristià de la convivència»: «Senyor no sé si ho sabrem explicar... perquè des del primer dia hem anat remant tal com ens vas dir al començament... amb els remes a la mà em preguntava perquè em vas escollir si sóc com un de tants seglars que es veuen...» Alguns membres de Vida Creixent ens vam trobar en el 4t Congrés de la Gent Gran. Allí es va fer palès el nostre sentit de la vida, la nostra manera de viure la fe, d'entendre la família i de participar en la vida política del país.

Des d'ara tenim la vista posada a la Seu d'Urgell on ens trobarem tots per a la cloenda del curs. Fins llavors, «Tirem mar endins».

GIRONA

Inici de Curs dels grups de Vida Creixent

Els responsables de grups i d'altres companys —111 en total— ens vam reunir el dia 1 d'octubre a la Casa d'Espiritualitat a Banyoles per a la preparació i inauguració del nou curs 2002-2003. La jornada s'iniciava amb la pregària eclesial de laudes i després Mn. Pere Domènech, recentment anomenat vicari episcopal de laics, ens va fer una magnífica glossa sobre els temes d'estudi proposats per aquest any, a la qual va seguir un interessant torn de preguntes i respostes. L'Eucaristia, conce-

lebrada i presidida pel bisbe de Girona, Mons. Carles Soler, posava fi al programa del matí. Després del dinar, nova sessió de treball amb propostes i consultes de diferents grups, dirigida pel consiliari i pel coordinador diocesans, Mn. Ramon Oller i Narcís Jacas respectivament. Una trobada breu però intensa, de la qual tothom va sortir encoratjat per tal de tirar endavant els nostres grups i el nostre moviment de Vida Creixent a la diòcesi de Girona.

N. Munarritz

Temps de serenor

Els arbres, a la tardor, ofereixen els seus darrers fruits, sucosos, esponerosos...

No els fa basarda atuir-se als embats de l'imminent hivern. Saben que, d'aquí a uns mesos, ressuscitaran / formant un sol cor amb tota la natura, al repic de les campanes pasquals. I tot començarà de nou...

Nosaltres, podríem prendre exemple dels arbres i les plantes... Però la nostra tardor no tindrà mai sons de complanta, perquè vivim la certesa que tenim un ànima immortal. I això, ens omple el camí d'esperança...

Quan arribi la nostra hora, mostrarem obertes les mans on encara hi hauran quedat unes engrunes de l'amor que hem anat escampant als germans...

Així, en travessar el llindar de l'eternitat, confiïm de trobar-hi l'abraçada de Jesús Ressuscitat!

Joan Solé i Margarit

Saps què sent un missioner quan rep notícies de casa?

APADRINA UN MISSIONER

Amb la teva aportació, ells o elles i encara més persones llegiran CATALUNYA CRISTIANA cada setmana

Marqueu amb una "x" les vostres preferències:

Preu d'una subscripció missionera: **Amèrica i Àfrica: 178,30 €**

Àsia i Oceania: 243,82 €

Missioner ☐ **Missionera** ☐

(Es pot mantenir correspondència)

Nom i cognoms

Adreça

Població

Província

C.P.

FORMA DE PAGAMENT:

Adjunto xec nominatiu ☐

Domiciliació bancària ☐

Títular

Entitat

Oficina

DC

Data

Compte

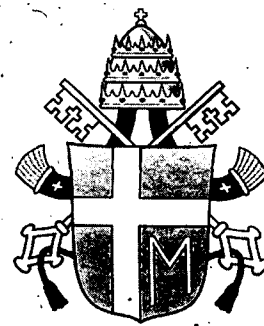
Envieu aquesta butlleta a: **CATALUNYA CRISTIANA**

Comtes de Bell-lloc, 67-69, 08014 Barcelona - Tel. 934 092 810 - Fax 934 092 820

CARTA APOSTÒLICA

ROSARIUM VIRGINIS MARIAE

DEL SUMME PONTÍFEX JOAN PAU II A L'EPISCOPAT, AL CLERGAT I ALS FIDELS SOBRE EL SANT ROSARI

INTRODUCCIÓ

1 El Rosari de la Mare de Déu, difós gradualment durant el segon mil·lenni sota l'ale de l'Esperit Sant, és una pregària apreciada per nombrosos sants i fomentada pel magisteri. En la seva senzillesa i profunditat, continua sent també en aquest tercer mil·lenni tot just començat una pregària de gran significat, destinada a produir fruits de santedat. S'emmarca bé en el camí espiritual d'un cristianisme que, després de dos mil anys, no ha perdut gens la novetat dels orígens, i que se sent empès per l'Esperit de Déu a «tirar mar endins» (*duc in altum!*), per anunciar, més encara, «proclamar» Crist al món com a Senyor i Salvador, «el Camí, la Veritat i la Vida» (Jn 14,6), el «fi de la història humana, el punt en el qual convergeixen els desitjos de la història i de la civilització».¹

El Rosari, en efecte, encara que es distingeix pel seu caràcter maria, és una pregària centrada en la cristologia. En la sobrietat de les seves parts, concentra en el seu si la profunditat de tot el missatge evangèlic, del qual n'és com un compendi.² Hi ressona la pregària de Maria, el seu perenne *Magnificat* per l'obra de l'Encarnació redemptora en el si virginal. Amb ell, el poble cristià *apren de Maria* a contemplar la bellesa del rostre de Crist i a experimentar la profunditat del seu amor. Mitjançant el Rosari, el creient obté moltes gràcies, com rebent-les de les mans de la Mare del Redemptor.

Els Romans Pontífexs i el Rosari

2 A aquesta pregària molts dels meus predecessors li han atribuït una gran importància. En aquest sentit, un mèrit particular correspon a Lleó XIII, que, l'1 de setembre del 1883, va promulgar l'encíclica *Supremi apostolatus officio*,³ una declaració important amb la qual va inaugurar moltes altres intervencions sobre aquesta pregària, i la va indicar com a instrument espiritual eficaç enfront dels mals de la societat. Entre els Papes més recents que, en l'època conciliar, s'han distingit per la promoció del Rosari, vull recordar el beat Joan XXIII⁴ i, sobretot, Pau VI, que en l'exhortació apostòlica *Mariæ cultus*, en consonància amb la inspiració del Concili Vaticà II, va subratllar el caràcter evangèlic del Rosari i la seva orientació cristològica.

Jo mateix, després, no he deixat passar cap ocasió per exhortar a resar sovint el Rosari. Aquesta pregària ha ocupat un lloc important en la meua vida espiritual des que era jove. M'ho ha recordat molt el meu viatge recent a Polònia, especialment la visita al santuari de Kalwaria. El Rosari m'ha acompanyat en els moments d'alegria i en els de tribulació. A ell he confiat moltes preocupacions i en ell sempre he trobat consol. Fa vint-i-quatre anys, el 29 d'octubre del 1978, dues setmanes després de l'elecció a la seu de Pere, com si obrís la meua ànima, em vaig expressar així: «El Rosari és la meua pregària predilecta. Pregària meravellosa! Meravellosa en la seva senzillesa i en la seva profunditat. [...] Podem dir que el Rosari és, d'alguna manera, un comentari-pre-

gària sobre el capítol final de la constitució *Lumen gentium* del Vaticà II, capítol que tracta de la presència admirable de la Mare de Déu en el misteri de Crist i de l'Església. En efecte, amb el rerefons de les avèmaries passen per davant dels ulls de l'ànima els episodis principals de la vida de Jesucrist. El Rosari en el seu conjunt consta de misteris de goig, de dolor i de glòria, i ens posen en comunió vital amb Jesús a través —podríem dir— del cor de la seva Mare. Al mateix temps el nostre cor pot incloure en aquestes denes del Rosari tots els fets que formen un entramat de la vida de l'individu, de la família, de la nació, de l'Església i de la humanitat. Experiències personals o del proïsme, sobretot de les persones més properes o que portem més endins del cor. D'aquesta manera la pregària senzilla del Rosari sintonitza amb el ritme de la vida humana.»⁵

Amb aquestes paraules, estimats germans i germanes, introduïa el meu primer any de Pontificat en el ritme quotidià del Rosari. Avui, a l'inici del vint-i-cinquè any de servei com a Successor de Pere, vull fer el mateix. Si n'he rebut, de gràcies, de la Verge Santíssima a través del Rosari en tots aquests anys: *Magnificat anima mea Dominum!* Vull elevar el meu agraïment al Senyor amb les paraules de la seva Mare Santíssima, sota la protecció de la qual he posat el meu ministeri petri: *Totus tuus!*

Octubre 2002-octubre 2003: Any del Rosari

3 Per això, d'acord amb les consideracions fetes a la carta apostòlica *Novo millennio ineunte*, en la qual, després de l'experiència jubilar, he convidat el poble de Déu «a caminar des de Crist»,⁶ he sentit la necessitat de desenvolupar una reflexió sobre el Rosari, en certa manera com a coronació mariana d'aquesta carta apostòlica, per exhortar a la contemplació del rostre de Crist en companyia i a exemple de la seva Mare Santíssima. Recitar el Rosari, en efecte, és en realitat *contemplar amb Maria el rostre de Crist*. Per donar un realçament més gran a aquesta invitació, amb ocasió del proper cent vintè aniversari de l'esmentada encíclica de Lleó XIII, desitjo que durant l'any es proposi i es valori d'una manera particular aquesta pregària a les diferents comunitats cristianes. Proclamo, per tant, l'any que va des d'aquest octubre fins a l'octubre del 2003 Any del Rosari.

Deixo aquesta indicació pastoral a la iniciativa de cada comunitat eclesial. Amb aquesta no vull pas obstaculitzar, sinó més aviat integrar i consolidar els plans pastorals de les Esglésies particulars. Confio que sigui acollida amb promptitud i generositat. El Rosari, comprès en tot el seu significat, condueix al cor mateix de la vida cristiana i ofereix una oportunitat espiritual i pedagògica ordinària particularment fecunda per a la contemplació personal, la formació del Poble de Déu i la nova evangelització. Em plau reiterar-ho i recordar amb goig també un altre aniversari: els 40 anys del començament del Concili Ecumènic Vaticà II (11 d'octubre del 1962), el «gran do de gràcia» dispensada

per l'esperit de Déu a l'Església del nostre temps.⁷

Objeccions al Rosari

4 L'oportunitat d'aquesta iniciativa es basa en consideracions diferents. La primera es refereix a la urgència d'afrontar una certa crisi d'aquesta pregària que, en el context històric i teològic actual, corre el risc de ser infravalorada injustament i, per tant, poc proposada a les noves generacions. N'hi ha que pensen que la centralitat de la Litúrgia, encertadament subratllada pel Concili Ecumènic Vaticà II, té necessàriament com a conseqüència una disminució de la importància del Rosari. En realitat, com va puntualitzar Pau VI, aquesta pregària no tan sols no s'oposa a la Litúrgia, sinó que *en constitueix un suport*, ja que la introdueix i la recorda, i ajuda a viure-la amb una participació interior plena, i en recull així els fruits en la vida quotidiana.

Potser n'hi ha que també tenen por que pugui resultar poc ecumènica pel seu caràcter marcadament maria. En realitat, es col·loca en l'horitzó del culte a la Mare de Déu més límpid, tal com el Concili ha establert: un culte orientat al centre cristològic de la fe cristiana, de manera que «mentre és honorada la Mare, el Fill sigui degudament conegut, estimat, glorificat».⁸ Comprès adequadament, el Rosari és una ajuda, no un obstacle per a l'ecumenisme.

Via de contemplació

5 Però el motiu més important per tornar a proposar amb determinació la pràctica del Rosari és perquè és un mitjà molt vàlid per afavorir en els fidels l'*exigència de contemplació del misteri cristià*, que he proposat en la carta apostòlica *Novo millennio ineunte* com a veritable i pròpia «pedagogia de la santedat»: «Cal un cristianisme que es distingeixi sobretot en l'art de la pregària.»⁹ Mentre en la cultura contemporània, fins i tot entre tantes contradiccions, aflora una exigència d'espiritualitat nova, impulsada també per l'influx d'altres religions, és més urgent que mai que les nostres comunitats cristianes es converteixin en «escoles de pregària autèntiques».¹⁰

El Rosari forma part de la tradició de la millor i més reconeguda contemplació cristiana. Iniciat a Occident, és una pregària típicament meditativa i es correspon d'alguna manera amb la «pregària del cor», o «pregària de Jesús», sorgida sobre l'*humus* de l'Orient cristià.

Pregària per la pau i per la família

6 Hi ha algunes circumstàncies històriques que ajuden a donar un nou impuls a la propagació del Rosari. Primer de tot, la urgència d'implorar de Déu *el do de la pau*. El Rosari ha estat proposat moltes vegades pels meus predecessors i per mi mateix com a *pregària per la pau*. A l'inici d'un mil·lenni que s'ha obert amb les horroroses escenes de l'atemptat de l'11 de setembre del 2001 i que veu cada dia en molts llocs del món nous

episodis de sang i de violència, promoure el Rosari significa sumir-se en la contemplació del misteri d'Aquell que «és la nostra pau: de dos pobles n'ha fet un de sol, destruint el mur que els separava» (Ef 2,14). No podem, doncs, recitar el Rosari sense sentir-nos implicats en un compromís concret de servir la pau, amb una particular atenció a la terra de Jesús, encara ara tan turmentada i tan estimada pel cor cristià.

Un altre àmbit crucial del nostre temps, que requereix una atenció i una pregària urgent, és *el de la família*, cèl·lula de la societat, amenaçada cada vegada més per forces disgregadores, tant de caràcter ideològic com pràctic, que fan témer pel futur d'aquesta institució fonamental i irrenunciable i, amb ella, pel futur de tota la societat. En el marc d'una pastoral familiar més àmplia, fomentar el Rosari en les famílies cristianes és una ajuda eficaç per contrastar els efectes desoladors d'aquesta crisi actual.

«Aquí tens la teua mare!» (Jn 19,27)

7 Nombrosos signes mostren de quina manera la Verge Santíssima exerceix també avui, precisament a través d'aquesta pregària, aquella sol·licitud materna envers tots els fills de l'Església que el Redemptor, poc abans de morir, li va confiar en la persona del deixeble predilecte: «Dona, aquí tens el teu fill!» (Jn 19,26). Són conegudes les diferents circumstàncies en les quals la Mare de Crist, entre els segles XIX i XX, ha fet d'alguna manera notar la seva presència i la seva veu per exhortar el Poble de Déu a recórrer a aquesta forma de pregària contemplativa. Vull recordar en particular, per la influència incisiva que conserven en la vida dels cristians i pel reconeixement acreditat rebut de l'Església, les aparicions de Lourdes i Fàtima,¹¹ santuaris que són fita de nombrosos pelegrins que cerquen consol i esperança.

Rere les empremtes dels testimonis

8 Seria impossible anomenar tota la multitud de sants que han trobat en el Rosari un camí de santificació autèntic. N'hi haurà prou de recordar sant Lluís Maria Grignon de Montfort, autor d'una obra preciosa sobre el Rosari,¹² i, més proper a nosaltres, el pare Pius de Pietrelcina, al qual recentment he tingut l'alegria de canonitzar. Un carisma especial com a veritable apòstol del Rosari va tenir també el beat Bartomeu Longo. El seu camí de santedat reposa sobre una inspiració sentida en el més profund del seu cor: «Qui propaga el Rosari se salva!»¹³ Basant-s'hi, es va sentir cridat a construir a Pompeia un temple dedicat a la Mare de Déu del Roser adjacent a les restes de l'antiga ciutat, amb prou feines influïda per l'anunci cristià abans de quedar coberta per l'erupció del Vesuvi l'any 79 i rescatada d'entre les cendres segles més tard, com a testimoni de les llums i les ombres de la civilització clàssica.

Amb tota la seva obra i, en particular, a través dels *Quinze dissabtes*, Bartomeu

Longo va desenvolupar el cor cristològic i contemplatiu del Rosari, que va rebre un particular encoratjament i suport de Lleó XIII, el Papa del Rosari.

CAPÍTOL I

CONTEMPLAR CRIST AMB MARIA

Un rostre brillant com el sol

9 «Les transfigurà davant d'ells; la seva cara es tornà resplendent com el sol» (Mt 17,2). L'escena evangèlica de la transfiguració de Crist, en la qual els tres apòstols Pere, Jaume i Joan apareixen com a extasiats per la bellesa del Redemptor, pot ser considerada com a *icona de la contemplació cristiana*. Fixar els ulls en el rostre de Crist, descobrir-ne el misteri en el camí ordinari i dolorós de la seva humanitat, fins a percebre'n el fulgor diví manifestat definitivament en el Ressuscitat glorificat a la dreta del Pare, és la tasca de tots els deixebles de Crist; per tant, és també la nostra. Contemplant aquest rostre ens disposem a acollir el misteri de la vida trinitària, per experimentar novament l'amor del Pare i gaudir de l'alegria de l'Esperit Sant. Així es realitza també en nosaltres la paraula de sant Pau: «I tots nosaltres, sense cap vel a la cara, reflectint com un mirall la glòria del Senyor, som transformats a la seva mateixa imatge, amb una glòria cada vegada més gran, per obra del Senyor, és a dir, de l'Esperit» (2Co 3,18).

Maria, model de contemplació

10 La contemplació de Crist té en Maria el seu *model insuperable*. El rostre del Fill li pertany d'una manera especial. Ha estat en el seu ventre on s'ha format, i pren també d'Ella una semblança humana que evoca una intimitat espiritual certament encara més gran. Ningú no s'ha dedicat amb l'assiduitat de Maria a la contemplació del rostre de Crist. Els ulls del seu cor es concentren d'alguna manera en Ell ja en l'Anunciació, quan el concep per obra de l'Esperit Sant; en els mesos successius comença a sentir-ne la presència i a imaginar-ne els trets. Quan finalment dona a llum a Betlem, els seus ulls es posen també tendrament sobre el rostre del Fill, quan el «va faixar amb bolquers i el posà en una menjadora» (Lc 2,7).

Des d'aleshores la seva mirada, sempre plena d'adoració i sorpresa, no se n'apartarà mai més. Serà a vegades una *mirada interrogadora*, com a l'episodi de la seva pèrdua al temple: «Fill meu, per què t'has portat així amb nosaltres?» (Lc 2,48); serà en tot cas una *mirada penetrant*, capaç de llegir en el més íntim de Jesús, fins a percebre'n els sentiments amagats i pressentir-ne les decisions, com a Canà (cf. Jn 2,5); altres vegades serà una *mirada dolguda*, sobretot sota la creu, on encara serà, d'alguna manera, la mirada de la «partera», ja que Maria no es limitarà a compartir la passió i la mort de l'Unigènit, sinó que acollirà el nou fill en el deixeble predilecte confiat a Ella (cf. Jn 19,26-27); al matí de Pasqua serà una *mirada radiant* per l'alegria de la Resurrecció i, per fi, una *mirada ardorosa* per l'efusió de l'Esperit en el dia de la Pentecosta (cf. Ft 1,14).

Els records de Maria

11 Maria viu mirant Crist i té en compte cadascuna de les seves paraules: «Guardava tot això en el seu cor i ho meditava» (Lc 2,19; cf. 2,51). Els records

de Jesús, impresos a la seva ànima, l'han acompanyat en tot moment i l'han portat a recórrer amb el pensament els diferents episodis de la seva vida al costat del Fill. Han estat aquells records els que han constituït, en certa manera, el «Rosari» que Ella ha recitat constantment en els dies de la seva vida terrenal.

I també ara, entre els cants d'alegria de la Jerusalem celestial, romanen intactes els motius de la seva acció de gràcies i la seva lloança. Ells inspiren la seva sol·licitud materna cap a l'Església que peregrina, en la qual continua desenvolupant la trama del seu «paper» d'evangelitzadora. *Maria proposa contínuament als creients els «misteris» del seu Fill*, amb el desig que siguin contemplats, perquè puguin escampar tota la seva força salvadora. Quan recita el Rosari, la comunitat cristiana està en sintonia amb el record i amb la mirada de Maria.

El Rosari, pregària contemplativa

12 El Rosari, precisament a partir de l'experiència de Maria, és una *pregària marcadament contemplativa*. Sense aquesta dimensió, es desnaturalitzaria, com va subratllar Pau VI: «Sense contemplació, el Rosari és un cos sense ànima i el seu res corre el perill de convertir-se en una repetició de fórmules mecànica i de contradir l'advertència de Jesús: «Quan pregueu, no parleu per parlar com fan els pagans: es pensen que amb la seva xerrameca es faran escoltar» (Mt 6,7). Per la seva naturalesa el res del Rosari exigeix un ritme tranquil i un recés reflexiu, que afavoreixi en qui prega la meditació dels misteris de la vida del Senyor, vistos a través del cor d'Aquella que va estar més a prop del Senyor, i que així se'n desvetllin les riqueses insondables.»¹⁴

Cal aturar-nos en aquest profund pensament de Pau VI per posar en relleu algunes dimensions del Rosari que en defineixen més bé el caràcter de contemplació cristològica.

Recordar Crist amb Maria

13 La contemplació de Maria és sobretot *recordar*. Convé, no obstant això, entendre aquesta paraula en el sentit bíblic de la memòria (*zakar*), que actualitza les obres fetes per Déu en la història de la salvació. La Bíblia és una narració d'esdeveniments salvífics, que tenen el seu culmen en el mateix Crist. Aquests esdeveniments no són tan sols un «ahir»; són també l'*«avui» de la salvació*. Aquesta actualització es fa en particular en la Litúrgia: tot el que Déu ha portat a terme fa segles no concerneix només els testimonis directes dels esdeveniments, sinó que abasta amb la seva gràcia els homes de cada època. Això també val, en certa manera, per a qualsevol consideració pietosa d'aquells esdeveniments: «fer-ne memòria» en actitud de fe i d'amor significa obrir-se a la gràcia que Crist ens ha assolit amb els seus misteris de vida, mort i resurrecció.

Per això, mentre es reafirma amb el Concili Vaticà II que la Litúrgia, com a exercici de l'ofici sacerdotal de Crist i culte públic, és «l'objectiu al qual tendeix l'acció de l'Església i, al mateix temps, la font d'on brolla tota la seva força»,¹⁵ també cal recordar que la vida espiritual «no s'esgota tan sols amb la participació en la sagrada Litúrgia. El cristià, cridat a pregar en comú, ha d'entrar, no obstant això, també dins seu per pregar al Pare, que veu en el més amagat (cf. Mt 6,6); encara més: segons ensenya l'Apòstol, ha de pregar sense cap interrupció (cf. 1Te 5,17)»¹⁶. El Rosari, amb el seu caràc-

ter específic, pertany a aquest variat panorama de la pregària «incessant», i si la Litúrgia, acció de Crist i de l'Església, és *acció salvífica per excel·lència*, el Rosari, pel que fa a meditació sobre Crist amb Maria, és *contemplació saludable*. En efecte, penetrant, de misteri en misteri, en la vida del Redemptor, fa que tot allò que Ell ha fet i la Litúrgia actualitza sigui assimilat profundament i forgi la pròpia existència.

Comprendre Crist des de Maria

14 Crist és el Mestre per excel·lència, el revelador i la revelació. No es tracta només de comprendre les coses que Ell ha ensenyat, sinó de «comprendre'l a Ell». Però en això, quina mestra hi ha més experta que Maria? Si en l'àmbit diví l'Esperit és el Mestre interior que ens porta a la veritat plena de Crist (cf. Jn 14,26; 15,26; 16,13), entre les criatures ningú sinó Ella coneix més bé Crist, cap altra sinó la seva Mare ens pot introduir en un esdeveniment profund del seu misteri.

El primer dels «signes» portat a terme per Jesús —la transformació de l'aigua en vi a les nocces de Canà— ens mostra Maria precisament com a mestra, mentre exhorta els servidors a executar les disposicions de Crist (cf. Jn 2,5). I podem imaginar que ha desenvolupat aquesta funció amb els deixebles després de l'Ascensió de Jesús, quan es va quedar amb ells esperant l'Esperit Sant i els va confortar en la primera missió. Recórrer amb Maria les escenes del Rosari és com anar a l'«escola» de Maria per llegir Crist, per penetrar en els seus secrets, per entendre'n el missatge.

Una escola, la de Maria, molt més eficaç, si pensem que Ella l'exerceix i ens aconsegueix dons abundants de l'Esperit Sant i ens proposa, al mateix temps, l'exemple d'aquell «pelegrinatge de la fe»,¹⁷ en el qual és mestra incomparable. Davant de cada misteri del Fill, Ella ens convida, com en la seva Anunciació, a presentar amb humilitat els interrogants que condueixen a la llum, per concloure sempre amb l'obediència de la fe: «Sóc l'esclava del Senyor, que es compleixin en mi les teves paraules» (Lc 1,38).

Configurar-se a Crist amb Maria

15 L'espiritualitat cristiana té com a característica el deure del deixeble de configurar-se cada cop més plenament amb el seu Mestre (cf. Rm 8,29; Fl 3,10.21). L'efusió de l'Esperit en el Baptisme uneix el creient com la sarment a la vinya, que és Crist (cf. Jn 15,5), el fa membre del seu Cos místic (cf. 1 Co 12,12; Rm 12,5). A aquesta unitat inicial, però, hi ha de correspondre un camí d'adhesió creixent a Ell, que orienti cada cop més el comportament del deixeble segons la «lògica» de Crist: «Tinguéu els mateixos sentiments que tingué Jesucrist» (Fl 2,5). Cal, segons les paraules de l'Apòstol, «revestir-se de Jesucrist» (cf. Rm 13,14; Ga 3,27).

En el recorregut espiritual del Rosari, basat en la contemplació incessant del rostre de Crist —en companyia de Maria—, aquest ideal exigent de configuració amb Ell s'aconsegueix a través d'una assiduitat que podríem anomenar «amistosa». Aquesta ens introdueix de manera natural en la vida de Crist i ens fa com «compartir» els seus sentiments. A propòsit d'això diu el beat Bartomeu Longo: «Com dos amics, que es veuen sovint, solen assemblar-se també en els costums, així nosaltres, conversant familiarment amb Jesús i la Mare de Déu,

en meditar els misteris del Rosari, i formant junts una mateixa vida de comunió, podem esdevenir, en la mesura de la nostra petitesa, semblants a ells, i aprendre d'aquests eminents exemples el viure humil, pobre, amagat, pacient i perfecte.»¹⁸

A més, a través d'aquest procés de configuració amb Crist, en el Rosari ens encomanem en particular a l'acció materna de la Mare de Déu. Ella, que és la mare de Crist i alhora membre de l'Església com a «membre supereminent i completament singular»,¹⁹ és alhora «Mare de l'Església». Com a tal «engendra» contínuament fills per al Cos místic del Fill. Ho fa mitjançant la seva intercessió, implorant per a ells l'efusió inesgotable de l'Esperit. Ella és la *icona perfecta de la maternitat de l'Església*.

El Rosari ens transporta místicament al costat de Maria, dedicada a seguir el creixement humà de Crist a la casa de Natzaret. Això li permet educar-nos i modelar-nos amb la mateixa diligència, fins que Crist «no quedi format» plenament en nosaltres (cf. Ga 4,19). Aquesta acció de Maria, basada totalment en la de Crist i subordinada radicalment a ella, «afavoreix, i de cap manera impedeix, la unió immediata dels creients amb Crist».²⁰ És el principi il·luminador expressat pel Concili Vaticà II, que tan intensament he experimentat en la meua vida, fent-ne la base del meu lema episcopal: *Totus tuus*.²¹ Un lema, com és sabut, inspirat en la doctrina de sant Lluís Maria Grignon de Montfort, que va explicar així el paper de Maria en el procés de configuració de cadascun de nosaltres amb Crist: «Així com tota la nostra perfecció consisteix a ser conformes, units i consagrats a Jesucrist, la més perfecta de les devocions és, sens dubte, la que ens conforma, ens uneix i ens consagra de la manera més perfecta possible a Jesucrist. Ara bé, essent Maria, de totes les criatures, la més conforme a Jesucrist, se'n segueix que, de totes les devocions, la que més consagra i conforma una ànima a Jesucrist és la devoció a Maria, la seva Mare Santíssima, i que com més consagrada estigui una ànima a la Verge Santíssima, molt més ho estarà a Jesucrist.»²² Veritablement, en el Rosari el camí de Crist i el de Maria es troben profundament units. Maria no viu més que en Crist i d'acord amb Crist!

Pregar a Crist amb Maria

16 Crist ens ha convidat a dirigir-nos a Déu amb insistència i confiança per tal de ser escoltats: «Demaneu, i Déu us donarà; cerqueu, i trobareu; truqueu, i Déu us obrirà» (Mt 7,7). El fonament d'aquesta eficàcia de la pregària és la bondat del Pare, però també la mediació de Crist davant d'Ell (cf. 1 Jn 2,1) i l'acció de l'Esperit Sant, que «intercedeix per nosaltres» (Rm 8,26-27) segons els designis de Déu. Efectivament, nosaltres «no sabem com hem de pregar» (Rm 8,26) i a vegades no som escoltats perquè demanem malament (cf. Jm 4,2-3).

Per donar suport a la pregària, que Crist i l'Esperit fan brollar en el nostre cor, intervén Maria amb la seva intercessió materna. «La pregària de l'Església és com sostinguda per la pregària de Maria.»²³ Efectivament, si Jesús, únic Mediador, és el Camí de la nostra pregària, Maria, pura transparència d'Ell, mostra el Camí, i «a partir d'aquesta cooperació singular de Maria en l'acció de l'Esperit Sant, les Esglésies han desenvolupat la pregària a la santa Mare de Déu, centrant-la sobre la persona de Crist manifestada en els seus misteris».²⁴ A les nocces de Canà, l'Evangeli mostra precisament

l'eficàcia de la intercessió de Maria, que es fa portaveu davant de Jesús de les necessitats humanes: «No tenen vi» (Jn 2,3).

El Rosari és alhora meditació i súplica. La pregària insistent a la Mare de Déu descansa en la confiança que la materna intercessió ho pot tot davant del cor del Fill. Ella és «omnipotent per gràcia», com, amb expressió audaç que cal entendre bé, va dir en la seva *Súplica a la Mare de Déu* el beat Bartomeu Longo.²⁵ Basada en l'Evangeli, aquesta és una certesa que s'ha anat consolidant per experiència pròpia en el poble cristià. L'eminent poeta Dante la interpreta estupendament, seguint sant Bernat, quan canta: «Dona, ets tan gran i vals tant, que qui vol una gràcia i no recorre a tu, vol que el seu desig voli sense ales.»²⁶ En el Rosari, mentre supliquem a Maria, temple de l'Esperit Sant (cf. Lc 1,35), Ella intercedeix per nosaltres davant del Pare que l'ha omplert de gràcia i davant del Fill nascut del seu si, pregant amb nosaltres i per nosaltres.

Anunciar Crist amb Maria

17 El Rosari és també un itinerari d'anunci i d'aprofundiment, en què el misteri de Crist és presentat contínuament en els diversos aspectes de l'experiència cristiana. És una presentació orant i contemplativa, que tracta de modelar el cristià segons el cor de Crist. Efectivament, si en el rés del Rosari se'n valoren adequadament tots els elements per a una meditació eficaç, es dona, especialment en la celebració comunitària a les parròquies i santuaris, una *significativa oportunitat catequètica* que els pastors han de saber aprofitar. La Mare de Déu del Roser continua també d'aquesta manera la seva obra d'anunciar Crist. La història del Rosari mostra com aquesta pregària ha estat utilitzada especialment pels dominics, en un moment difícil per a l'Església a causa de la difusió de l'heretgia. Avui som davant de nous reptes. Per què no tornar a agafar entre les mans els grans del Rosari amb la fe dels qui ens han precedit? El Rosari conserva tota la seva força i continua sent un recurs important en el bagatge pastoral de tot bon evangelitzador.

CAPÍTOL II

MISTERIS DE CRIST, MISTERIS DE LA MARE

El Rosari, «compendi de l'Evangeli»

18 A la contemplació del rostre de Crist tan sols s'hi arriba escoltant, en l'Esperit, la veu del Pare, ja que «ningú no coneix el Fill, fora del Pare» (Mt 11,27). A prop de Cesarea de Filip, davant de la confessió de Pere, Jesús puntualitza d'on prové aquesta clara intuïció sobre la seva identitat. «Això no t'ho han revelat els homes, sinó el meu Pare del cel!» (Mt 16,17). Així doncs, cal la revelació de l'Altíssim. Però, per acollir-la, és indispensable posar-se en l'actitud d'escoltar: «Només l'experiència del silenci i de la pregària ofereix l'horitzó adient en què pot madurar i desenvolupar-se el coneixement més autèntic, fidel i coherent, d'aquell misteri.»²⁷

El Rosari és una de les modalitats tradicionals de la pregària cristiana orientada a la contemplació del rostre de Crist. Així ho descrivia el papa Pau VI: «Pregària evangèlica centrada en el misteri de l'Encarnació redemptora, el Rosari és, per tant, pregària d'orientació pro-

fundament cristològica. En efecte, el seu element més característic —la repetició litànica del «Déu vos salve, Maria»— esdevé també una lloança constant a Crist, darrer terme de l'anunci de l'àngel i de la salutació de la Mare del Baptista: «Beneït el fruit de les teves entranyes» (Lc 1,42). Encara més: la repetició de l'Ave Maria constitueix el teixit sobre el qual es desenvolupa la contemplació dels misteris: el Jesús que tot Ave Maria recorda és el mateix que la successió dels misteris ens proposa una vegada i una altra com a Fill de Déu i de la Mare de Déu.»²⁸

Una incorporació oportuna

19 Dels molts misteris de la vida de Crist, el Rosari, tal com s'ha consolidat en la pràctica més comuna corroborada per l'autoritat eclesial, tan sols en considera uns quants. Aquesta selecció prové del context original d'aquesta pregària, que es va organitzar tenint en compte el número 150, que és el mateix dels Salms.

Això no obstant, per ressaltar el caràcter cristològic del Rosari, considero oportuna una incorporació que, si bé es deixa a la lliure consideració dels individus i de la comunitat, els permeti contemplar també els misteris de la vida pública de Crist des del Baptisme fins a la Passió. Efectivament, en aquests misteris contemplem aspectes importants de la persona de Crist com a revelador definitiu de Déu. Ell és qui, declarat Fill predilecte del Pare en el Baptisme al Jordà, anuncia l'arribada del Regne, i en dona testimoni amb les seves obres i en proclama les exigències. Durant la vida pública és quan el misteri de Crist es manifesta de manera especial com a misteri de llum: «Mentre sóc al món, sóc la llum del món» (Jn 9,5).

Perquè es pugui dir que el Rosari és més plenament «compendi de l'Evangeli», cal, per tant, que, després d'haver recordat l'encarnació i la vida oculta de Crist (*misteris de goig*), i abans de considerar els sofriments de la passió (*misteris de dolor*) i el triomf de la resurrecció (*misteris de glòria*), la meditació se centri també en alguns moments particularment significatius de la vida pública (*misteris de llum*). Aquesta incorporació de nous misteris, sense perjudicar cap aspecte essencial de l'estructura tradicional d'aquesta pregària, s'orienta a fer-la viure amb interès renovat en l'espiritualitat cristiana, com a veritable introducció a la profunditat del Cor de Crist, abisme de goig i de llum, de dolor i de glòria.

Misteris de goig

20 El primer cicle, el dels «misteris de goig», es caracteritza efectivament pel goig que produeix l'esdeveniment de l'encarnació. Això és evident des de l'anunciació, quan la salutació de Gabriel a la Mare de Déu de Natzaret s'uneix a la invitació a l'alegria messiànica: «Alegra't, Maria.» A aquest anunci apunta tota la història de la salvació, és més, en certa manera, la història mateixa del món. En efecte, si el disseny del Pare és el de recapitular en Crist totes les coses (cf. Ef 1,10), el do diví amb el qual el Pare s'acosta a Maria per fer-la Mare del seu Fill abasta tot l'univers. Alhora, tota la humanitat està com implicada en el *fiat* amb el qual Ella respon promptament a la voluntat de Déu.

L'alegria es percep en l'escena de la trobada amb Elisabet, on la veu de Maria i la presència de Crist en les seves entranyes fan «saltar de joia» Joan (cf. Lc 1,44). Plena de goig és l'escena de Betlem, on el naixement de l'Infant diví, el

Salvador del món, és cantat pels àngels i anunciat als pastors com «una gran alegria» (Lc 2,10).

Però ja els dos últims misteris, tot i conservar el sabor de l'alegria, *anticipen indicis del drama*. En efecte, la presentació al temple, alhora que expressa la joia de la consagració i extasia el vell Simeó, conté també la profecia que l'Infant serà «signe de contradicció» per a Israel i que una espasa traspasarà l'ànima de la Mare (cf. Lc 2,34-35). Alegre i dramàtic alhora és també l'episodi de Jesús amb 12 anys al temple. Apareix amb la seva saviesa divina mentre escolta i pregunta, i exerceix substancialment el paper de qui «ensenya». La revelació del seu misteri de Fill, dedicat totalment a les coses del Pare, anuncia aquella radicalitat evangèlica que, davant de les exigències absolutes del Regne, qüestiona fins els més profunds lligams d'afecte humà. Josep i Maria, espantats iangoixats, «no compregueren» les seves paraules (Lc 2,50).

D'aquesta manera, meditar els misteris «de goig» vol dir endinsar-se en els motius últims de l'alegria cristiana i en el seu sentit més profund. Vol dir fixar la mirada sobre el que és concret del misteri de l'Encarnació i sobre el preanunci ombrívol del misteri del dolor salvífic. Maria ens ajuda a aprendre el secret de l'alegria cristiana, i ens recorda que el cristianisme és abans que res *evangelion*, «bona notícia», que té el seu centre o, més ben dit, el seu contingut, en la persona de Crist, el Verb fet carn, únic Salvador del món.

Misteris de llum

21 Passant de la infantesa i de la vida de Natzaret a la vida pública de Jesús, la contemplació ens porta als misteris que es poden anomenar de manera especial «misteris de llum». En realitat, tot el misteri de Crist és llum. Ell és «la llum del món» (Jn 8,12). Però aquesta dimensió es manifesta sobretot en els anys de la vida pública, quan anuncia l'evangeli del Regne. Desitjant indicar a la comunitat cristiana cinc moments significatius —misteris «lluminosos»— d'aquesta fase de la vida de Crist, penso que es poden assenyalar: 1. el seu Baptisme al Jordà; 2. la seva autorevelació a les nocces de Canà; 3. el seu anunci del Regne de Déu tot convidant a la conversió; 4. la seva Transfiguració; 5. la institució de l'Eucaristia, expressió sacramental del misteri pasqual.

Cadascun d'aquests misteris revela el Regne ja present en la persona mateixa de Jesús. Misteri de llum és abans de tot el Baptisme al Jordà. En ell, mentre Crist, com a innocent que es fa «pecat» per nosaltres (cf. 2Co 5,21), entra a l'aigua del riu, el cel s'obre i la veu del Pare el proclama Fill predilecte (cf. Mt 3,17 i paral·lels), i l'Esperit baixa sobre Ell per investir-lo de la missió que l'espera. Misteri de llum és el començament dels signes a Canà (cf. Jn 2,1-12), quan Crist, transformant l'aigua en vi, obre el cor dels deixebles a la fe gràcies a la intervenció de Maria, la primera creient. Misteri de llum és la predicació amb la qual Jesús anuncia l'arribada del Regne de Déu i convida a la conversió (cf. Mc 1,15), i perdona els pecats de qui s'acosta a Ell amb fe humil (cf. Mc 2,3-13; Lc 47-48), tot iniciant així el ministeri de misericòrdia que Ell continuarà exercint fins a la fi del món, especialment a través del sagrament de la Reconciliació confiat a l'Església. Misteri de llum per excel·lència és la Transfiguració, que segons la tradició va tenir lloc al mont Tabor. La glòria de la Divinitat resplendeix en el rostre de Crist, mentre

el Pare l'acredita davant dels apòstols extasiats perquè l'«escoltin» (cf. Lc 9,35 i paral·lels) i es disposin a viure amb Ell el moment dolorós de la Passió, per tal d'arribar amb Ell a l'alegria de la Resurrecció i a una vida transfigurada per l'Esperit Sant. Misteri de llum és, finalment, la institució de l'Eucaristia, en la qual Crist es fa aliment amb el seu Cos i la seva Sang sota les espècies del pa i del vi, i dona testimoni del seu amor per la humanitat «fins a l'extrem» (Jn 13,1) i per la salvació de la qual s'oferirà en sacrifici.

Llevat del de Canà, en aquests misteris la presència de Maria queda en el rerefons. Els evangelis amb prou feines insinuen la seva presència eventual en algun moment de la predicació de Jesús (cf. Mc 3,31-35; Jn 2,12) i no diuen res sobre la seva presència al Cenacle en el moment de la institució de l'Eucaristia. Però, d'alguna manera, la còmesa que desenvolupa a Canà acompanya tota la missió de Crist. La revelació, que en el Baptisme al Jordà prové directament del Pare i ha ressonat en el Baptista, apareix també en llavis de Maria a Canà i esdevé la seva gran invitació materna dirigida a l'Església de tots els temps: «Feu tot el que ell us digui» (Jn 2,5). És una exhortació que introdueix molt bé les paraules i signes de Crist durant la seva vida pública, esdevenint com el teló de fons marial de tots els «misteris de llum».

Misteris de dolor

22 Els evangelis donen gran relleu als misteris del dolor de Crist. La pietat cristiana, especialment durant la Quaresma, amb la pràctica del Via Crucis, s'ha aturat sempre sobre cadascun dels moments de la Passió, i ha intuït que ells són el cim de la revelació de l'amor i la font de la nostra salvació. El Rosari tria alguns moments de la Passió, i convida el qui prega a fixar-hi la mirada del seu cor i a reviuir-les. L'itinerari meditatiu s'obre amb Getsemaní, on Crist viu un moment particularment angoixós davant de la voluntat del Pare, contra la qual la feblesa de la carn se sentiria inclinada a rebel·lar-se. Allà, Crist es posa en el lloc de totes les temptacions de la humanitat i davant de tots els pecats dels homes, per dir-li al Pare: «No es faci la meua voluntat, sinó la teua» (Lc 22,42 i paral·lels). Aquest «sí» seu canvia el «no» dels progenitors a l'Edèn. I el que costaria aquesta adhesió a la voluntat del Pare es mostra en els misteris següents, en els quals, amb la flagel·lació, la coronació d'espines, la pujada al Calvari i la mort en creu, es veu sumit en la ignomínia més gran: *Ecce homo!*

En aquest oprobí no tan sols es revela l'amor de Déu, sinó el sentit mateix de l'home. *Ecce homo*: el qui vulgui conèixer l'home, ha de saber descobrir el seu sentit, la seva arrel i el seu compliment en Crist, Déu que s'humilia per amor «fins a la mort, i una mort de creu» (Fl 2,8). Els misteris de dolor porten el creient a reviuir la mort de Jesús posant-se al peu de la creu juntament amb Maria, per penetrar amb ella en la immensitat de l'amor de Déu a l'home i sentir tota la seva força regeneradora.

Misteris de glòria

23 «La contemplació del rostre de Crist no es pot reduir a la seva imatge de crucificat. Ell és el Ressuscitat!»²⁹ El Rosari ha expressat sempre aquesta convicció de fe, convidant el creient a superar la foscor de la Passió per fixar-se en la glòria de Crist en la seva Resurrecció i en la seva Ascensió. Si

contempla el Ressuscitat, el cristià *descobreix novament les raons de la pròpia fe* (cf. 1Co 15,14), i reviu l'alegria no tan sols d'aquells als quals Crist es va manifestar —els apòstols, la Magdalena, els deixebles d'Emaús—, sinó també el *goig de Maria*, que va experimentar de manera intensa la nova vida del Fill glorificat. A aquesta glòria, que amb l'Ascensió posa Crist a la dreta del Pare, seria elevada Ella mateixa amb l'Assumpció, tot anticipant així, per privilegi especialíssim, el destí reservat a tots els justos amb la resurrecció de la carn. Finalment, coronada de glòria —com apareix en l'últim misteri gloriós—, Maria resplendeix com a Reina dels àngels i els sants, anticipació i culmen de la condició escatològica de l'Església.

En el centre d'aquest itinerari de glòria del Fill i de la Mare, el Rosari considera, en el tercer misteri gloriós, Pentecosta, que mostra el rostre de l'Església com una família reunida amb Maria, avivada per l'efusió impetuosa de l'Esperit i disposada per a la missió evangelitzadora. La contemplació d'aquest, com dels altres misteris gloriosos, ha de portar els creients a prendre consciència cada cop més vivament de la seva nova vida en Crist, al si de l'Església; una vida la gran «icona» de la qual és l'escena de Pentecosta. D'aquesta manera, els misteris gloriosos nodreixen en els creients l'*esperança en la meta escatològica*, vers la qual s'encaminen com a membres del Poble de Déu que peregrina en la història. Això els impulsarà necessàriament a oferir un testimoni valent d'aquell «anunci joïós» que dona sentit a tota la seva vida.

Dels «misteris» al «Misteri»: el camí de Maria

24 Els cicles de meditacions proposats en el Sant Rosari no són certament exhaustius, però criden l'atenció sobre el que és essencial, i preparen l'esperit per assaborir un coneixement de Crist, que es nodreix contínuament de la deu pura del text evangèlic. Cada tret de la vida de Crist, tal com ho expliquen els evangelistes, reflecteix aquell Misteri que supera tot coneixement (cf. Ef 3,19). És el Misteri del Verb fet carn, en el qual «resideix corporalment tota la plenitud de la divinitat» (Col 2,9). Per això el Catecisme de l'Església catòlica insisteix tant en els misteris de Crist, tot recordant que «tot en la vida de Jesús és signe del seu Misteri». ³⁰ El *duc in altum* de l'Església en el tercer mil·lenni es basa en la capacitat dels cristians d'assolir «el coneixement del disseny secret de Déu, que és el Crist. En ell hi ha amagats tots els tresors de saviesa i coneixement» (Col 2,2-3). La carta als Efesis desitja ardentment a tots els batejats: «Que, per la fe, faci habitar el Crist en els vostres cors, i així, arrelats i fonamentats en l'amor [...], arribeu a conèixer aquest amor que sobrepasa tot coneixement i, així, entreu del tot a la plenitud de Déu» (3,17-19).

El Rosari promou aquest ideal i ofereix el «secret» per obrir-se més fàcilment a un coneixement profund i compromès de Crist. Podríem anomenar-lo *el camí de Maria*. És el camí de l'exemple de la Mare de Déu de Natzaret, dona de fe, de silenci i d'escolta. És alhora el camí d'una devoció mariana conscient de la inseparable relació que uneix Crist amb la Santa Mare: *els misteris de Crist són també, en certa manera, els misteris de la seva Mare*, fins i tot quan Ella no hi està implicada directament, pel fet mateix que Ella viu d'Ella i per Ella. Fent nostres en l'Ave Maria les paraules de l'àngel Gabriel i de

santa Elisabet, ens sentim impulsats a cercar sempre de nou en Maria, entre els seus braços i en el seu cor, el «fruit beneït de les seves entranyes» (cf. Lc 1,42).

Misteri de Crist, «misteri» de l'home

25 En el testimoni ja esmentat del 1978 sobre el Rosari com la meva pregària predilecta, vaig expressar un concepte al qual vull tornar. Aleshores vaig dir que «el simple rés del Rosari marca el ritme de la vida humana». ³¹

A la llum de les reflexions fetes fins ara sobre els misteris de Crist, no és difícil aprofundir en aquesta *consideració antropològica* del Rosari. Una consideració més radical del que pot semblar a primer cop d'ull. Qui contempla Crist tot recorrent les etapes de la seva vida, també descobreix en Ell la *veritat sobre l'home*. Aquesta és la gran afirmació del Concili Vaticà II, que tantes vegades he fet objecte del meu magisteri, a partir de la carta encíclica *Redemptor hominis*: «Realment, el misteri de l'home només s'aclareix en el misteri del Verb Encarnat». ³² El Rosari ajuda a obrir-nos a aquesta llum. Resseguint el camí de Crist, el qual «recapitula» el camí de l'home, ³³ desvetllat i redimit, el creient se situa davant de la imatge de l'home veritable. Contemplant-ne el naixement aprèn el caràcter sagrat de la vida, mirant la casa de Natzaret s'adona de la veritat originària de la família segons el disseny de Déu, escoltant el Mestre en els misteris de la seva vida pública troba la llum per entrar al Regne de Déu i, seguint-ne les passes vers el Calvari, comprèn el sentit del dolor salvífic. Finalment, contemplant Crist i la seva Mare en la Glòria, veu la meta a què cada cadascun de nosaltres està cridat, si es deixa guarir i transfigurar per l'Esperit Sant. D'aquesta manera, es pot dir que cada misteri del Rosari, ben meditat, il·lumina el misteri de l'home.

Alhora, resulta natural presentar en aquest encontre amb la santa humanitat del Redemptor tants problemes, afanys, fatigues i projectes que marquen la nostra vida. «Deixa en mans del Senyor el teu destí: Ell et mantindrà» (Sl 55,23). Meditar amb el Rosari significa posar els nostres afanys en els cors misericordiosos de Crist i de la seva Mare. Després de llargs anys, amb el record de tantes amargors, que tampoc no han mancat en l'exercici del ministeri petri, vull repetir, gairebé com una invitació cordial adreçada a tot hom perquè en facin una experiència personal: sí, veritablement el Rosari «marca el ritme de la vida humana», per harmonitzar-la amb el ritme de la vida divina, en comunió joiosa amb la Santíssima Trinitat, destí i anhel de la nostra existència.

CAPÍTOL III

«PER A MI LA VIDA ÉS CRIST»

El Rosari, camí d'assimilació del misteri

26 El Rosari proposa la meditació dels misteris de Crist amb un mètode característic, adient per afavorir-ne l'assimilació. Es tracta del *mètode basat en la repetició*. Això val primerament per a l'Ave Maria, que es repeteix deu cops en cada misteri. Si considerem superficialment aquesta repetició, podríem pensar que el Rosari és una pràctica àrida i avorrida. En canvi, podem fer una altra consideració sobre el Rosari, si l'agafem

com a expressió de l'amor que no es cansa d'adreçar-se vers la persona estimada amb manifestacions que, tot i semblants en la seva expressió, sempre són noves respecte del sentiment que les inspira.

En Crist, Déu ha assumit veritablement un «cor de carn». Crist no únicament té un cor diví, ric en misericòrdia i perdó, sinó també un cor humà, capaç de totes les expressions d'afecte. Respecte a això, si ens calgués un testimoni evangèlic, no seria difícil trobar-lo en el diàleg commovedor de Crist amb Pere després de la Resurrecció. «Simó, fill de Joan, m'estimes?» Tres cops se li formulà la pregunta, tres cops Pere respon: «Sí, Senyor, tu saps que t'estimo» (cf. Jn 21,15-17). Més enllà del sentit específic del passatge, tan important per a la missió de Pere, a ningú no se li escapa la bellesa d'aquesta *triple repetició*, en la qual la reiterada pregunta i la resposta s'expressen en termes prou coneguts per l'experiència universal de l'amor humà. Per comprendre el Rosari, cal entrar en la dinàmica psicològica que és pròpia de l'amor.

Una cosa és clara: si la repetició de l'Ave Maria s'adreça directament a Maria, l'acte d'amor, amb Ella i per Ella, s'adreça a Jesús. La repetició afavoreix el desig d'una configuració cada cop més plena amb Crist, veritable «programa» de la vida cristiana. Sant Pau ho ha enunciat amb paraules ardents: «Per a mi, viure és Crist, i morir m'és un guany» (Fl 1,21). I també: «Ja no sóc jo qui visc; és Crist qui viu en mi» (Ga 2,20). El Rosari ens ajuda a créixer en aquesta configuració fins a la meta de la santedat.

Un mètode vàlid...

27 No ens ha d'estranyar que la relació amb Crist se serveixi de l'ajuda d'un mètode. Déu es comunica amb l'home respectant la nostra natura i els seus ritmes vitals. Per això l'espiritualitat cristiana, fins i tot coneixent les formes més sublimes del silenci místic, en què totes les imatges, les paraules i els gestos queden com superats per la intensitat d'una unió inefable de l'home amb Déu, es caracteritza normalment per la implicació de tota la persona, en la seva complexa realitat psicofísica i relacional.

Això apareix de forma evident en la *Litúrgia*. Els sagraments i els sacramentals estan estructurats amb un seguit de ritus relacionats amb les diverses dimensions de la persona. També la pregària no litúrgica expressa la mateixa exigència. Això es confirma pel fet que, a Orient, la pregària més característica de la meditació cristològica, la que està centrada en les paraules «Senyor Jesucrist, Fill de Déu, tingueu pietat de mi, pecador», ³⁴ està lligada tradicionalment amb el ritme de la respiració, que, mentre afavoreix la perseverança en la invocació, dona com una consistència física al desig que Crist esdevingui l'alè, l'ànima i el «tot» de la vida.

...que, això no obstant, es pot millorar

28 En la carta apostòlica *Novo millennio ineunte* he recordat que a Occident avui també hi ha una *exigència renovada de meditació*, que de vegades troba en altres religions modalitats força atractives. ³⁵ Hi ha cristians que, com que coneixen poc la tradició contemplativa cristiana, es deixen atreure per aquesta mena de propostes. Això no obstant, tot i que aquestes tinguin elements positius i a voltes compaginables amb l'experiència cristiana, sovint amaguen un rerefons ide-

ològic inacceptable. En aquestes experiències també abunda una metodologia que, en pretendre assolir una elevada concentració espiritual, empra tècniques de tipus psicofísic, repetitives i simbòliques. El Rosari forma part d'aquest quadre universal de la fenomenologia religiosa, però té característiques pròpies, que responen a les exigències específiques de la vida cristiana.

En efecte, el Rosari és un *mètode per contemplar*. Com a mètode, ha de ser emprat en relació amb el fi i no pot ser un fi en ell mateix. Però tampoc no s'ha d'infravalorar, donat que és fruit d'una experiència secular. L'experiència d'innombrables sants advoca a favor seu, cosa que no impedeix que pugui ser millorat. Justament en això s'orienta la incorporació, en el cicle dels misteris, de la nova sèrie dels *mysteria lucis*, així com els suggeriments sobre el rés del Rosari que proposo en aquesta carta. Amb això, tot respectant l'estructura fermament consolidada d'aquesta pregària, vull ajudar els fidels a comprendre-la en els seus aspectes simbòlics, en sintonia amb les exigències de la vida de cada dia. Si no ho fem així, hi ha el risc que aquesta pregària no únicament no produeixi els efectes espirituals desitjats, sinó que el mateix rosari amb el qual se sol recitar acabi sent considerat com un amulet o un objecte màgic, amb una distorsió radical del seu sentit i de la seva comesa.

L'enunciat del misteri

29 Enunciar el misteri, i potser tenir l'oportunitat de contemplar alhora una imatge que el representi, és com *obrir un escenari* on concentrar l'atenció. Les paraules condueixen la imaginació i l'esperit vers aquell determinat episodi o moment de la vida de Crist. En l'espiritualitat que s'ha desenvolupat en l'Església, tant a través de la veneració d'imatges que enriqueixen moltes devocions amb elements sensibles, com també a través del mètode proposat per sant Ignasi de Loiola en els *Exercicis Espirituals*, s'ha recorregut a l'element visual i imaginatiu (la *compositio loci*) en considerar-lo de gran ajuda per afavorir la concentració de l'esperit en el misteri. A banda d'això, és una metodologia que es correspon amb la mateixa lògica de l'Encarnació: Déu ha volgut assumir, en Jesús, trets humans. Mitjançant la seva realitat corpòria, entrem en contacte amb el seu misteri diví.

L'enunciat dels diversos misteris del Rosari també es correspon amb aquesta exigència de concreció. És cert que no substitueixen l'Evangeli ni tampoc no es refereixen a totes les seves pàgines. El Rosari, per tant, no reemplaça la *lectio divina*, sinó que, ans al contrari, la presuposa i la promou. Però si els misteris considerats en el Rosari, fins i tot amb el complement dels *mysteria lucis*, es limiten a les línies fonamentals de la vida de Crist, a partir d'ells l'atenció es pot fer fàcilment extensible a la resta de l'Evangeli, sobretot quan recitem el Rosari en moments especials de recolliment prolongat.

L'escolta de la Paraula de Déu

30 Per donar fonament bíblic i una profunditat més gran a la meditació, és útil que després d'enunciar el misteri *es proclami el passatge bíblic corresponent*, que pot ser més o menys llarg segons les circumstàncies. En efecte, altres paraules mai no tenen l'eficàcia de la paraula inspirada, que ha de ser escoltada amb la certesa que és Paraula

de Déu, pronunciada per a avui i «per a mi».

Accollida d'aquesta manera, la Paraula entra en la metodologia de la repetició del Rosari sense l'avoriment que produiria la simple reiteració d'una informació ja sabuda. No, no es tracta de recordar, una informació, sinó de *deixar que Déu «parli»*. En alguna ocasió solemne i comunitària, aquesta paraula es pot il·lustrar amb un comentari breu.

El silenci

31 L'escolta i la meditació s'alimenten del silenci. És convenient que, després d'enunciar el misteri i de proclamar la Paraula, esperem uns moments abans d'iniciar l'oració vocal, per tal de fixar l'atenció sobre el misteri meditat. Redescobrir el valor del silenci és un dels secrets per a la pràctica de la contemplació i de la meditació. Un dels límits d'una societat tan condicionada per la tecnologia i pels mitjans de comunicació social és que el silenci cada cop esdevé més difícil. Així com en la Litúrgia es recomana que hi hagi moments de silenci, en el rés del Rosari també és oportú fer una pausa breu després d'escoltar la Paraula de Déu i, d'aquesta manera, concentrar l'esperit en el contingut d'un determinat misteri.

El Parnostre

32 Després d'haver escoltat la Paraula i d'haver centrat l'atenció en el misteri, és natural que l'ànima s'enlaira cap al Pare. Jesús, en cadascun dels seus misteris, ens porta sempre cap al Pare, al qual Ell s'adreça contínuament, perquè descansa al seu «si» (cf. Jn 1,18). Ell ens vol introduir en la intimitat del Pare perquè diguem amb Ell: «Abbà, Pare!» (Rm 8,15; Ga 4,6). En aquesta relació amb el Pare ens fa germans seus i entre nosaltres, tot comunicant-nos l'Esperit, que és alhora seu i del Pare. El Parnostre, posat com a fonament de la meditació cristològica-mariana que es desenvolupa mitjançant la repetició de l'Ave Maria, fa que la meditació del misteri, fins i tot quan es fa en soledat, sigui una experiència eclesial.

Les deu avemaries

33 Aquest és l'element més extens del Rosari, alhora que el converteix en una pregària mariana per excel·lència. Però justament a la llum de l'Ave Maria, ben entesa, és on noten amb claredat que el caràcter marianò no s'oposa al cristològic, sinó que més aviat el subratlla i l'exalta. En efecte, la primera part de l'Ave Maria, agafada de les paraules adreçades a Maria per l'àngel Gabriel i per santa Elisabet, és contemplació adoradora del misteri que es realitza en la Verge de Natzaret. Expressen, per dir-ho d'alguna manera, l'admiració del cel i de la terra i, en un cert sentit, deixen entreveure la complaença de Déu mateix en veure la seva obra mestra —l'Encarnació del Fill al si virginal de Maria—, de manera anàloga a la mirada d'aprovació del Gènesi (cf. Gn 1,31), aquell «pathos amb què Déu, a l'alba de la creació, va contemplar l'obra de les seves mans». Repetir l'Ave Maria en el Rosari ens acostava a la complaença de Déu: és joia, sorpresa, reconeixement del miracle més gran de la història. És l'acompliment de la profecia de Maria: «Des d'ara totes les generacions em diran benaurada» (Lc 1,48).

El centre de l'Ave Maria, gairebé com a encadenament entre la primera i la segona part, és el nom de Jesús. De vega-

des, amb el rés fet amb presses, no en percebem aquest aspecte central ni tampoc la relació amb el misteri de Crist que hi estem contemplant. Però és justament el relleu que es dona al nom de Jesús i al seu misteri allò que caracteritza una recitació conscient i fructuosa del Rosari. Ja Pau VI va recordar en l'exhortació apostòlica *Mariialis cultus* el costum, practicat en certes regions, de realçar el nom de Crist tot afegint-hi una clàusula evocadora del misteri que estem meditant.³⁷ És un costum lloable, especialment en la pregària pública. Expressa amb intensitat la fe cristològica, aplicada als diversos moments de la vida del Redemptor. És professió de fe i, alhora, ajuda a mantenir atenta la meditació, de manera que permet viure la funció assimiladora, innata en la repetició de l'Ave Maria, respecte del misteri de Crist. Repetir el nom de Jesús —l'únic nom del qual podem esperar la salvació (cf. Ac 4,12)— juntament amb el de la seva Mare Santíssima, i com deixant que Ella mateixa ens ho suggereixi, és una forma d'assimilació, que aspira a fer-nos endinsar cada cop més pregona-ment en la vida de Crist.

De la relació especial amb Crist, que fa de Maria la Mare de Déu, la *Theotòkos*, en deriva, a més, la força de la súplica amb què ens adreçem a Ella en la segona part de la pregària, tot confiant a la seva intercessió materna la nostra vida i l'hora de la nostra mort.

El Glòria

34 La doxologia trinitària és la meta de la contemplació cristiana. En efecte, Crist és el camí que ens condueix al Pare en l'Esperit. Si recorrem aquest camí fins al final, ens trobarem contínuament davant del misteri de les tres Persones divines que cal lloar, adorar i agrair. És important que el Glòria, *cim de la contemplació*, sigui ben ressaltat en el Rosari. En el rés públic podria ser cantat, per tal de donar un èmfasi més gran a aquesta perspectiva estructural i característica de tota pregària cristiana.

En la mesura que la meditació del misteri hagi estat atenta, profunda, enfortida —d'Ave en Ave— per l'amor a Crist i a Maria, la glorificació trinitària en cada dena, en lloc de reduir-se a una conclusió ràpida, adquireix el seu just to contemplatiu, com per aixecar l'esperit a l'altura del Paradís i fer revivre, d'alguna manera, l'experiència del Tabor, anticipació de la contemplació futura: «És bo que estiguem aquí dalt!» (Lc 9,33).

La jaculatòria final

35 Habitualment, en el rés del Rosari, després de la doxologia trinitària continua una jaculatòria, que varia segons els costums. Sense restar valor a aquestes invocacions, sembla oportú assenyalar que la contemplació dels misteris en pot expressar més bé tota la fecunditat si procurem que cada misteri conclogui amb una pregària adreçada a assolir els fruits específics de la meditació del misteri. D'aquesta manera, el Rosari pot expressar amb més eficàcia la seva relació amb la vida cristiana. Ho suggereix una bella pregària litúrgica que ens convida a demanar que, amb la meditació dels misteris del Rosari, arribem a «imitar allò que contenen i a aconseguir allò que prometen».³⁸

Com ja es fa, aquesta pregària final es pot expressar en diverses formes legítimes. El Rosari també adquireix així una fisonomia més adient a les diverses tradicions espirituals i a les diferents comunitats cristianes. En aquesta perspectiva, és

desitjable que es difonguin, amb l'adequat discerniment pastoral, les propostes més significatives, experimentades potser en centres i santuaris marians que cultiven particularment la pràctica del Rosari, de manera que el Poble de Déu pugui accedir a tota aquesta riquesa espiritual autèntica i trobi, així, una ajuda per a la pròpia contemplació.

El rosari

36 L'eina tradicional per resar-lo és el rosari. En la pràctica més superficial, sovint acaba esdevenint un mer instrument per comptar la successió de les avemaries. Però també serveix per expressar un simbolisme, que pot donar una densitat ulterior a la contemplació.

Amb aquest propòsit, el primer que cal tenir present és que el rosari està centrat en el Crucifix, que obre i tanca el procés mateix de l'oració. En Crist se centra la vida i l'oració dels creients. Tot parteix d'Ell, tot tendeix cap a Ell, tot, a través d'Ell, en l'Esperit Sant, arriba al Pare.

Com a mitjà per comptar, que marca l'avanç de l'oració, el rosari evoca el camí incessant de la contemplació i de la perfecció cristiana. El beat Bartomeu Longo el considerava també com una «cadena» que ens uneix a Déu. Cadena, sí, però cadena dolça; així es manifesta la relació amb Déu, que és Pare. Cadena «filial», que ens posa en sintonia amb Maria, l'«esclava del Senyor» (Lc 1,38) i, en definitiva, amb el mateix Crist, que, tot i ser Déu, es va fer «esclau» per amor nostre (Fl 2,7).

També és bonic ampliar el significat simbòlic del rosari a la nostra relació recíproca i recordar així el lligam de comunió i de fraternitat que ens uneix a tots en Crist.

Inici i conclusió

37 En la pràctica comuna, hi ha diverses maneres de començar el Rosari, segons els diversos contextos eclesials. En certes regions se sol iniciar amb la invocació del salm 69: «Salva'm, Déu meu; l'aigua m'arriba al coll», com per alimentar en el qui prega la consciència humil de la seva indigència; en d'altres indrets, es comença recitant el Credo, com fent de la professió de fe el fonament del camí contemplatiu que s'emprèn. Aquestes i altres formes similars, en la mesura que disposen l'esperit per a la contemplació, són usos igualment legítims. La pregària s'acaba resant per les intencions del Papa, per elevar la mirada de qui resa cap al vast horitzó de les necessitats eclesials. Justament per tal de fomentar aquesta projecció eclesial del Rosari, l'Església l'ha volgut enriquir amb santes indulgències per al qui el recita amb les degudes disposicions.

En efecte, si es fa així, el Rosari és realment un itinerari espiritual en què Maria es fa mare, mestra, guia, i sosté el fidel amb la seva poderosa intercessió. Com ens podem sorprendre, doncs, si al final d'aquesta pregària en la qual s'ha experimentat íntimament la maternitat de Maria, l'esperit sent necessitat de dedicar una lloança a la Santíssima Verge, bé amb la pregària esplèndida de la Salve Regina, bé amb les lletanies lauretanes? És com coronar un camí interior, que ha portat el fidel al contacte viu amb el misteri de Crist i de la seva Mare Santíssima.

La distribució en el temps

38 El Rosari es pot recitar sencer cada dia, i hi ha qui així ho fa de

manera laudable. D'aquesta manera, el Rosari amara de pregària els dies de molts contemplatius, o serveix de companyia a malalts i ancians que disposen de molt de temps. Però és obvi —i això val, amb més raó encara, si s'hi afegeix el nou cicle dels *mysteria lucis*— que molts no en podran recitar més que una part, segons un determinat ordre setmanal. Aquesta distribució setmanal dona als dies de la setmana un cert «color» espiritual, de manera anàloga al que fa la Litúrgia amb les diverses fases de l'any litúrgic.

Segons la praxi habitual, els dilluns i els dijous estan dedicats als «misteris de goig», els dimarts i els divendres als «dolorosos», i els dimecres, els dissabtes i els diumenges als «gloriosos». On introduir els «misteris de llum»? Si considerem que els misteris gloriosos es proposen seguits el dissabte i el diumenge, i que el dissabte és tradicionalment un dia de marcat caràcter marianò, sembla aconsellable traslladar al dissabte la segona meditació setmanal dels misteris de goig, en els quals la presència de Maria és més destacada. Queda així lliure el dijous per a la meditació dels misteris de llum.

No obstant això, aquesta indicació no vol limitar una llibertat convenient en la meditació personal i comunitària, segons les exigències espirituals i pastorals i, sobretot, les coincidències litúrgiques que poden suggerir adaptacions oportunes. Allò important de debò és que el Rosari sigui comprès i s'experimenti cada vegada més com un itinerari contemplatiu. A través seu, de manera complementària respecte del que es fa en la Litúrgia, la setmana del cristià, centrada en el diumenge, dia de la Resurrecció, esdevé un camí a través dels misteris de la vida de Crist, i Ell es consolida en la vida dels seus deixebles com a Senyor del temps i de la història.

CONCLUSIÓ

«Rosari beneït de Maria, cadena dolça que ens uneix amb Déu»

39 El que s'ha dit fins aquí expressa àmpliament la riquesa d'aquesta pregària tradicional, que té la senzillesa d'una oració popular, però també la profunditat teològica d'una oració adient per a qui sent l'exigència d'una contemplació més intensa.

L'Església sempre ha vist en aquesta pregària una eficàcia particular i ha confiat les causes més difícils a la seva recitació comunitària i a la seva pràctica constant. En moments en què la cristianitat mateixa es trobava sota amenaça, es va atribuir a la força d'aquesta pregària l'alliberament del perill i la Mare de Déu del Roser va ser considerada com a propiciadora de la salvació.

Avui desitjo confiar a l'eficàcia d'aquesta pregària —ho he assenyalat al començament— la causa de la pau al món i la de la família.

La pau

40 Les dificultats que presenta el panorama mundial en aquest inici del nou mil·lenni ens fan pensar que només la intervenció de l'Altíssim, capaç d'orientar els cors dels qui viuen situacions conflictives i dels qui dirigeixen els destins de les nacions, pot fer esperar un futur menys fosc.

El Rosari és una pregària orientada per la seva naturalesa vers la pau, pel fet mateix que contempla Crist, Príncep de la pau i «la nostra pau» (Ef 2,14). Qui interioritza el misteri de Crist —i el Ro-

sari tendeix justament a això — aprèn el secret de la pau i en fa un projecte de vida. A més, atès el seu tarannà meditatiu, amb la successió serena de l'Ave Maria, el Rosari exerceix sobre el qui prega una acció pacificadora que el disposa a rebre i a experimentar en la profunditat del seu ésser, i a difondre al voltant seu, pau veritable, que és un do especial del Ressuscitat (cf. Jn 14,27; 20,21).

És, a més, pregària per la pau per la caritat que promou. Si el recitem bé, com a veritable pregària meditativa, el Rosari, alhora que afavoreix l'encontre amb Crist en els seus misteris, mostra també el rostre de Crist en els germans, especialment en els que més pateixen. Com podríem considerar, en els misteris de goig, el misteri de l'Infant nat a Betlem sense sentir el desig d'acollir, de defensar i de promoure la vida, tot fent-nos càrrec del patiment dels infants d'arreu del món? Com podríem seguir els passos del Crist revelador, en els misteris de llum, sense proposar-nos el testimoni de les seves benaurances en la vida de cada dia? I com contemplar Crist carregat amb la creu i crucificat, sense sentir la necessitat de fer-nos els seus «cireneus» en cada germanà afligit pel dolor o oprimat per la desesperança? Com podríem, al cap i a la fi, contemplar la glòria de Crist ressuscitat i Maria coronada com a Reina, sense sentir el desig de fer aquest món més bonic, més just, més proper al projecte de Déu?

En definitiva, mentre ens fa contemplar Crist, el Rosari també ens fa constructors de la pau al món. Pel seu tarannà de petició insistent i comunitària, en sintonia amb la invitació de Crist a «pregar sempre sense defallir» (Lc 18,1), ens permet esperar que avui també puguem vèncer una «batalla» tan difícil com és la de la pau. D'aquesta manera, el Rosari, en lloc de ser una fugida dels problemes del món, ens impulsa a examinar-los de manera responsable i generosa, i ens concedeix la força d'afrontar-los amb la certesa de l'ajut de Déu i amb el propòsit ferm de donar testimoni en cada circumstància de la caritat, «que tot ho lliga i perfecciona» (Col 3,14).

La família: els pares...

41 A més de pregària per la pau, el Rosari també és, des de sempre, una pregària de la família i per la família.

Abans, aquesta oració era apreciada particularment per les famílies cristianes i, certament, n'afavoria la comunió. Convé no descuidar aquesta preciosa herència. Cal tornar a resar en família i a pregar per les famílies, emprant encara aquesta forma de pregària.

Si en la carta apostòlica *Novo millennio ineunte* he encoratjat a la celebració de la *Litúrgia de les Hores* per part dels laics en la vida ordinària de les comunitats parroquials i dels diversos grups cristians,³⁹ vull fer-ho de la mateixa manera amb el Rosari. Es tracta de dos camins no alternatius, sinó complementaris, de la contemplació cristiana. Demano, per tant, a tots els que es dediquen a la pastoral de les famílies que recomanin amb convicció el rés del Rosari.

La família que resa unida, continua unida. El Sant Rosari, per antiga tradició, és una oració que es presta particularment per aplegar la família. Contemplant Jesús, cadascun dels seus membres també recupera la capacitat de tornar-se a mirar als ulls, per comunicar, solidaritzar-se, perdonar-se recíprocament i començar de nou amb un pacte d'amor renovat per l'Esperit de Déu.

Molts problemes de les famílies contemporànies, especialment en les societats econòmicament més desenvolupades, deriven d'una dificultat creixent per comunicar-se. No aconsegueixen estar plegats i de vegades els pocs moments de reunió queden absorbits per les imatges d'un televisor. Tornar a resar el Rosari en família significa introduir en la vida de cada dia unes imatges ben diferents, les del misteri que salva: la imatge del Redemptor, la imatge de la seva Mare Santíssima. La família que resa unida, el Rosari reproduceix una mica el clima de la casa de Natzeret: Jesús és al centre, compartim amb Ell alegries i dolors, posem a les seves mans les necessitats i els projectes, n'obtenim l'esperança i la força per al camí.

...i els fills

42 És bonic i fructuós confiar també a aquesta pregària el procés de creixement dels fills. És que potser el Rosari no és l'itinerari de la vida de Crist, des de la seva concepció a la mort, fins a la Resurrecció i la Glòria? Per als pares avui resulta cada cop més difícil seguir els fills en les

diverses etapes de la seva vida. En la societat de la tecnologia avançada, dels mitjans de comunicació social i de la globalització, tot s'ha accelerat, i cada dia és més gran la distància cultural entre les generacions. Els missatges de tota mena i les experiències més imprevisibles fan efecte ben aviat en la vida dels joves i adolescents, i de vegades és angoixant per als pares afrontar els perills que corren els seus fills. Sovint topen amb desil·lusions fortes, en constatar els fracassos dels fills davant de la seducció de la droga, els atractius d'un hedonisme desenfrenat, les temptacions de la violència o les formes tan diferents del sense sentit i la desesperança.

Resar amb el Rosari *pels fills*, i millor encara, *amb els fills*, i educar-los des de la seva tendra edat per a aquest moment quotidià d'«interval d'oració» de la família, no és certament la solució de tots els problemes, però és una ajuda espiritual que no hem de minimitzar. Podem objectar que el Rosari sembla una pregària poc adient per als gustos dels joves d'avui. Però potser aquesta objecció es basa en una forma poc acurada de resar-lo. D'altra banda, sempre que en salvem l'estructura fonamental, res no impedeix que, per a ells, el rés del Rosari —tant en família com en els grups— s'enriqueixi amb oportunes aportacions simbòliques i pràctiques que n'afavoreixin la comprensió i valoració. Per què no ho provem? Una pastoral juvenil no derrotista, apassionada i creativa —les jornades mundials de la Joventut n'han donat bona prova!— és capaç de fer, amb l'ajuda de Déu, passes veritablement significatives. Si el Rosari el presentem bé, estic segur que els mateixos joves seran capaços un cop més, de sorprendre els adults, tot fent pròpia aquesta oració i recitant-la amb l'entusiasme típic de la seva edat.

El Rosari, un tresor a recuperar

43 Estimats germans i germanes: una pregària tan fàcil i, alhora, tan rica mereix de debò de ser recuperada per la comunitat cristiana. Fem-ho sobretot enguany tot assumint aquesta proposta com una consolidació de la línia traçada en la carta apostòlica *Novo millennio ineunte*, en la qual s'han inspirat els plans pastorals de moltes Esglésies particulars en

programar els objectius per al futur vinent.

M'adreço en particular a vosaltres, estimats germans en l'Episcopat, preveres i diaques, i a vosaltres, agents pastorals en els diversos ministeris, perquè, després de tenir l'experiència personal de la bellesa del Rosari, us en convertiu en els promotors diligents.

També confio en vosaltres, teòlegs, perquè, després de fer una reflexió alhora rigorosa i sàvia, basada en la Paraula de Déu i sensible a la vivència del poble cristià, ajudeu a descobrir els fonaments bíblics, les riqueses espirituals i la validesa pastoral d'aquesta oració tradicional.

Compto amb vosaltres, consagrats i consagrades, cridats de manera particular a contemplar el rostre de Crist tot seguint l'exemple de Maria.

Penso en tots vosaltres, germans i germanes de tota condició, en vosaltres, famílies cristianes, en vosaltres, malalts i ancians, en vosaltres, joves: *agafeu amb confiança entre les mans el rosari*, i descobriu-lo de bell nou a la llum de l'Es-criptura, en harmonia amb la Litúrgia i en el context de la vida de cada dia.

Que aquesta crida meva no sigui en va! A l'inici del vint-i-cinquè any de Pontificat, poso aquesta carta apostòlica en les mans de la Mare de Déu, *tot prostrant-me espiritualment davant de la seva imatge al seu esplèndid santuari edificat pel beat Bartomeu Longo*, apòstol del Rosari. Faig meves de bon grat les paraules commovedores amb què ell acaba la cèlebre *Súplica a la Reina del Sant Rosari*: «Oh, Rosari beneït de Maria, cadena dolça que ens uneixes amb Déu, lligam d'amor que ens uneixes amb els Àngels, torre de salvació contra els assalts de l'infern, port segur en el naufragi comú, mai no et deixarem. Tu seràs consol nostre en l'hora de l'agonia. Per a tu el darrer petó de la vida que s'apaga. I el darrer xiuxiueig dels nostres llavis serà el teu nom suau, oh, Reina del Rosari de Pompeia, oh, Mare estimada nostra, oh, Refugi dels pecadors, oh, Sobirana consoladora dels tristos: Que siguis beneïda arreu, avui i sempre, al cel i a la terra.»

Joannes Paulus II

Vaticà, 16 octubre de l'any 2002, inici del vint-i-cinquè del meu Pontificat

NOTES

¹ Const. past. sobre l'Església en el món actual *Gaudium et spes*, 45.

² Pau VI, exhort. ap. *Marialis cultus*, (2 de febrer del 1974) 42, AAS 66 (1974), 153.

³ Cf. *Acta Leonis XIII*, 3 (1884), 280-289.

⁴ En particular, és digna d'esment la seva carta ap. sobre el Rosari *Il religioso convegno* del 29 de setembre del 1961: AAS 53 (1961), 641-647.

⁵ *Angelus: L'Osservatore Romano* ed. setmanal en llengua espanyola, 5 de novembre del 1978, 1.

⁶ AAS 93 (2002), 285.

⁷ En els anys de preparació del Concili, Joan XXIII va convidar la comunitat cristiana a resar el Rosari per l'èxit d'aquest esdeveniment eclesial; cf. *Carta al Cardenal Vicari* del 28 de setembre del 1960: AAS 52 (1960), 814-817.

⁸ Const. dogm. sobre l'Església *Lumen gentium*, 66.

⁹ N. 32: AAS 93 (2002), 288.

¹⁰ *Ibid.*, 33: l. c., 289.

¹¹ És sabut i cal recordar-ho que les revelacions privades no són de la mateixa natu-

ra que la revelació pública, normativa per a tota l'Església. És tasca del Magisteri discernir i reconèixer l'autenticitat i el valor de les revelacions privades per a la pietat dels fidels.

¹² *El secret admirable del santíssim Rosari per convertir-se i salvar-se*, dins *Obras de san. Luis María G. de Montfort*, Madrid 1954, 313-391.

¹³ Beat Bartomeu Longo, *Storia del santuario di Pompei*, Pompeia 1990, p. 59.

¹⁴ Exhort. ap. *Marialis cultus* (2 de febrer del 1974), 47: AAS 66 (1974), 156.

¹⁵ Const. sobre Sagrada Litúrgia *Sacrosanctum Concilium*, 10.

¹⁶ *Ibid.*, 12.

¹⁷ Conc. Ecum. Vat. II, const. dogm. sobre l'Església *Lumen gentium*, 58.

¹⁸ *I Quindici Sabati del Santissimo Rosario*, 27 ed., Pompeia 1916, p. 27.

¹⁹ Conc. Ecum. Vat. II, const. dogm. sobre l'Església *Lumen gentium*, 53.

²⁰ *Ibid.*, 60.

²¹ Cf. Primer radiomissatge *Urbi et orbi* (17 d'octubre del 1978): AAS 70 (1978), 927.

²² *Tractat de la verdadera devoció a la Santíssima Verge*, 120, dins *Obras de san. Luis María G. de Montfort*, Madrid 1954, p. 505s.

²³ Catecisme de l'Església catòlica, 2679.

²⁴ *Ibid.*, 2675.

²⁵ *La Súplica a la Reina del Sant Rosari*, que es recita solemnement dues vegades l'any, al maig i l'octubre, va ser composta pel beat Bartomeu Longo el 1883, com a adhesió a la invitació del papa Lleó XIII als catòlics en la seva primera encíclica sobre el Rosari a un compromís espiritual orientat a afrontar els mals de la societat.

²⁶ *Divina Comèdia*, par. XXXIII, 13-15.

²⁷ Carta ap. *Novo millennio ineunte* (6 de gener del 2001), 20: AAS 93 (2001), 279.

²⁸ Exhort. ap. *Marialis cultus* (2 de febrer del 1974), 46: AAS 66 (1974), 155.

²⁹ Carta ap. *Novo millennio ineunte* (6 de gener del 2001), 28: AAS 93 (2001), 284.

³⁰ N. 515.

³¹ *Angelus* del 29 d'octubre del 1978: *L'Osservatore Romano*, ed. setmanal en llengua espanyola, 5 de novembre del 1978, 1.

³² Const. past. sobre l'Església en el món actual *Gaudium et spes*, 22.

³³ S. Ireneu de Lió, *Adversus haereses*, III, 18,1: PG 7, 932.

³⁴ Catecisme de l'Església catòlica, 2616.

³⁵ Cf. n. 33: AAS 93 (2001), 289.

³⁶ *Carta als artistes* (4 d'abril del 1999), 1: AAS 91 (1999), 1155.

³⁷ Cf. n. 46: AAS 66 (1974), 155. Aquest costum ha estat lloat recentment per la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments, *Directori sobre la pietat popular i la litúrgia. Principis i orientacions* (17 de desembre del 2001), n. 201.

³⁸ «...concede, quaesumus, ut haec mysteria sacratissimo beatae Mariae Virginis rosario recolentes, et imitemur quod continent, et quod promittunt assequamur»: *Missale Romanum* (1960) in festo B. M. Virginis a Rosario.

³⁹ Cf. n. 34: AAS 93 (2001), 290.

cultura

Ciutadella inaugura l'Any Borja Moll

■ Homenatge a aquest filòleg per la seva tasca en favor de la llengua catalana

MENORCA.— La conferència acadèmica inicial de les celebracions del centenari del naixement del filòleg Francesc de Borja Moll Casasnovas va palesar el treball tenaç d'aquest ciutadellenc universal que, juntament amb Pompeu Fabra, va reeixir, segons deia Josep Pla, en dos projectes culturals força ambiciosos: la modernització i el diccionari complet de la llengua catalana.

L'Any Borja Moll es va inaugurar el 2 d'octubre a Ciutadella de Menorca, a l'antiga església del Socors, annexa al Seminari diocesà. Aquest esdeveniment cultural i de reflexió lingüística en reconeixement al filòleg Francesc de Borja Moll (1903-1991) és una iniciativa de diferents administracions com el Govern Balear, els tres consells insulars de les Illes, els ajuntaments de Palma i Ciutadella, i la Universitat de les Illes Balears (UIB).

La presidenta del Consell de Menorca, Joana Barceló; el conseller autonòmic d'Educació i Cultura, Damià Pons; l'alcalde de Ciutadella, Pau Lluch, i el rector de la UIB, Llorenç Huguet, van encapçalat el grup d'autoritats a l'acte d'inauguració. Hi van assistir també el bisbe de Menorca, Mons. Joan Piris; el senador José Seguí; el director general de Política Lingüística del Govern Balear, Joan Melià; els consellers Josep Portella, Simón Gornés i Guillem Camps, la pràctica totalitat de regidors ciutadellencs, una llarga representació d'associacions culturals de Ciutadella i de la resta de l'illa, així com els fills de Borja Moll: Cisca, Joan i Xesc.

Lingüista, editor i gran filòleg de la llengua catalana, Borja Moll va fer els seus primers estudis al Seminari de Menorca, a Ciutadella, ciutat que l'havia vist néixer el 1903. En el seu llibre *Els meus primers trenta anys* deixa constància de la importància professional i personal dels anys d'estudi viscuts al Seminari diocesà, en el caliu mateix de la cultura arrelada al cristianisme. El 1921, de la mà de Mn. Antoni Maria Alcover, s'instal·la a Palma per començar una ingent tasca d'estudi de la filologia catalana, la més excel·lida expressió de la qual és la magna obra del *Diccionari català-valencià-balear*, de deu toms (1926-1968). Com a editor, es va iniciar el 1934 amb la fundació de la biblioteca Les Illes d'Or, i més tard amb la

col·lecció Raixa, que durant molts anys van esdevenir aixoplucs per als autors en llengua catalana de les Balears i font de difusió de la cultura catalana a les Illes. Va ser Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, Fill Il·lustre de Maó i Ciutadella, doctor *honoris causa* per Basilea, Barcelona i Palma de Mallorca, Creu de Sant Jordi i Medalla d'Or de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

La lluita per la identitat

La modernització i el diccionari complet de la llengua catalana són els dos projectes culturals més ambiciosos en un segle convuls ideològicament, que pertanyen annexos a la seva figura. Així va opinar la catedràtica Josefina Salord Ripoll en la conferència inaugural de l'Any Borja Moll. Salord va defensar el paper decisiu en l'univers filològic, editorial i cívic de Borja Moll en la Menorca del segle XX, perquè «la cultura de l'illa no es pot explicar sense la seva actuació i, encara més, sense la força i l'empar del seu referent». La catedràtica va destacar els dos mons inicials de Moll: la família, de la qual va heretar moltes qualitats artístiques, i el Seminari diocesà, en els seus anys d'estudi com a seminarista extern, «la seva obertura al món» a través de la formació llatinita, els diversos contactes establerts i la coneixença de Mn. Antoni Maria Alcover.

El trasllat de residència a Palma no trenca els lligams amb Menorca. Moll va «incorporar l'illa en el seu radi d'acció filològica i editora», i va criticar que, fins aleshores, la llengua catalana «no ha alcançat entre nosaltres un sol grau de popularitat» com va dir en un dels seus articles del 1922. La crítica va promoure que a Maó, el 1923, es creés l'Associació Menorquina de Nostra Parla i, d'aquesta manera, «l'assumpció de la catalanitat menorquina avançarà paral·-

Foto: Diari de Menorca

Acte inaugural de l'Any Borja Moll.

lelament i confluirà en les diferents actuacions menorquines i en les quals Moll empenirà des de Mallorca en un context col·lectiu que la dictadura de Primo de Rivera mirava de frenar, però que tanmateix, subsistirà i esclatarà amb força durant la II República», va afirmar Josefina Salord.

«La recerca, la redacció i edició del *Diccionari*, la pròpia obra i la capacitat de guanyar-se el respecte del món filològic estranger, català i castellà cap a la consolidació d'un programa ambiciós» encaren Moll en la decisió el 1933 de reprendre la publicació del *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana (1901-1926)* i de crear la col·lecció Les Illes d'Or, que el fan mereixedor de diversos premis. La presència de Menorca en aquest ampli panorama és empenya per Moll, reflexada en l'àmplia nòmina de col·laboradors menorquins (com Mn. Rafel Bosch, Hernández Sanz, Lafuente Vanrell i Ruiz Manent) per a la col·lecció Les Illes d'Or.

La represa de l'obra del *Diccionari* el 1943, i la seva publicació el 1949, s'emmarquen dins la superació de la clandestinitat del franquisme «cap a una cultura pública més resistencial als anys cinquanta i més activista als seixanta i setanta», va dir Josefina Salord. I va afegir: «La seva activitat investigadora, editora, docent i

acadèmica va esdevenir més que mai menorquina, prompta a respondre a totes les crides, culturalment cíviques, que des de l'illa el sol·licitaven.» També va explicar que «Moll era la persona que podia exercir públicament l'autoritat del seu prestigi acadèmic des d'una ferma vocació cívica... i amb la voluntat clara de denunciar, amb la vista col·locada en el present i no tant en el passat les mancances de la catalanitat cultural menorquina i les limitacions d'una espanyolitat que no sigui plural i respectuosa», en el marc de la dictadura franquista.

Des de l'impuls a l'Obra Cultural Balear fins a l'exigència d'una normalitat lingüística en els darrers anys de la dictadura, a tots els reconeixements culturals i acadèmics dels seus últims anys, Moll va continuar «introduint criteris de saviesa» entre els joves universitaris menorquins per al «plec recobriment dels països de llengua i de cultura catalanes».

La Coral de la Capella Davídica de la catedral de Menorca va recordar amb un breu recital «els moments musicals» que van amarrar la vida de Francesc de Borja Moll, una faceta no prou coneguda. En el concert es va estrenar una composició de Miquel Capllonch i s'hi va interpretar *Són teus ullets*, cançó popular menorquina.

Guillem Ferrer Monjo

Un patró per a Internet

GIRONA.— La pàgina L'Àngel de la Web acaba de posar en marxa una enquesta perquè els internautes puguin votar el patró d'Internet. Aquesta és l'única iniciativa al nostre país al respecte, atès que una altra pàgina que també ho ha iniciat és italiana. Els navegants poden escollir entre sant Isidor de Sevilla, Sant Pere Regalat, santa Tecla, l'arcàngel sant Gabriel, santa Rita i sant Andreu. S'hi dona a conèixer les raons perquè s'han triat aquests sants, una breu biografia d'ells i enllaços

amb algunes de les seves respectives pàgines.

L'enquesta romandrà fins a finals del mes de març del 2003. Els resultats seran presentats al Vaticà, que treballa des de fa temps per designar el patró d'Internet. L'adreça per participar-hi és la següent: <http://www.terra.es/personal/angerod/patrones.htm> L'Àngel de la Web és una revista cristiana, produïda pel saltenc Àngel Rodríguez Vilagran, que difon la religiositat popular des del 1999. (C.C.)

CASA GAY

SERVEI DE LLOGUER
Des del 1860

C/ Puigcerdà, 100-102
08019 Barcelona

Tel. 933 080 104 - Fax 933 087 193

Lloguer de: cadires, taules, tarimes, passarel·les, tanques metàl·liques, parament de taula, estovalles, peanyes per a protocol, penja-robes...

Muntatge de: festes, concerts, reunions, exàmens, congressos, conferències, desfilades de modes, banquets i tota classe d'actes a petita o gran escala.

CASA GAY Vendes Hostaleria: c/ Roger de Llúria, 12-14 - 08010 Barcelona - Tel. 933 181 495
Servei de lloguer: c/ Puigcerdà, 100-102 - 08019 Barcelona - Tel. 933 080 104

Inauguració de la nova seu de l'Escola Universitària d'Infermeria i Fisioteràpia Blanquerna

BARCELONA.— El 15 d'octubre el cardenal Ricard M. Carles, arquebisbe de Barcelona, va beneir el nou edifici que acull l'Escola Universitària d'Infermeria i Fisioteràpia Blanquerna, de la Universitat Ramon Llull (URL). L'acte es va celebrar amb la presència de Ricard Fornesà, president del Patronat de la URL; la Dra. Esther Giménez-Salinas, rectora de la URL; el Dr. Salvador Pié, president de la Fundació Blanquerna; el Dr. Antoni Nello, vicepresident de la Fundació Blanquerna, i el director de l'Escola, Màrius Duran.

En el torn de parlaments tant Ricard Fornesà com la Dra. Esther Giménez-Salinas van parlar de la importància de la salut de les persones en el món actual i van destacar la tasca dels professionals de la salut, «una feina imprescindible que no sempre és visible però que en realitat és la que fa funcionar el vaixell», va dir Fornesà.

El Dr. Pié, per la seva banda, va recordar els inicis de la institució: «L'any 1987 l'aleshores arquebisbe de Barcelona, el cardenal Narcís Jubany, va empenyer Blanquerna i la va dotar materialment i jurídicament perquè anés més enllà del que feia des que va ser creada com a Escola Normal de

Inauguració oficial de l'Escola Universitària d'Infermeria i Fisioteràpia Blanquerna (URL).

l'Església el 1948, i així participés amb altres institucions docents cristianes en el procés federal de creació de la Universitat Ramon Llull que el 1991 va ser aprovada per unanimitat pel Parlament de Catalunya.» El Dr. Pié va explicar també que aquest nou edifici del carrer Padilla, «a l'entorn del pol sanitari barceloní que representa la veïna Aliança, així com els hospitals de Sant Pau i de la Creu Roja, vol ajudar a potenciar i donar imatge estable i conjunta a l'Infermeria i Fisioteràpia Blanquerna tot esperant que l'aprovació de la titulació oficial

de segon cicle pugui dinamitzar-lo més per la proposta en ciències de la salut sociosanitàries que pugui oferir».

La nova seu de l'Escola s'ha construït a la cruïlla dels carrers Sant Antoni Maria Claret i Padilla, i ha permès reagrupar les dues diplomatures que fins ara ocupaven edificis diferents, al carrer Santaló i al carrer Valldonzella, i acollir els 1.047 estudiants de 1r cicle i els 798 de postgraus i formació continuada que actualment té l'Escola.

Els arquitectes Ricard Pié i Juan Pablo

Saucedo han dissenyat un edifici modern, totalment cablejat, climatitzat, i amb una superfície de 5.050 m² distribuïts en dos soterranis, planta baixa, altell i sis plantes. L'Escola disposa d'una biblioteca —ubicada al soterrani, però amb llum natural que entra a través d'unes claraboies— amb 8.700 llibres, 220 revistes especialitzades d'arreu del món i set punts d'ordinador amb accés a totes les bases de dades. A l'aula d'informàtica els estudiants disposen de 65 ordinadors. A la nova seu també s'hi ha construït un modern laboratori de recerca especialitzat en temes de biomecànica i de cardiorespiració. El laboratori realitza en aquests moments diferents projectes de recerca per a empreses, com per exemple la Volvo.

La nova Escola s'ha construït en una zona especialment significativa en l'àmbit sanitari. La proximitat de centres com l'hospital de Sant Pau o l'Aliança ha de permetre crear sinergies que afavoreixin l'aprenentatge de la professió. Pel que fa al disseny de l'edifici, els arquitectes han pensat especialment en un espai que harmonitzi amb l'estil modernista de l'edifici de l'Aliança. (C.C.)

Any Gaudí

On va viure Gaudí

27 Societat

La societat catalana i en general occidental es va transformar durant la vida de Gaudí. L'ordre de l'ancien régime i l'estabilitat de la vida rural van donar pas a una societat capitalista, democràtica i urbana. El jove Gaudí va fer el servei militar durant la tercera guerra carlina (1872-1876), si bé no va combatre al front.

Barcelona creix amb la burgesia i el proletariat, format pels centenars de milers d'obers que s'acumulen als seus suburbis i on arrelen les idees de la Internacional, molt més la línia anarquista de Bakunin que la comunista de Marx. El terrorisme era freqüent i va tenir un esclat generalitzat a la Setmana Tràgica (juliol del 1909).

Gaudí va estudiar a fons els problemes de l'obrerisme i va ser contrari a la lluita de classes i a la revolució violenta. De jove, és l'arquitecte de la Cooperativa Obrera Mataronense, la primera fàbrica de la península Ibèrica propietat dels seus obrers. Utòpica, vol solucionar el conflicte entre capital i treball fusionant-los; i tirar endavant l'empresa a base d'amor fraternal entre els obrers-capitalistes.

De gran, fa la Colònia Güell, que s'exhibeix com un exemple aplicat de la doctrina social de l'Església, inaugurada pel papa Lleó XIII amb l'encíclica *Rerum novarum* (1891). L'Església catòlica accepta les realitats noves, però denuncia les injustícies del capitalisme i el socialisme, proclama entre patrons i obrers deures morals basats en la justícia, la caritat i el sentit comú, i es constitueix en defensora dels drets humans dels més debils.

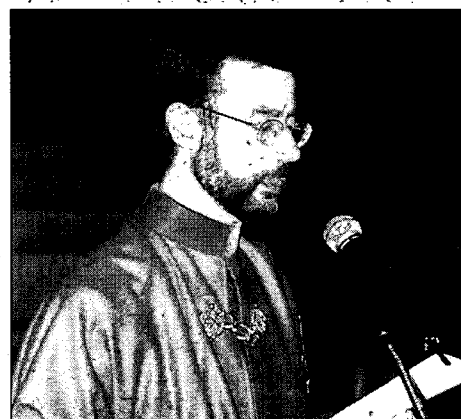
Josep M. Tarragona
(www.e-cristians.net/gaudi)

LA PREGUNTA DE LA SETMANA

Quin cardenal va ser l'encarregat de beneir la primera pedra del temple de la Sagrada Família, el 8 de desembre del 1924?

- Envieu les respostes a Catalunya Cristiana. Concurs Antoni Gaudí. C/ Comtes de Bell-lloc, 67, 4t - 08014 Barcelona; o per correu electrònic (redaccio@catcrist.com), indicant Concurs Gaudí.
- Cal que indiqueu el vostre nom i cognoms, adreça i telèfon.

Dos catalans, alts dignataris de l'Orde Constantinià

Francesc Xavier Montesa.

Mn. Jordi Farré.

BARCELONA.— Don Carles de Borbó-Dues Sicílies i de Borbó-Parma, infant d'Espanya, duc de Calàbria i gran mestre del Sacre i Militar Orde Constantinià de Sant Jordi, ha creat, mitjançant un decret, la delegació d'aquest orde al Principat de Catalunya i n'ha nomenat delegat i membre de la Reial Diputació, que és l'òrgan suprem de govern d'aquesta sagrada milícia, Francesc Xavier Montesa i Manzano.

Francesc Xavier Montesa (Barcelona, 1964) és director financer d'una important empresa constructora, president de la Societat d'Estudis Pere el Cerimoniós, cavaller Gran Creu de Mèrit del Sacre i Militar Orde Constantinià de Sant Jordi, cavaller de l'Orde Equestre del Sant Sepulcre de Jerusalem en el seu Capítol Noble d'Aragó, Catalunya i Balears, cavaller del Reial Illustre i Primitiu Capítol Noble de la Mercè i cavaller oficial de l'Orde del Mèrit de Savoia.

Al mateix temps l'infant Don Carles, gran mestre de l'Orde Constantinià, ha nomenat Jordi Farré i Muro gran prior coadjutor de l'Orde Constantinià per al

Principat de Catalunya. Mn. Farré auxiliarà en el govern espiritual de l'orde, en aquesta demarcació, al gran prior general, Mons. Bruno Bernard Heim, arquebisbe titular de Xanthus i nunci apostòlic.

Mn. Jordi Farré i Muro (Lleida, 1942) és prevere de l'arxidiòcesi de Barcelona, comanador de l'Orde Equestre del Sant Sepulcre de Jerusalem, gran prior coadjutor del seu Capítol Noble d'Aragó, Catalunya i Balears, canonge d'honor de la Reial i Insigne Col·legiata del Sant Sepulcre de Calataiud, capellà del Sacre i Militar Orde Constantinià de Sant Jordi, capellà del Reial Estament Militar del Principat de Girona i membre de la Societat d'Estudis Pere el Cerimoniós.

L'Orde Constantinià de Sant Jordi, que és l'orde dinàstic més antic d'Europa i un dels més preuats del món, s'ha acollit secularment sota la benigna protecció de la Santa Seu Apostòlica i té, segons els seus estatuts, com a finalitat, la glorificació de la Santa Creu, la propagació de la fe, l'ajuda i empar hospitalari als malalts i als més pobres i la defensa de la Santa Església Romana. (C.C.)

Un itinerari singular de Gaudí

■ L'exposició «Gaudí, l'home i la seva obra» pot visitar-se al Museu Diocesà de Barcelona fins al 31 d'octubre

L'exposició *Gaudí, l'home i la seva obra*, organitzada pel Museu Diocesà de Barcelona, és, dins de l'Any Gaudí, una oferta cultural a través de la qual es pretén que el visitant descobreixi l'aspecte humà i cristià del gran arquitecte. Les fites d'aquesta mostra s'emmarquen en

vuit capítols: Gaudí home. Vida espiritual i social; Gaudí, els seus orígens; Gaudí creador. Originalitat i retorn a l'origen; Gaudí, les seves primeres obres; Gaudí o l'eclosió creativa; Gaudí i l'impuls espiritual en les seves obres; Gaudí universal i Gaudí i el futur.

Es mostren 153 obres exposades, de les quals algunes han estat trobades recentment. Obren l'exposició dues llànties de l'altar que es van salvar de l'incendi de la cripta de la Sagrada Família durant la guerra civil de 1936-1939. Una d'elles —la de la Puríssima— era l'obra en què Gaudí treballava el dia que va ser envestit per un tramvia. Els organitzadors voldrien que totes dues llànties fossin com el símbol de la llum que vol il·luminar el trajecte a tota l'exposició.

La imatge primera que apareix en els cartells de l'exposició i en la mateixa portada del catàleg correspon a un esbós per a la decoració del cambril de la Mare de Déu de Montserrat, obra de l'artista Josep Obiols. Tot seguit figuren diverses pintures de Ricard M. Estivill i Josep Duran que ambienten els paisatges de la infància de Gaudí.

Trobem diversos retrats de Gaudí en diferents èpoques i una peça d'escàs valor material però molt sentimental: el bastó de l'arquitecte. En l'apartat dedicat al pensament de Gaudí hi ha peces com el calze del Dr. Torras i Bages, que va ser bisbe de Vic, al qual podríem anomenar el «seu pare» espiritual. El manuscrit de *L'Espanya nàixent* il·lustra la relació i admiració del constructor respecte del gran poeta Verdaguer.

L'exposició aporta també un conjunt d'obres bibliogràfiques (constitucions, exercicis espirituals, partitures de música) indicatives de l'espiritualitat en què Gaudí s'imbuïa en el seguiment i en la fidelitat vers els capellans de sant Felip Neri de Barcelona. Dos d'ells en seran els confessors habituals.

Del gran poeta Maragall s'ofereix la contemplació del visitant de l'exposició el manuscrit original de *L'Església cremada* i les correccions sobre el mateix text fetes pels cèlebres Mn. Calcar i E. Prat de la Riba. Aquest article mostra l'esglai que va provocar —tant en Gaudí com en Maragall— els esdeveniments monstruosos de

la Setmana Tràgica del 1909, amb el vist-i-plau de les autoritats.

De la primera època de Gaudí, l'exposició presenta l'altar de l'oratori privat de Josep Maria Bocabella, llibreter i propulsor de la Sagrada Família. De la casa Batlló es mostren alguns objectes (creu i canelobres) de l'oratori privat d'aquesta casa.

D'Astorga —on Gaudí va construir el palau episcopal— ens arriben documents originals interessants. Així mateix, són de gran interès, i fins ara desconegudes, algunes peces realitzades per Gaudí a Mallorca, que es custodien al col·legi de Jesuïtes de Montsió d'aquella illa.

Objectes procedents de la Colònia Güell

La mostra té un capítol molt singular, constituït pels testimonis artesans i detalls gaudinians de la Colònia Güell. Aquest capítol comença amb la contemplació d'una gran obra del pintor Vincenzo Carduchi, tela de grans dimensions que va ser un obsequi personal del comte Güell per a l'església de la Colònia.

Altres objectes procedents de la parròquia de la Colònia Güell són: un dels escassos seients originals —sense reclinatori, ja que Gaudí deia que Déu preferia el sacrifici de qui prega agenollat a terra—; tots els gravats que Gaudí va fer de l'exterior i interior del que havia de ser l'església de la Colònia; una valuosa col·lecció de les fotos que feia l'escultor i fotògraf Vicenç Vilarrubias —germà del rector, Gaspar Vilarrubias, home de confiança de Güell i més tard canonge important de la catedral de Barcelona—, que mostren el procés de construcció de la cripta; una selecció de les factures i contes originals de les tasques portades a terme en la cripta de la Colònia, elaborades per la mateixa mà de Gaudí; la bandera del sometent armat de la Colònia brodat per Isabel López Bru, comtessa de Güell; un faristol de la família Güell i una

altra taula; un joc de canelobres de Gaudí i un altre de Jujol; el conjunt del viàtic; el frontispici de l'enreixat del baptisteri, etc.

Moltes d'aquestes peces exposades són troballes desconegudes, ja que es trobaven tapiades o penjades en els túnels de ventilació de la cripta recentment restaurada. Des de l'any 1936 en què van ser amagades s'han mantingut protegides d'aquesta

manera tan peculiar i segura. L'exposició també es fa ressò d'un esdeveniment que va tenir lloc el 1905 a uns operaris de la Colònia Güell que van patir greus cremades durant la feina. Gràcies als avenços mèdics de la Colònia instaurats per Eusebi Güell, es va poder portar a terme una intervenció quirúrgica inusual (per a aquells temps) consistent en un trasplantament de pell. En van ser donants, a més dels companys de feina, el fill del comte Güell i el rector Gaspar Vilarrubias. Aquest va rebre com a premi ser canonge de Barcelona, i es va arribar a dir que la seva pell li va servir per donar-li la pell canònica que en altres temps dignificava els hàbits canònics als canonges.

Secció dedicada a «la catedral dels pobres»

En l'ampli apartat dedicat a la Sagrada Família consten diversos mobles litúrgics dissenyats per Gaudí que, si bé és cert que van ser cremats el 1936, van ser reconstruïts una mica més tard pels mateixos artesans que els havien fet juntament amb l'arquitecte. Una valuosa pintura de Francesc Gimeno il·lustra l'edificació de

«la catedral dels pobres». El Museu Diocesà gaudeix d'una peça que va sobreviure al saqueig de la guerra civil: un rosetó original de la cripta, esplèndid vitrall dissenyat per Gaudí. Una selecció de les maquetes originals que feia el mestre, trobades sepulcres i que han estat restaurades, ens mostren l'acurat procés tècnic que portava a terme dia rere dia sense deixar res a la improvisació.

Comentari a part mereix la selecció de documents i imatges procedents de la subserie «Gaudí i Martí Matlleu», custodiada al l'Arxiu Diocesà de Barcelona. Joan Martí Matlleu és un testimoni de primera mà de tota l'activitat de Gaudí a la Sagrada Família i durant els seus darrers anys. Va ser secretari de la Junta Constructora del Temple. Home de plena confiança de Gaudí, el qual li encarregava assumptes de gran transcendència com el de donar a conèixer l'obra del mestre a tot arreu i aconseguir fons per continuar la construcció.

Entre altres escrits, trobem la corres-

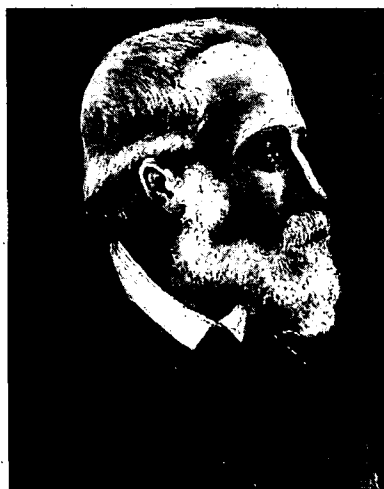
pondència que va mantenir Joan Martí per encarregar Gaudí amb els franciscans de Xile per edificar allà una capella. En un altre lligall hi ha el copiadore de cartes del viatge de Martí a Madrid per motius d'un cicle de conferències sobre la Sagrada Família, amb la carta de presentació de Gaudí al marquès de Comillas. Nombrosos diaris i revistes il·lustren el procés de construcció de la Sagrada Família; els co-

mentaris de l'època i la repercussió de la mort de Gaudí. Emociona tenir a les mans els llibres de condol del funeral del geni i totes les mostres de dolor expressades pels principals personatges i molts col·lectius, en forma de signatura original, carta, telegrama i telefonema.

Aquest és, doncs, l'itinerari singular que el Museu Diocesà vol oferir a tots aquells que visitin l'exposició o adquireixin el catàleg, dossier o instruments pedagògics en cd-rom o participin en els cursos-tallers universitaris (Fundació Les Heures de la Universitat de Barcelona). És una oferta cultural sincera i il·lusionada en l'Any Internacional Gaudí.

Josep M. Martí Bonet

Director del Museu Diocesà de Barcelona

Retrat al carbonet d'Antoni Gaudí, per R. Solé.

Ajuda'ns a salvar una vida!

- Centres d'acolliment de mares amb problemes.
- Ensenyament de planificació familiar natural.
- Grups de joves PRO-VIDA que promouen una cultura de la vida.

TELÈFONS DE LA VIDA
932 047 111 i 932 805 683

ASSOCIACIÓ PRO RESPECTE A LA VIDA HUMANA
BONAPLATA, 42, 1º, TEL. 204 71 11 08034 BARCELONA

COL·LABORA FENT-TE'N SOCI

☐ SÍ A LA VIDA, DESITJO REBRE EL BUTLLETÍ INFORMATIU PRO-VIDA

NOM

Adreça

Població

Província

ASSOCIACIÓ PRO RESPECTE A LA VIDA HUMANA- BONAPLATA, 42, 1R, TEL. 204 71 11 08034 BARCELONA

Casa Graupera Neules des de 1895 a Mataró
Les autèntiques Neules Graupera són d'Enric Graupera
Tres segles d'experiència ens avalen.

c/ Sant Simó, 5 cant. Fossar Xic (Mataró) Tel: 937 550 222 - Fax 937 550 326
a/e: info@casagraupera.com web: www.casagraupera.com
Horari: de dilluns a dissabte de 10 h a 14 h i de 17 h a 20.30 h (desembre tots els dies).

Les millors neules de tot Catalunya les de Casa Graupera. És clar!!!
Tasti les primeres neules en «pot de vidre» de disseny.
Així com els assortits en capsa, record de Mataró. Torrons i polvorons com els d'abans, xocolates de disseny de fabricació pròpia i amb ingredients naturals.
Aquest Nadal demani Neules de «Qualitat Alimentària»

Servei a Domicili

El llibre de la setmana

El Nobel hongarès

Encara que hi ha edicions de les seves obres traduïdes al castellà, Kertész és un autor poc conegut. L'editora El Acantilado va ser la que ens va introduir la seva primera novel·la, *Sin destino*, que va passar desapercebuda quan es va editar en hongarès, i va aconseguir quotes meritòries d'èxit en la seva primera edició alemanya.

Els continguts de la seva obra pertanyen a un gènere que ja és clàssic des que van aparèixer els primers textos que ens van parlar dels gulags. Primer van ser els russos, amb Víktor Kravchenko i la seva obra *Yo escogí la libertad*. Va ser la revelació del que ja se sabia, o almenys se sospitava, però no s'havia atrevit a denunciar mai cap escriptor de l'URSS i, certament, en els ambients d'un *rogisme* fàcil de l'Espanya dels cinquanta, va sortir un pamflet muntat per l'anticomunisme visceral dels que manaven. Però després van aparèixer Pasternak i Solzenicyn, i es va veure que la cosa anava de debò...

I es van començar a multiplicar els textos on es donaven testimonis sobre el que suposava entrar a les fosques i tremendes goles d'un camp d'extermini, fos del color que fos. En són testimonis les pàgines senzilles i repetides del *Diari d'Anna Frank*, i

de tants altres que ens van donar una vegada més testimoni que allò que el belga Van der Meer va anomenar *les enfants de l'absurde* era veritat, la generació de gent que havia de sorgir en la història del nostre món occidental, amb el segell de l'«absurd» imprès fins al més íntim dels seus gens.

Doncs bé, aquí tenim Imre Kertész per recordar-ho una altra vegada, més com un relat per fer reflexionar que no pas com un testimoni directe, a l'estil dels textos repetits de Jorge Semprún quan ens parla de les seves experiències personals als camps nazis, amb un tint polític i testimonial. Tots recordem els seus títols, des de l'*Autobiografía de Federico Sánchez* fins al més recent *Viviré con su nombre, morirá con el mío*.

Kertész ha escrit una novel·la ombrívola, que fa estremir des de les primeres pàgines, tot i que s'hi percep l'alè de la

Imre KERTÉSZ,
Sin destino.

Narrativa del Acantilado, Barcelona, 264 pàg.

llibertat de què va gaudir finalment, després de tant sofriment en carn jove.

I també és interessant el testimoni, si es vol indirecte, de les seves experiències als ambients opressius del totalitarisme que li va tocar viure. Una coacció constant a Auschwitz i Buchenwald, amb l'amenaça sempre present dels forns crematoris. I després, la que el va tenallar, en el règim comunista, que inicialment el va acollir, i més tard el va proscriure fins a l'obsessió.

Ell era un home de lletres, i d'elles en va viure íntegrament. I el seu tarannà d'autor seriós, s'inscriu en la línia del també hongarès Sándor Marai, a qui últimament hem conegut a través de les seves tres últimes novel·les.

Un comentari ressumeix amb encert que «Imre Kertész és un reflex fidel de l'expressiu vigor filosòfic amb el qual s'enfronta a la vida». Perquè «les seves novel·les són una reflexió profunda de tota una

Imre Kertész.

vida —sobre la llibertat i l'angoixa de sobreviure— atorga una veu pròpia i profundament expressiva a la gravetat de la vida».

Potser ens pot oprimir tornar una altra vegada a aquest ambient obscur dels submons que és capaç d'haver creat l'absurd humà, quan oblida els principis bàsics d'una convivència basada en la llibertat i la fe en l'Absolut que ens dóna la veritable vida. Però cal intentar-ho per fugir de tanta frivolitat superficial que ens envolta.

Cristóbal Sàrrias

La sardana i la dansa

15è cicle de danses La Cafetera

Aquest mes d'octubre es va iniciar la quinzena edició de La Cafetera, el cicle de conferències-taller de dansa tradicional que cada any organitza l'Esbart Català de Dansaires i que es perllongarà al llarg de tot el curs, fins al mes de juny. La Cafetera manté l'estructura habitual de deu sessions: nou d'aprenentatge i una final de repàs. La sessió inicial es va celebrar el 7 d'octubre del 2002 i la de cloenda, el 17 de juny del 2003.

La programació de les danses d'aquest cicle és la següent: La Cascavellada, d'Arles del Tèc, el Ball dels Romeus, de Prats de Lluçanès, el Ball de Dimonis i L'Espolsada, de Calella, el Ball de Sant Joan i Sant Pau, de Malgrat, La Bolangera, de Solsona, el Ballet de deu, de Copons d'Anoia, el Fandango pollencí, de Pollença, el Ball de Cercolets, de Tarragona i el Ball de tres, d'Ulldecona. Es dedicarà una sessió monogràfica a cada dansa, tret dels dos balls de Calella que es faran en una mateixa sessió, cada primer dilluns de mes, d'octubre a juny, de dos quarts de vuit fins a les nou del vespre.

Els interessats han de formalitzar la seva inscripció a l'Esbart Català de Dansaires i poden posar-s'hi en contacte a través dels telèfons 934 125 111, 933 031 001 i 933 188 259 o bé per correu electrònic

ecd@arrakis.es. Segons l'interès de cada participant i de les places disponibles, s'admeten inscripcions per a tot el curs, per blocs de tres sessions o per sessions soltes. La matrícula dels blocs de tres o deu sessions inclou un disc compacte amb les músiques de totes les sessions.

Al marge d'aquestes sessions l'Esbart Català de Dansaires desenvolupa una altra activitat molt interessant que proporciona l'ocasió de ballar dansa tradicional d'una manera informal i sense compromís. Es tracta d'El Ball dels Diumenges, una activitat destinada a fomentar l'intercanvi de material i l'aprenentatge de danses catalanes. Aquestes sessions se celebren en diumenge, de dos quarts de set fins a les vuit del vespre, estan obertes a tothom i són conduïdes per un responsable de l'Esbart, a qui els assistents poden proposar les danses que desitgin aprendre o ensenyar. El 27 d'octubre va tenir lloc la primera sessió. Les properes estan programades per al 24 de novembre i el 15 de desembre del 2002 i es preveu la seva continuïtat al llarg del curs, un cop al mes.

Tant les sessions de La Cafetera com la del Ball dels Diumenges se celebren a la seu de l'Esbart Català de Dansaires (Passatge del Crèdit, 8, baixos, de Barcelona). (C.C.)

CATALUNYA CRISTIANA

El cel, plenitud de
comunió
amb Déu

**Catalunya
Cristiana**
Una xarxa per a
l'evangelització

Subscribiu-vos-hi ara
només per 80,60€ l'any

**Desitjo subscriure'm al
setmanari CATALUNYA CRISTIANA
durant un any (52 números)**

Edició en català ☐ Edició en castellà ☐

Nom Cognoms

Adreça Població

D.P. Tel. N.I.F.

FORMA DE PAGAMENT

☐ Amb un únic pagament de 80,60€
per any

☐ Amb dos pagaments semestral
de 40,30€

☐ Domiciliació bancària
(Ompliu l'ordre de domiciliació)

☐ Xec nominatiu que adjunto

Senyors,
Els prego que, a partir d'ara, i fins a nou avís, carreguin al meu compte els rebuts que els
presentarà FUNDACIÓ CATALUNYA CRISTIANA per la meua subscripció a "CATALUNYA CRISTIANA".

Titular Data

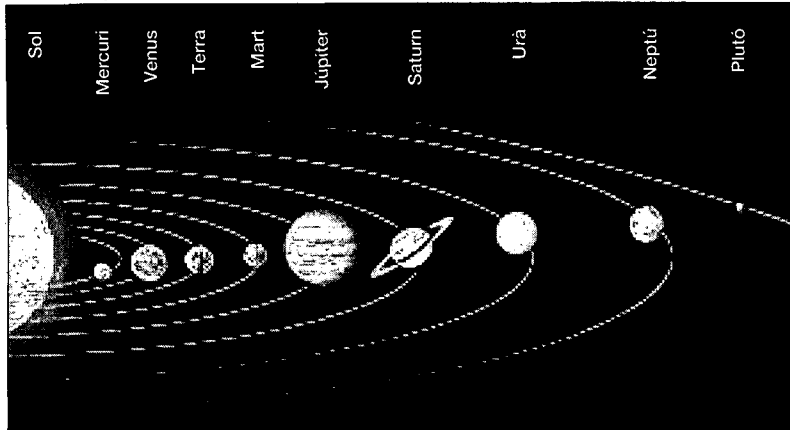
Entitat Oficina DC Compte

Signatura del titular del compte

Envieu aquesta butlleta a nom de:
CATALUNYA CRISTIANA
(Departament de Subscripcions).
Comtes de Bell-lloc, 67-69, 08014 Barcelona
Tel. 934 092 810 - Fax 934 092 820

Es va coneixent millor el cinturó de Kuiper

Va ser a la dècada dels quaranta quan l'astrònom holandès Gerard Kuiper va suggerir que més enllà del planeta Neptú hi devia haver una gran quantitat d'objectes petits (asteroides) entre els quals el planeta Plutó en seria l'exemple més notable. Aquesta hipòtesi no es comprovava i els astrònoms, fins fa uns deu anys, només veien en Plutó, i en el seu satèl·lit Caront, descobert el 1978, una raresa planetària molt singular dins del sistema solar. Per què una raresa? Perquè mentre els altres planetes, tant els tel·lúrics (Mercuri, Venus, Terra i Mart) com els gegants (Júpiter, Saturn, Urà i Neptú) i fins i tot el cinturó d'asteroides entre Mart i Júpiter, encaixen molt bé dins del sistema, amb òrbites poc excèntriques, totes pràcticament en el mateix pla de l'el·líptica, Plutó, en canvi, ja té una òrbita força excèntrica i en un pla inclinat de 17° en relació a l'el·líptica. A més és massa petit per considerar-se un planeta «normal». Té un diàmetre de 2.400 km, inferior al de la Lluna, que el té de 3.476, i el seu satèl·lit, Caront, és massa gros per poder considerar-se autèntic satèl·lit, ja que el seu diàmetre és de 120 km, la meitat del de Plutó.

Ja coneixem una mica més el nostre sistema solar!

l'octubre del 2000 des de l'observatori de Cida (Veneçuela) s'anomenà Plutinus, com significant que era un Plutó petit. Però ara ja passen de 600 els que s'han pogut descobrir, recorrent només una certa regió del cel. Tenen diàmetres compresos entre 50 i 1.200 km. Fent el càlcul d'extrapolació per a la part de la volta celeste que falta resseguir, els astrònoms afirmen que resulta que el cinturó de Kuiper deu contenir uns 100.000 objectes de diàmetres superiors als 100 km.

Per això es diu que formen un planeta doble.

Ara bé, a mida que s'han pogut anar construint telescopis detectors amb sensibilitat cada cop més gran s'han pogut veure astres cada cop més petits i s'ha vist comprovada la hipòtesi de l'astrònom holandès, que no ho ha pogut veure perquè va morir el 1973. La primera troballa dels asteroides que ara formen el «cinturó de Kuiper» va fer-se el 1992 a l'observatori de Mauna Kea (Hawaii); era un asteroide deu vegades més petit que Plutó. I se'n van anar detectant d'altres. El descobert

Per Francesc Nicolau, professor de la Facultat de Ciències de Filosofia de Catalunya

Actualitats científiques

Teories evolucionistes i ciència de l'evolució

No es pot negar que Darwin tenia les aptituds naturals per ser un bon biòleg. I que les va desenvolupar tant com va poder, fent-ne l'ocupació principal de la seva vida. Ell mateix ens diu que acabà no fent res més que dedicar-se del tot a l'estudi de la natura. Decisió que prengué ja durant el viatge del *Beagle*. Ho explica a la seva autobiografia: «Mirant enrere puc adonar-me ara de com el meu amor per la ciència ha anat adquirint gradualment preeminència sobre totes les altres inclinacions. Durant els dos primers anys (del viatge) es mantingué gairebé intacta la meua passió per la cacera, i jo mateix vaig caçar tots els ocells i animals per a la col·lecció. Però poc a poc vaig anar deixant el fusell i finalment el vaig donar al meu criat, ja que la caça interferia en el meu treball, particularment quan havia d'estudiar l'estructura geològica d'un lloc. Vaig veure, si bé d'una manera inconscient i insensible, que el plaer d'observar i raonar era molt més gran que el que proporciona l'habilitat en l'esport de la caça. Els instints primitius del bàrbar van cedir el lloc a poc a poc als gustos adquirits de l'home civilitzat.»

I com a home civilitzat va voler portar a cap una obra científica perdurable. La seva aportació científica no es va limitar a l'explicació que donà a l'evolució. Cal mencionar altres treballs que també tingueren valor. Tanmateix un judici ben objectiu ens mostra que no tot van ser encerts en l'obra darwiniana.

Una nova visió del fet de la selecció natural

Aquesta és, sens dubte, la troballa que el va fer més famós. Però ja vam explicar que no era del tot nou aquest concepte de selecció feta per la natura (al capítol 8 vam citar Wells, Prichard, Lawrence i Mathew que ja n'havien parlat). El mèrit de Darwin va ser donar-li un abast molt més ampli i demostrar el fet de l'evolució, per selecció natural, amb multitud d'exemples, fruit de la seva observació atenta. Aquest mecanisme per a l'evolució tenia fonament experi-

14 Darwin com a biòleg

mental (la selecció de noves races que fa l'home dels animals domèstics). Darwin veié que l'explicació de Lamarck (perfeccionament de l'òrgan pel seu ús) era insuficient i pueril. I tenia raó. La selecció natural s'ha vist que és un bon factor de l'evolució. Però no se'n pot exagerar el valor. I aquí hi ha un punt en què l'explicació de Darwin és deficient. Ja no hi ha cap biòleg que admeti que de «quatre o cinc progenitors» per la sola selecció natural puguin haver-se originat tots els animals. És clar que hi ha d'haver hagut altres factors.

La insuficiència de la selecció natural per explicar tota l'evolució ja va ser objecte de les objeccions que alguns contemporanis de Darwin li presentaren. Citem-ne tres:

Carl von Nägeli li va fer notar el 1865 que, segons la teoria de la selecció natural, les espècies només podien desenvolupar caràcters que tinguessin valor en la lluita per l'existència i, en canvi, se'n podien trobar moltes amb característiques que no mostraven cap valor adaptatiu. Darwin va contestar a la sisena edició de *L'origen de les espècies* que en molts casos no en sabem prou de la mena de vida que porta l'animal, per afirmar si li és o no necessari aquell caràcter.

Flëeming Jenkin, professor d'Edimburg, el 1868 publicà *The Origin of Species*, exposant a Darwin una objecció de caire matemàtic: com que els caràcters dels progenitors es barregen en els fills, una variació favorable es diluiria i acabaria per perdre's al cap de poques generacions en encreuar-se el que la posseís amb un altre de la seva espècie. Un blanc si va a una illa de negres i es casa amb una negra no farà tornar blancs als seus descendents per molts fills mulats que tingui, perquè aquests mig blancs tindran fills que ja només ho seran un quart i els descendents en un vuitè, etc.

fins a no notar-se ja la blancor inicial. Darwin no coneixia les lleis de la genètica i no sabé què contestar. Aquesta objecció de Jenkin era una espina que no sabia treure's de sobre. La seva resposta va ser que calia deixar de banda la variació individual per basar el fet evolutiu en un conjunt de variacions que es van donant en una comunitat, però ni ell mateix veia com s'havia de realitzar això.

St. George J. Mivart va exposar el 1871 a *On the Genesis of Species* un seguit d'objeccions a l'obra darwiniana entre les quals la de ser l'evolució un procés massa regular per poder-se dir, com diu la teoria de Darwin, que sigui fruit per operacions a l'atzar de la selecció natural. Aquesta regularitat demana una Intel·ligència i no la pura casualitat.

No podem negar que aquestes objeccions tenien el seu valor. A més, Darwin es trobà que també se li presentaven raons en contra del fet de l'evolució. Els paleontòlegs dient que els fòssils presentaven salts i no continuïtat en el desenvolupament de les espècies i era més lògica la teoria catastrofista de Cuvier, i els geòlegs afirmant que l'edat de la terra no podia ser superior als cent milions d'anys (lord Kelvin) cosa que resultava un temps massa breu per al desenvolupament de tots els vivents a partir dels pocs inicials.

I nosaltres, després dels nous avenços de la ciència què hi hem de dir? El que diuen la major part dels biòlegs actuals: que la selecció natural darwiniana només pot explicar l'evolució dins dels límits dels grups taxonòmics de l'ordre o de la família, o sigui la microevolució. I que si es vol explicar la macroevolució (de tots els éssers vivents a partir d'un d'inicial, o de pocs) cal recórrer a d'altres mecanismes evolutius.

Les altres obres de Darwin

La figura de Darwin com a naturalista no s'acaba amb la teoria de l'evolució per selecció natural. El seu mèrit principal es troba en les investigacions positives que féu de la natura. Fins i tot en el llibre sobre l'origen de les espècies. Els seus detractors de vegades s'obliden d'això i hem de dir que, si es va equivocar donant una importància excessiva a la selecció de la natura, no per això hem de treure valor a la part observacional que tants coneixements aportà, a la zoologia principalment.

Abans de publicar *L'origen de les espècies* ja havia escrit una monografia monumental sobre els crustacis cirrípedes en quatre volums (1851-1854). Després, el 1862, va escriure sobre la fecundació de les orquídes pels insectes, i el 1868 *The Variation of Animals and Plants under Domestication* com corroborant el que havia dit el 1859 de la selecció natural amb l'explicació de com es fa la selecció artificial per l'home amb els animals domèstics i les plantes que cultiva. L'obra del 1872, un any després de publicar *The Descent of Man*, també era com una continuació d'aquesta, *Expression of the Emotions in Man and Animals*. I a partir d'aquí ja només publica obres d'investigació positiva, deixant tota consideració teòrica: el 1875 *The Insectivores Plants*, el 1876 *The Effect of Cross Fertilization in the Vegetable Kingdom* («Els efectes de la fecundació encreuada en el regne vegetal»), el 1877 *The Different Forms of Flowers and Plants of the same Species* («Les formes diferents de flors i plantes de la mateixa espècie»), el 1880, amb l'ajuda del seu fill Francis, *The Power of Movement on Plants* («El poder de moviment en les plantes») i finalment el 1881, un any abans de morir, *The Formation of Vegetable Mould through the Action of Worms* («La formació de l'humus vegetal per l'acció dels cucs de terra»).

No podem menystenir l'obra de biòleg positiu que va fer Darwin. Per això també, i més encara, ha de figurar en la història de la ciència.

TAC

Novetats cinematogràfiques

Qualificacions: * Dolenta ** Regular *** Bona **** Molt bona

El cas Bourne ***

Director: Doug Liman.
Guió: Tony Gilroy i William Blake Herron.
Intèrprets: Matt Damon,
Franka Potente, Chris Cooper.
Thriller. EUA, color, 2002. 118 minuts.
Públic: joves.

La tripulació d'un vaixell de pesca italià rescata Jason Bourne (Matt Damon), un home amb amnèsia i a punt de morir. No té identitat ni una pista sobre el seu passat. Només porta un número de compte corrent d'un banc suís i dos trets de bala a l'esquena. No recorda qui és ni a què es dedica, però posseeix uns dons extraordinaris per als idiomes, les arts marcial i l'autodefensa. El

Matt Damon interpreta Jason Bourne.

persegueixen uns assassins a sou. Confós i desorientat, comença una recerca frenètica per saber qui és en realitat i per què la seva vida resulta tan perillosa. Pel camí es trobarà amb Marie (Franka Potente), una noia que l'ajudarà a descobrir la seva identitat i a qui haurà de protegir de tots els que el busquen.

Basada en la novel·la *The Bourne Identity* (1980), de Robert Ludlum, i rodada a Praga, París i Itàlia, aconsegueix mantenir l'atenció de l'espectador, amb una trama que es va complicant quan hi entren la CIA, la policia internacional i el terrorisme. Una bona perspectiva que barreja el cinema d'espionatge amb aventures.

Humor: 0; acció: 2; violència: 2; sexe: 0; llenguatge: col·loquial (qualificacions de 0 a 3).

Estrena en vídeo

Spiderman ***

Director: Sam Raimi. Guió: David Koepp.
Intèrprets: Kirsten Dunst, Tobey Maguire, Willem Dafoe.
Acció. EUA, color, 2002. 121 minuts. Públic: joves.

Còmic llegendari, sèrie d'animació amb regust de sèrie B, producció televisiva d'interès respectable... i sense versió cinematogràfica? Aquesta estranya circumstància ha canviat de la mà del guionista, David Koepp, avalat per títols com ara *La habitació del pànic* o *Misión imposible*, i d'un director de «culte», Sam Raimi, (*Posesión infernal*, *Darkman*, *Un plan sencillo*, *Premonición*) i, per descomptat, d'una gran major com Columbia-Sony Pictures,

Peter Parker amb Mary Jane.

que ha sabut desplegar una campanya publicitària exemplar. Tot això, animat per la set de «justiciers» i «superherois» que viu la societat americana-novayorquesa arran de l'11 de setembre, ha convertit l'anodí Peter Parker en un fenomen de masses. Posats a criticar, és força palpable que el dolent, el Follet Verd, els ha quedat visualment una mica fluix. No espanta, la seva presència és més aviat còmica i les interessants motivacions psicològiques es perden en la seva confusa i histriònica posada en escena.

Precisament, són aquestes motivacions humanes, sobretot en el cas del protagonista —que passa de l'adolescència a la maduresa—, les que han enriquit les historietes de Marvel i la pel·lícula. La seva aparent fragilitat, l'orfenesa, la relació entranyable i al mateix temps determinant amb els seus oncles, el seu amor platònic... el converteixen en un ésser proper a qui simplement va picar una aranya. En aquest sentit, la primera escena és magistralment efectiva. Peter (un més que idoni Tobey Maguire, que sap expressar molt nòmes amb la mirada) corre rere l'autobús escolar davant la burla dels seus companys. Els espectadors hi empatitzen ràpidament. Aquesta jugada del guió és una constant que només perd força en alguns diàlegs una mica redundants. A l'estil d'altres produccions de superherois com Superman o Batman, *Spiderman* ens assegura dues hores d'entreteniment, aventura, acció i un toc romàntic. Davant l'aclaparador èxit que ha tingut, ja se n'està preparant la segona part amb el mateix director i repartiment. El DVD conté nombrosos apartats addicionals.

Humor: 1,5; acció: 2; violència: 1; sexe: 0; llenguatge: col·loquial.

Gosford Park ****

Director: Robert Altman. Guió: Bob Babalan, Julian Fellower, Robert Altman.
Intèrprets: Clive Owen, Eileen Atkins, Kristin Scott Thomas, Michael Gambon.
Drama. EUA, color, 2001. 137 minuts. Públic: adults.

Sir William McCordle i la seva dona, Lady Sylvia, reuneixen a casa seva diversos familiars i amics de l'alta societat anglesa del 1932: des d'una comtessa fins a un heroi de la Primera Guerra Mundial, passant per un mite cinematogràfic anglès, entre d'altres. Sota d'ells es mou un altre món, igualment plagat d'intrigues i secrets: el de les minyones i servents que tots han portat amb ells a la mansió.

En el seu més pur estil de pel·lícula coral, Robert Altman radiografia, amb un humor ple de cinisme, la hipocresia i la baixesa, no tant d'una classe social determinada, sinó del que pot arribar a ser la persona en un cercle determinat de poder. Es nota que l'ampli elenc d'actors d'arrel britànica gaudeixen anant amunt i avall per la casa; l'espectador ha d'estar molt atent per no perdre's entre tants personatges i tanta trama. D'altra banda, la referència inel·ludible a *La regla del juego*, de Jean Renoir, o a *Los diez negritos*, d'Agatha Christie, fa que en veure la pel·lícula ens preguntem si ja l'hem somiat. De tota manera, no hi ha dubte que Altman sap quadrar aquesta petita obra de rellotgeria perquè el guió marqui les hores a temps amb tots els detalls de cada personatge. Un moment cinematogràfic peculiar, intens i elegant.

Humor: 1; acció: 0; violència: 0; sexe: 1; llenguatge: culte.

El món de la televisió

► No n'hi ha prou
Dilluns - 22.30 h - 33

El 33 va estrenar el 14 d'octubre *No n'hi ha prou!*, un programa de música amb humor. Aquest espai, dirigit principalment a un públic jove d'entre 18 i 30 anys, pretén ser una alternativa musical de continguts en to humorístic. Ofereix actuacions i entrevistes de les estrelles del pop que triomfen a Catalunya, els grans hits, les noves revelacions, els últims clips, discos y balls. *No n'hi ha prou!* ha arribat a un acord amb la sala Bikini per fer-la servir com a plató del programa. A més, cada setmana, aquest espai convida una discoteca o sala de festes de Catalunya perquè traslladi l'ambient al programa.

També aposta per presentadors que viuen directament en el mateix món de la música, com Uri, el cantant del divertit grup de pop català Uri Gheller i Los Cucharas; Pau Miró, actor barceloní conegut al 33 com un dels actors-presentadors del programa *Bohèmia*; Lorena, una incombustible de la nit discotequera, i El Chaval de la Peca, el fitxatge estrella del programa, que des del seu exili a Miami ofereix cròniques sobre l'actualitat de tot allò que es remou entre la gent famosa: Britney Spears, Enrique Iglesias o Michael Jackson entre d'altres.

Un espai que sembla original, però que pot caure en els tòpics del món discogràfic i que, sens dubte, agradarà als aficionats al pop català. Això no obstant, encara que la fórmula és bona, faran falta bons continguts per convèncer els que tinguin gustos musicals més variats.

► Todo por amor
Antena 3 - 22.00 h - Dimecres

Antena 3 es despenja de la seva proposta familiar per aquest any i ofereix per a les nits del dimecres *Todo por amor*, un espai en què sis dones vestides de núvia demanaran, per sorpresa, a les seves parelles si es volen casar amb elles allà mateix.

Presentat per Andoni Ferreño i Mariona Xuclà —amb el segell inconfusible de Valerio Lazarov— l'espai barreja elements del *reality-show*, com la sorpresa final o els sentiments. El format, creat per la cadena nord-americana Fox, ha estat exportat amb èxit al Regne Unit, Alemanya i França. A l'Estat espanyol, que es presenta en quatre edicions especials, ja veurem què passa. L'audiència —esperem que sàviament— dictarà sentència.

El més lamentable d'aquests espais no és el trist espectacle que ofereixen els concursants humiliant-se davant dels espectadors en fer públiques coses que haurien de mantenir en el seu àmbit privat. El més lamentable és que les persones estiguem disposades a fer-ho, que atorguem a la televisió el poder per decidir què fem i què no, com ho fem i on ho portem a terme.

Els presentadors del programa.

TAC

RÀDIO

Des de les 02.00 a les 6.30 hores, selecció de música instrumental.
Sant Rosari, a les 6.30 hores.
El tren de les set (reflexió matinal), 07.00 hores.
Espurna d'Alba, a les 07.15 i 02.00 hores.
Informació general i d'Església, cada mitja hora.
Comentari de l'Evangeli, a les 7.30, 15.30 i 02.00 hores.
Pensament humà i cristià, cada hora.
Comentari creient sobre l'actualitat, a les 10.30 hores.
Angelus cantat, a les 12.00 hores.

Dilluns

07.00-09.00 El Primer Cafè (informatiu i tertúlia)
09.00-10.00 Hora blaugrana (esports)
10.00-14.00 Radiofórmula
14.00-14.30 Sin concesiones (esports)
14.30-15.00 Catalunya actualitat (informatiu)
15.00-18.00 Radiofórmula
18.00-20.00 La Plaça de l'Església (magazín)
20.00-21.30 Sin concesiones (esports)
21.30-23.00 Qui tingui oïdes (actualitat en clau cristiana i un informatiu general i d'Església durant la primera mitja hora)
23.00-00.00 Planeta Blau (medi ambient)
00.00-02.00 Rumba Llatina

Dimarts

07.00-09.00 El Primer Cafè
09.00-10.00 Hora blaugrana
10.00-14.00 Radiofórmula
14.00-14.30 Sin concesiones
14.30-15.00 Informatiu
15.00-18.00 Radiofórmula
18.00-20.00 La plaça de l'Església
20.00-21.30 Sin concesiones
21.30-23.00 Qui tingui oïdes
23.00-00.00 Paraules d'amor (família)
00.00-02.00 Rumba Llatina

Dimecres

07.00-09.00 El Primer Cafè
09.00-10.00 Hora blaugrana
10.00-14.00 Radiofórmula
14.00-14.30 Sin concesiones
14.30-15.00 Informatiu
15.00-18.00 Radiofórmula
18.00-20.00 La plaça de l'Església
20.00-21.30 Sin concesiones
21.30-23.00 Qui tingui oïdes
23.00-00.00 Mar de claror (catequesi)
00.00-02.00 Rumba Llatina

Dijous

07.00-09.00 El Primer Cafè

09.00-10.00 Hora blaugrana
10.00-14.00 Radiofórmula
14.00-14.30 Sin concesiones
14.30-15.00 Informatiu
15.00-18.00 Radiofórmula
18.00-20.00 La plaça de l'Església
20.00-21.30 Sin concesiones
21.30-23.00 Qui tingui oïdes
23.00-00.00 A tota costa (submarinisme)
00.00-02.00 Rumba Llatina

Divendres

07.00-09.00 El Primer Cafè
09.00-10.00 Hora blaugrana
10.00-14.00 Radiofórmula
14.00-14.30 Sin concesiones
14.30-15.00 Informatiu
15.00-18.00 Radiofórmula
18.00-19.00 La plaça de l'Església
19.00-20.00 Catalunya sense barreres (atenció a discapacitats)
20.00-21.30 Sin concesiones
21.30-23.00 Qui tingui oïdes
23.00-00.00 Amb llum pròpia (personatges famosos)
00.00-02.00 Nit de música

Dissabte

07.00-08.30 La gran diferència
08.30-09.00 Contes de la Fada Vetakika
09.00-10.00 Radiofórmula
10.00-11.00 Club de golf (esports)
11.00-12.00 Trotamundos (turisme rural)
12.00-13.00 Hora blaugrana
13.00-14.00 Radiofórmula
14.00-17.00 La gran diferència (selecció musical)
17.00-18.00 Vaixells, trens i música country
18.00-19.00 En compàs de cine (cinema)
19.00-20.00 Els temps de la música (música clàssica)
20.00-00.00 Ressonances o futbol Sin concesiones
00.00-01.00 Radiofórmula
01.00-06.30 La gran diferència

Diumenge

07.00-08.30 La gran diferència
08.30-09.00 Contes de la Fada Vetakika
09.00-10.00 Tot sardana
10.00-12.00 Rutes per Catalunya (excursions)
12.00-13.30 Sirocco (ONG)
13.30-14.00 El Cafè Internacional
14.00-17.00 La gran diferència
17.00-18.00 Mar de claror
18.00-18.30 La Taula de l'Evangeli (comentari de les lectures dominicals)
18.30-20.00 Avui és el dia del Senyor (prèvia i Eucaristia des de la catedral de Barcelona)
20.00-21.00 Melodies de fe (música cristiana)
21.00-23.00 Ressonances o futbol Sin concesiones
23.00-23.30 Missatge en una ampolla (reflexions)
23.30-00.00 Moments a mitjanit (reflexió cristiana)
00.00-00.30 La cova del Country
00.30-01.00 Cova de Jazz
01.00-06.30 La gran diferència

Desconnexions de Ràdio Estel**De dilluns a divendres:**

09.00-09.20 Informatiu matí + el Temps
09.30 Música Principat
14.00-14.15 Informatiu migdia + el Temps
20.00-20.30 Informatiu + el Temps + Música Principat
9.15, 14.15, 18.45 el Temps
9.00, 12.00, 15.00, 17.00 Butlletins horaris

Cada dia

06.45 Un bon motiu per viure
08.12, 10.45, 16.15 Agenda
12.45, 17.45 Recomanacions turístiques
00.00-02.00 Música Principat

Dilluns

20.30-21.00 Des del campanar

Dimarts

20.30-21.00 In Corpore Sano

Dimecres

20.30-21.00 El que més ens agrada

Dijous

20.30-21.00 Fruits de la terra

Divendres

20.30-21.00 La Taula de l'Evangeli

Dissabte

13.00-13.30 Església d'Urgell
13.30-14.00 In Corpore Sano

Diumenge

18.00-18.30 La Taula de l'Evangeli

RÀDIO BARCELONA (OM 666)

Diumenge - De 22.05 a 23.00h,
Objectiu, l'home
Programa de valors humans: fets, el cas de la setmana; un espai per a la solidaritat; entrevista (II part) a Mn. Miquel Jordà, missioner diocesà a Xile; suggeriments per viure millor la vida i la «Carta Dominical» de l'arquebisbe de Barcelona, Ricard Maria Carles (edita i presenta: J.M. Alimbau).

CADENA ESTEL

106.6 FM	Barcelonès, Maresme, Vallès Oriental, Vallès Occidental i Baix Llobregat.
93.7 FM	Alt Penedès, Baix Penedès, Anoia, Bages, Berguedà i Garraf ARQUEBISBAT DE BARCELONA
103.4 FM	Gironès, Selva, Alt Empordà, Baix Empordà, Pla de l'Estany i Garrotxa BISBAT DE GIRONA
105.0 FM	Ràdio Principat: Alt Urgell, Cerdanya, Noguera, Segarra, Pla d'Urgell i Urgell
107.5 FM	Ràdio Principat: Andorra BISBAT D'URGELL

TELEVISIÓ

Divendres 1

10.00 Santa Missa
Amb la participació de la coral Santa Eulàlia, de Santa Eulàlia de Ronçana (Vallès Oriental), sota la direcció d'Enric Roca.
(Director i celebrant habitual: Mn. Manuel Valls i Serra; coordinador: Víctor Subirana.)

Diumenge 3

08.45 Tiempo de creer (programa protestant).
Programa dedicat a les manifestacions religioses de la comunitat musulmana, jueva i evangèlica.
09.30 Pueblo de Dios (repetició del dilluns 28)
«Camboya, el futuro ha comenzado.»
10.00 Últimas preguntas
Programa religiós catòlic per a gent que té dubtes.
10.25 Testimonio
Reportatges el denominador comú dels quals és ser el relat de vides «viscudes en cristià» explicades en primera persona.
10.30 Santa Missa
Amb la participació del grup musical Abril/Maig/Juny de Sant Julià de Vilatorrada (Osona), sota la direcció de Teresa Serra.
(Director i celebrant habitual: Mn. Manuel Valls i Serra; coordinador: Víctor Subirana.)

Dilluns 4

17.15 Pueblo de Dios

Diumenge 3

10.15 Signes dels Temps
«Ermitans: pregària i solitud.»
A la comarca del Baix Camp fa 13 anys que hi viu l'ermitana Amparo Escrivà. Una dona que porta una vida en solitari dedicada a la pregària, al treball i al contacte amb la natura. El programa emet un reportatge sobre com és la vida diària d'aquesta religiosa ermitana. Altres temes:
—Entrevista a la directora de Càritas diocesana de Barcelona, Núria Gispert, premiada amb la Creu de Sant Jordi 2002.
—Secció sobre les religions del món, amb la col·laboració de l'Institut Superior de Ciències Religioses Sant Fructuós de Tarragona.
—Comentari de llibres, amb Jaume Reixach.
—Comentari de l'Evangeli de diumenge.
(Dirigit per Francesc Rosaura i presentat per Teresa Pou.)
Signes dels Temps repeteix l'emissió la nit del diumenge al dilluns, a partir de les 03.00 h per TV3; el diumenge a les 10.30 h pel Canal TVC Internacional i pel Canal TVC Sat.

11.00 Missa conventual de Montserrat

Cada primer diumenge de mes, TV3 retransmet la missa conventual de Montserrat amb els cants finals a càrrec de l'Escolania.

Divendres 1

20.30 Creure avui
Tema d'Avui, un espai editat per M. Elisa Mataró que aquesta setmana entrevista a Josep M. Cabré amb el tema «Se'n parla, avui, de la mort?»; Reportatge presenta Un sol món editat per Mans Unides, l'Agenda d'activitats de l'arxiprestat de Mataró i el Temps de reflexió, amb el comentari de les lectures del diumenge. Programa presentat per Stefi Leonardi i coordinat per Ramon Safont-Tria.
El programa repeteix l'emissió el dilluns a les 13.30 h.

Cada diumenge

12.00 Paraula i vida
Espai que escriu i presenta Mons. Lluís Martínez Sistach. (El programa repeteix l'emissió el diumenge a la tarda cada tres hores).
També s'emet pel Canal Reus TV a partir de les 11.55 (es repeteix cada dues hores).

Canal Berguedà de Televisió

Bona notícia, programa quinzenal que s'emet els dimecres a les 20.15h, el dissabte (migdia) i el diumenge (nit).

www.radioestel.com

Els teus programes a la web, per escoltar-los quan vulguis

OCTUBRE ÉS EL MES CONSGRAT A LA MARE DE DÉU DEL ROSER

Internet

• **CATEDRAL.**— El Capítol Metropolità de Saragossa ha presentat la recreació en tres dimensions a Internet de la catedral d'El Salvador. A www.arsvirtual.com podeu fer una visita virtual per la seu de Saragossa que permet el recorregut per l'interior i l'exterior del temple.

Altres bisbats

• **TURBALLOS.**— La comunitat de Turballos convida a participar els dies **9 i 10 de novembre** en un curs de sanació. Cal confirmar l'assistència. Més informació: tel. 966 516 710 i 966 660 726.

• **RELIGIOSOS CAMILS.**— El Centre d'Humanització de la Salut dels religiosos camils organitza a Tres Cantos (Madrid) un cicle de conferències sobre *¿A quién marginas tú?*, els dies **15, 22 i 29 de novembre**. Més informació: tel. 918 060 696, fax 918 040 033, a/e: cehs-secretaria@humanizar.es

Barcelona

• **COMUNITAT DE SANT EGIDI.**— Convida el **30 d'octubre**, a les 20.00, a una pregària per la pau i la unitat dels cristians, presidida per Mons. Josep Àngel Sáiz Meneses, bisbe auxiliar de Barcelona i per I. P. S. Sofronie, metropolita de l'Església orto-

doxa de Romania per Hongria. Església de Sant Just i Pastor, pl. Sant Just - Barcelona.

• **DILLUNS DELS DRETS HUMANS.**— El **4 de novembre**, a les 19.00, conferència de Llorenç Olivé (advocat) sobre *Immigració i opinió pública*. C/ Roger de Llúria, 13 - Barcelona, tel. 933 176 177.

• **PARRÒQUIA DE SANT CARLES BORROMEU.**— El **4 de novembre**, festa de sant Carles Borromeu, a les 19.30, celebració de l'eucaristia que presidirà el Dr. Pere Farnés, canonge de la catedral. Concelebraran tots els sacerdots que en el seu moment van ser vicaris de la parròquia. També amb motiu de la festa tindrà lloc una conferència a càrrec de Mn. Felip-Juli Rodríguez, delegat episcopal de Catequesi i rector de Sant Isidre, a la sala parroquial, el dia **7**, a les 20.30, sobre *Iniciació a la vida cristiana. Catequesi d'adults. Catecumenat*.

• **CONFERÈNCIA SOBRE VERDAGUER I ELS GOIGS.**— El **5 de novembre**, a les 19.30, Ignasi Moreta parlarà sobre *Verdaguer, un poeta al servei de l'Església*. Organitza: Museu Casa-Verdaguer i Amics dels Goigs. Lloc: seu dels Amics dels Goigs, c/ Ortigosa, 14, 1r 4a - Barcelona.

• **PALAU DE LA MÚSICA CATALANA.**— El **5 i 9 de novembre**, a les 21.30, XXXIV Festival Internacional de Jazz a Barcelona; el **6**, a les 21.00, recital d'Alfred Brendel (piano). Més informació: c/ Sant Francesc de Paula, 2 - Barcelona, tel. 932 957 200, fax 932 957 210, a/e: palau@palaumusica.org, Internet: www.palaumusica.org

• **INSTITUT DE TEOLOGIA I HUMANISME.**— El **6 de novembre**, a les 19.00, presentació del llibre *Nuestras Iglesias hermanas*, del P. Juan Bosch, o.p., amb l'assistència del director de PPC, José Eizaguirre; Felip Carmona, pastor de la IEE i el director de l'Institut. D'altra banda, l'Institut ha començat el curs de Teologia Moral *El amor y la sexualidad* (dijous de 18.45 a 19.45) i el curs de Teologia de la Vida Consagrada *El seguimiento de Jesús desde el amor virginal por el Reino* (divendres de 18.45 a 19.45). C/ Bailèn, 10 - Barcelona.

• **E-CRISTIANS.**— Amb motiu de la commemoració del 27è aniversari del trasllat de les despulles del Dr. Pere Tarrés, l'entitat E-Cristians organitza el **6 de novembre**, a les 19.30, a la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià, la celebració d'una eucaristia. Està prevista l'actuació d'un concert coral.

• **TIBIDABO.**— El **6 de novembre**, a les 19.30, conferència del P. Nicolás Echave-Sustaeta, s.d.b., director de la comunitat salesiana Don Bosco de Martí-Codolar, sobre *Cent anys de la història del Tibidabo*. Lloc: saló d'actes de Balmesiana, c/ Duran i Bas, 9 - Barcelona.

• **CICLE DE CONFERÈNCIES «TENDÈNCIES ACTUALS DE LA FILOSOFIA».**— La Universitat Pompeu Fabra, l'Institut d'Educació Contínua i la Fundació Joan Maragall, dins del cicle de conferències «Tendències actuals de la filosofia», organitza el **6 de novembre**, a les 19.30, la ponència *Filosofia de la religió*, a càrrec de Pere Lluís Font, vicepresident de la Fundació Joan Maragall i professor d'Història de la Filosofia i de la Filosofia de la

Religió a la UAB. Auditori del Institut d'Educació Contínua, c/ Balmes, 132 - Barcelona.

• **ACRISDI.**— El **9 de novembre**, a les 18.00, reunió del grup de creixement personal, que tractarà el tema *Soledat*. C/ Bailèn, 10 - Barcelona.

• **XV JORNADA DE REFLEXIÓ.**— Els Equips de Pastoral de la Política i de la Comunicació convoquen el **9 de novembre**, de 9.30 a 17.45, una jornada de reflexió sobre la immigració. Més informació: tel. 934 541 600, ext. 26 (matins de 9.00 a 14.00) i a/e: eppc@navegalia.com

• **ASSOCIACIÓ CULTURAL FAR.**— El **9 de novembre**, a les 11.00, el professor Manuel Guzmán Gómez Lanzas parlarà sobre *Veritat, certes, evidències*, a la Fundació Pere Tarrés, c/ Carolines, 10 - Barcelona.

• **GRUPS D'ORACIÓ I D'AMISTAT.**— El **9 de novembre**, a les 17.00, recés dirigit per Mn. Josep Serra. Tot seguit, eucaristia per resar pels difunts dels grups. Serà a la capella de la Llar Mare de Déu de Gràcia, c/ Les Carolines, 16 - Barcelona.

• **FOMENT EXCURSIONISTA DE BARCELONA.**— El **10 de novembre**, a les 12.00, eucaristia oficiada pel P. Joan Botam, caputxí, en memòria dels excursionistes morts. Després, taula rodona sobre *L'any internacional de les muntanyes*. Lloc: santuari de la Mare de Déu de la Font Santa (Subirats).

• **PASTORAL DE JOVENTUT.**— El **10 de novembre**, Jornada diocesana per a

EXERCICIS ESPIRITUALS

«Volem fixar la nostra mirada sobre Jesús,
Fill de Déu i Fill de Maria; veure'l fet carn,
home com nosaltres, mort i ressuscitat
per nosaltres...»

Joan Pau II

Homes i joves, des de 17 anys:

NOVEMBRE:
del dilluns 11 al dissabte 17

DESEMBRE:
del dijous 26 al dimarts 31

Totes les tandes comencen a les 20 h i s'acaben a les 15 h

Cap de setmana per a tots:

NOVEMBRE:
del dissabte 9 a les 11h
al diumenge 10 a les 19h

Casa
«Ntra. Sra. de
Montserrat»

Plaça Font del Lleó, 21
08140 Caldes de
Montbui (Barcelona)
Tel./Fax: 938 654 496

«Construir el Temple del Tibidabo equival a entronitzar el Sagrat Cor de Jesús a Barcelona. El Sagrat Cor de Jesús des del Tibidabo beneix la nostra ciutat i el món sencer»
(CARDENAL CASAÑAS, any 1902)

Centenari del Temple del Sagrat Cor de Jesús del Tibidabo
1902-2002

CONFERÈNCIA

a la sala d'actes de Balmesiana (Duran i Bas 9, Barcelona)

Dimecres 6 de novembre del 2002, a les 19.30 hores

«Cent anys d'història del Tibidabo»

Rvd. P. Nicolás Echave-Sustaeta, sdb, director de la comunitat salesiana Don Bosco de Martí-Codolar.

RENOVACIÓ CARISMÀTICA CATÒLICA

Grup Nostra Sra. del
Sagrat Cor

MISSA DE SANACIÓ

El divendres proper dia 8 de novembre del 2002 celebrarem una Vetlla de Pregària pels malals, amb Eucaristia i Exposició del Santíssim, de 9 a 12 de la nit al

Santuari de Nostra Senyora del Sagrat Cor
c/ Rosselló, 175 (entre Muntaner i Aribau,
metro Hospital Clínic i
FF.CC. Provença-Balmes)
Tel. Informació: 934 196 355
José Antonio Godina

Des del carrer

El seu rostre reflecteix cansament i desil·lusió, i no n'hi ha per a menys. La situació que ell i els seus compatriotes viuen a Sibèria és realment delicada. Això no obstant, Andrey Bayanov, director de projectes sanitaris de Càritas Rússia asiàtica, no perd l'esperança i aprofitant la seva participació en un congrés a Barcelona ha remogut cel i terra per aconseguir la implicació espanyola i catalana en els ambiciosos projectes que enguany volen dur a terme. Els qui vulguin col·laborar-hi, poden posar-se en contacte amb el Departament de Cooperació Internacional de Càritas Barcelona: C/ Capellans 2, 2n 1a, 08002 Barcelona, tel. 933 027 352, a/e: caritascop@caritasbcn.org

Andrey Bayanov és director de projectes sanitaris de Càritas Rússia asiàtica

«La nostra tasca és impossible sense l'ajuda estrangera»

—Com afecta a una organització com Càritas l'«enfrontament» a Rússia entre l'Església ortodoxa i l'Església catòlica?

—Per a nosaltres aquesta situació és terrible. El mes de febrer d'enguany el patriarcat rus va declarar que totes les activitats de l'Església catòlica i organitzacions que hi estan relacionades, ja siguin assistencials com espirituals, estan orientades al proselitisme. De març a setembre cinc capellans han estat expulsats de Rússia. Molts directors i col·laboradors de Càritas a Rússia són capellans estrangers i si són expulsats de Rússia l'assistència material i l'acompanyament espiritual que oferim queden seriosament fets malbé. Estem una mica espantats i desil·lusionats per aquest motiu.

—Quina mena d'ajuda necessiten en aquests moments?

—Davant d'aquesta situació ens cal tota mena d'ajuda. Justament una de les raons de la meua presència aquí és buscar suport a Espanya per dur a terme grans projectes, sobretot en la lluita contra la sida, al territori de Sibèria. Si no comptem amb companys estrangers de Càritas aquesta tasca és impossible. L'Es-

tat no està ni interessat ni preparat per finançar aquesta mena de projectes. I menys encara tractant-se d'una organització catòlica. Necessitem l'àmplia experiència de Càritas, sobretot en l'àmbit biosanitari.

—En què consisteix el projecte contra la sida?

—La primera fase se centraria a prevenir i tractar la sida en el sistema penitenciari siberià. Es tractaria d'oferir ajuda sanitària i espiritual a uns 400 presos, que en circumstàncies normals amb prou feines reben l'atenció de l'Estat. El nivell de mortalitat de sida en el sistema penitenciari siberià és cinc vegades més alt que a Europa. Aquestes persones necessiten sobretot ajuda psicològica i acompanyament espiritual. Càritas, com a organització religiosa, és una de les poques ONG que pot entrar a les presons i per això hem d'aprofitar aquesta possibilitat per dur a terme un projecte sanitari seriós. El 40% dels presos estan infectats pel virus de la sida i un 80% pateixen tuberculosi. El 20% són drogodependents. El segon pas en aquest projecte és crear un servei d'acompanyament a presos que accedeixen a la llibertat. Alhora, el projecte vol arribar als

adolescents siberians, el 25% dels quals són drogoaddictes.

—Quins altres projectes duen entre mans?

—També tenim en ment un segon projecte per als infants del carrer. Molts infants i adolescents siberians treballen en el mercat del sexe pels carrers i són rodamons. El sistema estatal no està preparat per ajudar-los. No únicament necessiten ajuda sanitària, sinó també espiritual i moral. Càritas, amb la seva àmplia experiència, està cridada a donar respostes a aquesta necessitat.

També tenim un projecte per a infants amb autisme. Són infants que necessiten una ajuda molt seriosa, multidisciplinària: psicològica, pedagògica, social... En el meu cas, a més, com a psiquiatre, sóc especialista en aquests temes i precisament treballa a Càritas Rússia asiàtica com a director dels programes sanitaris i especialment els programes per a la salut mental: alcoholisme, toxicomanies, autismes, esquizofrènies, depressions...

—Davant del panorama que ens descriu, hi ha motius a Sibèria per a l'esperança?

—Russos, i siberians en particular, som optimistes i mirem el futur amb esperança, però ens cal l'ajuda internacional amb vistes a establir les bases d'un sistema de serveis socials normalitzat. Si Càritas té una tan àmplia experiència en aquest camp, per què no aprofitar-la a Rússia?

Samuel Gutiérrez

Joan Carrera Planas
Bisbe auxiliar de Barcelona

El nou Directori de pietat popular

Cal agrair molt que la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments hagi publicat un Directori sobre pietat popular i litúrgia. Tots els qui treballen pastoralment en el camp de la religiositat popular hi trobaran, en primer lloc, un reconeixement encoratjador de la seva tasca tan difícil i, en segon lloc, un punt de referència autoritzat. ¿Hi trobaran també la resposta als seus problemes? Això ja resulta una mica més incert. Si sempre és difícil fer passar del paper a la vida les síntesis ben intencionades d'elements contraris, ho és més encara en aquest camp tan marcat pel sentiment i la passió.

Un exemple d'aquesta dificultat el trobem en l'epígraf 15 del Directori, titulat «Els gestos». Parla d'«una gran varietat i riquesa d'expressions corpòries, de gestos i de símbols de la pietat popular» i n'esmenta alguns: besar o tocar amb la mà les imatges, fer processons, recórrer itineraris anant descalçat o de genolls, portar medalles i insígnies... Què en diu de tot això el Directori? D'una banda, n'assenyala l'aspecte positiu: «Són maneres de manifestar externament els sentiments del cor i el compro-

mís de viure cristianament.» Observi's el salt qualitatiu que fa del «sentiment» al «compromís»... A continuació, rebla el clau: «Sense aquest element interior», conclou, «hi ha el risc que la gestualitat simbòlica caigui en costums buits i, en el pitjor dels casos, en la superstició». Però, com assegurar aquest «element interior»? I com captenir-se quan els indicis són que no existeix? El pastor, tot i l'ajuda que li pugui aportar el Directori, continuarà experimentant, sovint, un sentiment d'impotència i de solitud.

Un tema al qual el Directori aporta indicacions concretes és el de les imatges. Després de reconèixer que «ajuden els fidels a posar-se davant els misteris de la fe cristiana», recorda que «l'honor tributat a les imatges va adreçat a la persona representada». Exigeix, al mateix temps, «rigor en el programa iconogràfic de les esglésies, pel que fa a les veritats de la fe, a la seva jerarquització i a la seva bellesa i qualitat». Tots recordem que, en els primers anys postconciliars, es va notar, entre nosaltres, un esforç de reconducció d'aquest tema, del qual convé no oblidar, tot situant-la en la seva justa importància, la dimensió ecumènica. Però, de mica en mica, les pressions populars i el bon desig de no decebre la bona fe de molta gent senzilla ens ha anat portant a una certa laxitud que deseduca. L'actual Directori podria ser ocasió de reconsiderar, amb delicadesa però sense claudicacions, el nombre de les imatges i la seva coherència.

El Directori és extens i no m'és possible recollir tots els seus apartats en aquest breu comentari. Vull esmentar, això sí, la relació que estableix entre pietat popular i litúrgia. Les devocions, observa, han de ser encoratjades «segons l'ajut als fidels per a la vida cristiana». Però cal, també, que siguin «purificades i evangelitzades», i vetllar perquè «no substitueixin les celebracions litúrgiques ni s'hi barregin».

Ara mateix

Rauxa

Accidents sense víctimes?

Els accidents de trànsit s'han convertit en una de les principals causes de mortalitat als països rics, i tan sols a l'Estat espanyol provoquen cada any la mort de més de 3.000 persones, per no parlar dels ferits. Per aturar, doncs, aquesta plaga ja fa anys que les institucions llancen campanyes diverses i molt variades per tal de conscienciar els conductors. D'altra banda també s'han anat introduint certes millores de seguretat tant en els cotxes com en la xarxa viària. Malauradament tot aquest esforç esmerçat en la prevenció dels accidents no acaba de donar resultats satisfactoris, perquè el nombre de víctimes es manté molt alt.

El trànsit és un element important en la societat, i d'aquí que ocupi un lloc destacat en els mitjans de comunicació, sobretot en els audiovisuals. Sobta, però, el tractament que reben els accidents en els espais dedicats a la circulació viària. Quan s'informa de l'estat de les carreteres ens hem avesat a sentir que un accident en tal lloc provoca retencions, o que un carril d'una autopista està tallat a causa d'una topada. Però rarament se'ns informa de les conseqüències humanes de l'accident, no se'ns diu si hi ha morts o ferits. Els informatius del trànsit, doncs, es limiten a fer saber els quilòmetres de cues i menystenen les víctimes dels accidents. D'aquesta manera l'objectiu de conscienciar sobre aquesta realitat queda ben lluny de complir-se.

Eduard Brufau